

'Én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kiskii San Lucas

'Én xi kiskii-la Teófilo jè Lucas

¹ Kjoa kixi xi komà jjiin naxandá it'aà ts'e Cristo, jye kjin ma-ne xita xi kiskii chiba ² koni s'ín tsakóya-najen jña xita xi xkon kijtseè-ne skanda tàts'en-la kjoa, tijña-ne xi kis'e-la xá nga kisika'bí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo. ³ Ngaji Na'èn Teófilo xi 'ño ndeè, tikoáá 'an, ndaà sasén-na nga tikji-lè xojon jè, koni s'ín tjín nga jngoò òjngoò skoya kjoa; ndaà tsohotsji-jñaà yije skanda tisa tàts'en-la kjoa ⁴ mé-ne nga isa ndaà jcha-ne kjoa kixi xi ngui kos'ín tjín, jña 'én xi k'oas'ín tsakóya-lè xita.

'Én xi kùchja jngoò àkjale-la Nainá nga iskanjts'ín Juan xi kis'in bautizar xita

⁵ Koi nàchrjein k'e nga jè tjina xitaxá ítjòn Herodes ján nangui Judea, tjina jngoò nò'mii xi Zacarías 'mì xi tje-la ts'e Abías. Jè Zacarías tjín-la chjoón xi Elisabet 'mì xi tikoá tje-la ts'e Aarón. ⁶ Jña ingajò, xita kixi-né nga nguixkon Nainá. Síkitasòn yije-né ngats'iì kjotíxoma-la Nainá. ⁷ Tsjin-la ixti; jè Elisabet, chjoón 'ndi-né; ingajò, jyeé 'ño xita jchínga.

⁸ Jngoò nàchrjein, jña xita nò'mii xi síxákjoò Zacarías, jña tsako-la nga kisixá nguixkon Nainá. ⁹ Koni s'ín tjín kjotíxoma xi ts'e nò'mii Israel, tsako-la suerte Zacarías nga jahas'en ni'ya tsjeè-la

Nainá, ya iya ingo ítjòn, nga jè kòkà chrjongó-la Nainá. ¹⁰ Jè hora k'è nga tì chrjongó-la Nainá ngats'iì xitá naxandá, yaá títsajna nditsin nga nchichjat'aà-la Nainá. ¹¹ Jè Zacarías tsatsejèn jngoò-la àkjale-la Nainá xi síjna kixi ya ngobà kixi-la ñanda tìsòn chrjongó-la Nainá. ¹² Jè Zacarías k'è nga kijtseè, tà kjòxkón-la, tà kitsakjòn-né. ¹³ Tanga jè àkjale-la Nainá kitsò-la:

—Ngaji, Zacarías, kì tsakjoòn-jèn; jè kjoa bìtsi'ba-lè jye kina'ya-la; jè chjoón-lè Elisabet, jts'ín jngoò-la ki'ndí x'in; k'oaá s'ín kí'taà 'ín-la nga Juan k'oín. ¹⁴ 'Ñó s'e-lè kjotsja. Koi kjoa-la nga jè ki'ndí xi jts'ín, kjìn xitá kjotsja-la. ¹⁵ Xitá ítjòn kíjna nga nguixkòn Nainá; mìkiì xán sk'oií nga xó k'oaá s'ín kitjaàjìin-ne; Inima Tsjeè-la Nainá sijiìn inima-la skanda tik'e-ne nga tisa tíjna'ya'ma indso'ba nea-la. ¹⁶ Xi it'aà ts'e, kjìn xitá naxandá Israel koófat'aà-la Nainá. ¹⁷ Jè kjoí ítjòn-la Na'èn-ná. Sijiìn inima-la nga'ño xi kisìkjeén jè Elías xitá xi kiìchja ngajo-la Nainá. Inima-la xitá jchínga, 'nchán siìkítsajnakò ixti-la. Jñà xitá xi tájaàjìin tjín inima-la nga mìkiì síkitasòn, siìkijatjìya-la kjòhítsjeèn-la mé-ne nga s'e-la kjoa chjine xi tjín-la xitá kixi. K'oaá s'ín siìkíyjìndaà xitá naxandá mé-ne nga kítsajnandaà-ne k'è nga kjoí Na'èn-ná.

¹⁸ Zacarías kitsò-la jè àkjale:

—¿Kó s'ín skoeè-na tsà kixi kjoa? 'An, jye 'ño xitá jchínga; tìkoá chjoón-na jye tífehèt'aà nacherjein-la.

¹⁹ Jè àkjale kitsò:

—'An-ná Gabriel xi tìjnaa nguixkon Nainá; kisikasén-na nga kichjàkò-lè, tsjaà-lè 'én ndaà-la Nainá. ²⁰ I'ndeì, kijna chisín-né, mìkì koma kìnókjoì skanda k'e nga kijchò nachrjein nga kítasòn 'én koi, koií kjoa-la nga mìkì kòmokjeín-lè 'én-na xi kàxan-lè.

²¹ Jñà xità naxandá, nchikoña-la Zacarías. Kjànangui-la xíkjin nga tífchrjein-la nga mìkì xátì bitjo-ne ni'ya tsjeè-la Nainá. ²² K'e nga jye itjo-ne jyeé kjòchisín; mì tì kii ma chja-ne; jñà xità xi nchikoña-la kis'ejiin-la nga tjin kjoa xi kijtseè ya iya ni'ya tsjeè-la Nainá; Zacarías tà jmeé chisín-isa tsja. K'oaá s'ín tsibijna nga mìkì komà kichja.

²³ Zacarías, k'e nga jye kisisòn jñà nachrjein nga kisikitasòn xá-la, kii-ne ni'ya-la. ²⁴ K'e nga komà iskan, jè chjoón Elisabet, ki'ndí ts'a; 'òn sá mì tì kii itjo-ne ni'ya-la. Kitsò: ²⁵ “K'oaá s'ín kisiko-na jè Nainá xi it'aà ts'an: kijtseè imaá-na nga kitsjaà-na kjondaà-la mé-ne nga mì kii tì kochrjekàngui-na xita.”

Kii komà k'e nga jngò àkjale tsibénojmi nga iskan jts'in jè Jesús

²⁶ K'e nga ijchò joòn sá, jè àkjale Gabriel, Nainá kisikasén jngò naxandá xi chja-ne Galilea ñánda 'mì Nazaret. ²⁷ Kiiikon jngò chjoón xongó xi tjin-ne nga jè kixan-ko jngò xità xi 'mì José xi tje-la ts'e xitaxá ítòn xi ki'mì David. Jè 'ín-la chjoón xongó, María 'mì. ²⁸ Jè àkjale, k'e nga jahas'en ni'ya nga kijtseèxkon María, kitsò-la:

—;Ndaà-lè, ngaji xi jì kitjoé-lè kjondaà jè! Nainá tijnako-lè. Ngaji xi ndaà kjòchikon-t'in mì k'oaá-ne koni íchjín xi kj'eíí.

29 Jè Maríá k'e nga kijtseèxkon, tà kjòxkón-là koni s'ín kitsò-là jè àkjale; kisikítsjeèn kó tsòya-ne nga kos'ín j'ìi síhixat'aà-ne. 30 Jè àkjale kitsò-là:

—María, kì tsakjoòn-jèn, jye kitjoé-lè kjondaà nga nguixkòn Nainá. 31 I'ndeì kòxk'én-né, ki'ndí jchà jngoìi. K'oaá s'ín kí't'ìi 'ín-là nga Jesús k'oín. 32 Xità ítjòn koma; Ki'ndí-là Nainá k'oín xi isa 'ño 'nga tíjna; Nainá, jè sùngatsja kjotíxoma-là. Xitàxá ítjòn kíjna koni s'ín tsibìjna David xi xità jchínga-là komà. 33 Jè kotíxoma-là naxandá Israel. Kjotíxoma-là mì kì kjoehet'aà nità kjé-ne.

34 Jè Maríá k'eé kitsò-là àkjale:

—¿Kó s'ín koma jè kjoa koi? Nga mìtsà x'in tjín-na.

35 Jè àkjale kitsò:

—Jè Inima Tsjeè-là Nainá kitjojen-nè-lè. Jè nga'ño-là Nainá xi 'ño 'nga tíjna koiìjtsat'in-lè koni jngodò 'nguién-là ifi mé-ne jè ki'ndí tsjeè xi jts'ín, Ki'ndí-là Nainá k'oín. 36 Jè xinguii Elisabet xi chjoón 'ndí, kò joòn sá tjín-là nga ki'ndí 'ya nas'ín jye 'ño xità jchínga. 37 Xi it'aà ts'e Nainá, nijngodò kjoa xi mìkìi koma-là —kitsò àkjale.

38 K'eé kitsò Maríá:

—'An-ná xi chjoón chi'nda-là Nainá; k'oas'ín kátama koni s'ín kò'mì-ná.

Jè àkjale tinguixkoón-ne kù-ne.

Kii komà k'e nga jè Maríá kii katsejèn-là Elisabet

39 Nachrjein koi, jè Maríá nitoón kii jngodò naxandá xi kijna'nchò nindoò ján nangui Judea.

40 Jahas'en ni'ya-là Zacarías; kisihixat'aà Elisabet.

41 K'e kii'nchré Elisabet nga kisihixat'aà Maríá, ki'ndí xi 'ya, kiskì'nga iya indso'ba. Jè inima-là

Elisabet ndaà kis'ejiìn Inima Tsjeè-la Nainá. ⁴² K'ée 'ño kiichja, kitsò:

—iNainá, isaá 'ño ndaà tísíchikon-t'in-lè mì k'oaá-ne koni jña íchjín xi kj'eí; tikoáá ki'ndí-lè xi tijnaya indso'boi 'ño ndaà tímachikon-t'in!
⁴³ ¿Yá-ná 'an? iMé tà ndaà kòf'ijchon-ná jì xi nea-la Na'èn-ná! ⁴⁴ Tik'e-né nga kà'nchrè nga kànìhixat'aà-ná, ki'ndí-na kàkjì'ngaya indso'bà nga tsja kòma-la. ⁴⁵ iMé tà ndaà-lè nga mokjeiín-lè 'én xi kis'enojmí-lè! Jè 'én xi kiichja Nainá kítasòn-né —kitsò Elisabet.

⁴⁶ Jè María kitsò:

Inima-na 'ño 'nga tísíkijna Nainá.

⁴⁷ Matsja-na it'aà ts'e Nainá xi ochrjekátjì-na.

⁴⁸ Kijtseè imaá-na, 'an xi chjoón chj'nda-la ma; j'ndeì skanda nita kjé-ne k'oaá s'ín kitso-na xita: “Mé tà ndaá-la.”

⁴⁹ 'Ñó ndaà tse kjoa kisìko-na Nainá, jè, nga isa tse nga'ño tjin-la.

Nainá, xita tsjeè-né.

⁵⁰ Tjin kjit'aà-la kjohimatakòn it'aà ts'e jña xita xi beèxkòn skanda tàts'en-la kjoa nita kjé-ne.

⁵¹ K'oaá s'ín okó nga tse nga'ño tjin-la;

jña xita xi 'ño 'nga ikon jjiìn inima-la, ochrjekàngui kjohítsjeèn-la.

⁵² Jña xitaxá ítjòn xi 'nga títsajna, faáxin kjotíxoma-la,

koa jña xi nangui títsajna, isaá 'nga síkítsajna.

⁵³ Jña xita xi tsjìn-la tsojmì xi kine, 'ño kjìn tsjá-la, koa jña xita nchiná, nimé tsjá-la, tà síkasén tiyaá-ne.

54 Nainá síchját'aà-la naxandá Israel, jñà x̄ita ch̄i'nda-la;

mìkiì síchhàajìin nga t̄jòkeè Abraham,

55 ngats'ìi t̄jè-la n̄ita mé n̄achrjein-ne.

Nga Nainá, k'oaá s'ín kitsjaà-la tso'ba jñà x̄ita jchínga-ná.

Kitsò María.

56 Jè María, jàn sá tsibìjnako Elisabet; k'è komà iskan kiì-ne ni'ya-la.

K'è nga kits'ìn Juan xi kis'ìn bautizar x̄ita

57 K'è nga jye ijchò n̄achrjein-la, Elisabet, kits'ìn jngoò-la ki'ndí x'ín. 58 Nainá, 'ñó ndaà kisìko. K'è nga kiì'nchré x̄ita xíkjín ko x̄ita indii ni'ya-la t̄ikoaá kjòtsja-la. 59 Nga komà jìin n̄achrjein, kiìko jè ki'ndí nga nguixkon no'miì, mé-ne nga kisit'aà ch̄iba-la yijo-la kjoa ts'e circuncisión. Jñà x̄ita xi kj'eií, k'oaá s'ín mejèn tsibít'aà 'ín koni 'mì na'èn-la nga Zacarías 'mì. 60 Tanga jè nea-la kitsò:

—Majìn, Juan k'oín.

61 Kitsò jñà x̄ita xi títsajna:

—¿Mé-ne kos'ín k'oín-ne? Nijngoò x̄ita xinguii xi kos'ín 'mì 'ín-la.

62 K'èé kitjònangui ch̄isín-la na'èn-la kó k'oín.

63 Zacarías kisijé jngoò íteè nga kiskijno, tsibít'aà: “Juan 'mì 'ín-la.” Ngats'ìi x̄ita xi ya títsajna, tà k'oaá komà-la.

64 Zacarías tik'eé-ne kitáx'a-ne tso'ba ko tsaniyá-ne nijen, ikjoan komà kiichja-ne. K'èé kitsjaà-la kjondaà Nainá. 65 Ngats'ìi x̄ita xi títsajna chraña indii ni'ya-la, tà kjòxkón-la k'è nga kiì'nchré nga jye ma kiichja-ne Zacarías. Xki xi ján tsabísòn kjoa koi kóhokji inchò nindoò nangui

Judea. ⁶⁶ Ngats'ìì x̄it̄a xi kiì'nchré kjoa koi, tsohóko ijììn in̄ima-l̄a; kitsò:

—Jè ki'ndí, k'e nga kojchínga, ¿yá x̄it̄a xi koma?
Nga jè nga'ñó-l̄a Nainá tíjnakò.

Kií komà k'e nga jè Zacarías kiìchj̄a it'aà ts'e Nainá

⁶⁷ Zacarías, na'èn-l̄a Juan, kisijììn in̄ima-l̄a In̄ima Tsjeè-l̄a Nainá. Kiìchj̄a ngajo-l̄a Nainá, kitsò:

⁶⁸ ¡Mé tà ndaà kji-l̄a Na'èn-ná jè xi Nainá tsò-l̄a naxandá Israel nga j'ìì kíchj̄it̄j̄i naxandá-l̄a t̄ikoā j'ìì síkijnandeí!

⁶⁹ Kitsjaà jngoò-ná x̄it̄a xi tse nga'ñó tíj̄n-l̄a nga j'ìì kachrjet̄j̄i-ná kjo'in xi kjoa ts'e jé-ná, jè xi tje-l̄a David xi ch̄i'nda-l̄a Nainá tsibìj̄na.

⁷⁰ Nainá kisìkjeén tso'ba j̄nà x̄it̄a tsjeè-l̄a xi kiìchj̄a ngajo-l̄a.

K'oaá s'ín kitsò nga t̄isa tàts'en-l̄a kjoa nga

⁷¹ kochrjekát̄j̄i-ná it'aà ts'e x̄it̄a kondra-ná, ko x̄it̄a xi jtikeè-ná.

⁷² K'oaá t̄i kitsò Nainá nga skoe ima j̄nà x̄it̄a jchínga-ná.

Mikì s̄ij̄chàajììn jè 'én xi kitsjaà-l̄a x̄it̄a jchínga-ná Abraham nga tsibíndaajììn-kò jngoò kjoa tsjeè.

⁷³ Nainá, k'oaá s'ín kitsjaà-l̄a tso'ba Abraham xi x̄it̄a jchínga kjììn-ná nga

⁷⁴ s̄ìkìtsaj̄nandeí-ná ts'e x̄it̄a kondra-ná mé-ne nga mikì k̄iskoán nga s̄ixá-lá.

⁷⁵ Kjit'aà n̄achrjein tsjeè k̄itsaj̄naá t̄ikoā kixi k̄itsaj̄naá nga nguixk̄on Nainá.

Kitsò Zacarías.

⁷⁶ K'eé kitsò-l̄a ki'ndí-l̄a:

Ngaji, siikjeén-lè Nainá xi 'ñó 'nga tǐjna nga kinókjoa ngajo-la.

Ngají k'óin ítjòn-la Na'èn-ná nga kíndi ndiyá-la.

⁷⁷ Kénojmi-la naxandá-la kós'ín s'ín Nainá nga kochrjekátjì-ná jé-ná.

Nainá, 'ñó tse kjohimatakòn tjín-la nga síjchàat'aà-la jé-la jǐnà xita.

⁷⁸ Nainá siikasén jngoò-ná xi nchrobá-ne ngajmì.

K'e nga kjoí, k'oaá s'ín siihiseèn-la xita koni s'ín mahiseèn k'e nga tajñòya.

⁷⁹ Jǐnà kohiseèn-la kjohítsjeèn-la xita xi i'nde jño títajnajìin,

ko xi jye ndiyá kjoa biyaà tǐmaya.

Yaá kjiko-ná ndiyá ñánda tjín kjoa'nchán.

Kitsò Zacarías.

⁸⁰ Ki'ndí jè tímajchínga tikoá tís'e-la nga'ñó xi ts'e inima-la. Yaá tsibìjna i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn skanda k'e nga tsibíts'ia nga tsibìjna osen-la naxandá Israel.

2

Kii komà k'e nga kits'ìn Jesús

(Mateo 1:18-25)

¹ Koi naxrjein k'e nga tjín-la xá ítjòn César Augusto tsjachrje jngoò okixi nga ngats'ìi xita naxandá xi otíxoma-la Roma, xojoón sit'aà 'ín-la.

² Jè xojoñ censo xi kisindaà ítjòn k'e nga tǐjna gobernador xita xi 'mì Cirenio ján i'nde ñánda 'mì Siria. ³ Kii yije xita nga kii kít'aà xojoñ yijo-la nga jngoò òjngoò naxandá-la xi chja-ne.

⁴ José itjo-ne Nazaret, naxandá ts'e Galilea, kii nangui ñánda 'mì Judea ya naxandá Belén ñánda kits'ìn xita ítjòn xi David ki'mì nga jè José,

tje-la ts'e David-né. ⁵ Kii kít'aà xojon yijo-la; tikoáá kii jè María, chjoón-la xi tíjna'ñó-la nga jè kixan-ko, tanga jyeé ki'ndí 'ya. ⁶ K'e nga jye títsajna Belén, María ijchò nachrjein-la nga kits'iin ki'ndí-la. ⁷ Kits'iin ki'ndítjòn-la xi ndí ki'ndí x'in; kisikájté nikje-la; ya kisikánaya kaxa ñánda kjèn-ya cho, nga mì tì kii tjín-ne i'nde ya ni'ya ñánda ma nìkjáya.

Kii komà k'e nga jña àkjale-la Nainá j'iikon jña paxtò

⁸ Ya chrañàt'aà-la Belén títsajna paxtò xi nchisíkínda cho orrè-la nga nítjen. ⁹ Tà nitoón ijchòkon jngoò àkjale-la Nainá. Jè kjoajeya-la Nainá xi 'ñó ote kji, kisihiseèn yije kóhokji jngoò itjandiì ñánda títsajna jña paxtò. K'e nga kijtsee, tsí ndaà kitsakjòn. ¹⁰ Jè àkjale kitsò-la:

—Kii tsakjoòn-jèn; 'an, koií xá j'i-na nga síkí'nchré jngoò-nò 'én xitse xi ndaà tsò xi 'ñó kjotsja-la ngats'iì naxandá: ¹¹ I'ndeì kats'iin jngoò ki'ndí ya naxandá-la David jè xi kochrjekàjìin-ná kjo'in, jè xi Cristo, [xità xi xó kisikasén-ne Nainá], nga jè kotixoma-ná. ¹² Tjín jngoò seña nga kixi kjoa: sakò jngoò-nò ki'ndí xi tsjáltéjìin nikje-la; kjinaya kaxa ñánda kjèn-ya cho.

¹³ Tik'e-ne kjìn jchán àkjale tsatsejèn-kjoò-isa xi inchrobà-ne ngajmii xi 'nga kisikíjna Nainá. Kitsò:

¹⁴ Nainá kàtas'e-la kjoajeya ján ngajmii;

ko i it'aà nangui,

'nchán kàtas'e kjoa, it'aà ts'e xità xi tjín-la kjondaà-la Nainá.

¹⁵ K'e nga kiì-ne jña àkjale ján ngajmii, jña paxtò kitsò-la xikjín:

—Tíkjaán skanda Belén nga jchaá kjoa xi kòma koni s'ín kàsìkí'nchré-ná Na'èn-ná.

¹⁶ Nìtoón kii jña paxtò ján Belén; k'e nga ijchò, kisakò-la ñánda tíjna María kò José, koa jè ki'ndí, kjinaya kaxa ñánda kjèn-ya cho. ¹⁷ K'e nga kijt-seèxkon ki'ndí jè, tsibénojímí yije koni s'ín kitsò jè àkjale it'aà ts'e ki'ndí. ¹⁸ Ngats'ì xità xi kii'nchré koni s'ín kitsò jña paxtò tà k'oaá komà-la. ¹⁹ Tanga jè María yaá tsibíjiiin yije jjiin inima-la jña 'én xi kis'enojmí-la. 'Ñó kisìkítsjeèn-jiiin kjoa koi. ²⁰ Kii ijngò k'a-ne jña paxtò; jeya tsachrje tikoá ndaà kisìkíjna Nainá ngats'ì kjoa xi kii'nchré kò xi kijtseè, nga nguì k'oaá s'ín komà koni s'ín kis'enojmí-la.

K'e nga jña xità jchínga-la Jesús kiiiko ingo ítjòn ya Jerusalén nga kisíngatsja Nainá

²¹ K'e nga ijchò jiiin nachrjein nga kits'iiin ki'ndí jè, kisit'aá chiba-la yijo-la kjoa ts'e circuncisión; Jesús kisit'aá 'ín-la koni s'ín kitsò àkjale-la Nainá k'e nga tisa kisinaya'ma indso'ba nea-la.

²² Ijchò nachrjein nga k'oas'ín s'ín xità koi, koni s'ín tíchja kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mé-ne jè María tsjeè kíjna-ne nguixkon Nainá. Nachrjein koi, kiiiko Jesús ingo ítjòn ya Jerusalén nga kisíngatsja Nainá. ²³ K'oaá s'ín tít'aà kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés: “Ngats'ì ki'ndí x'ín xi jts'ín ítjòn, ts'eé Nainá, jè kongatsja.” ²⁴ Xità jchínga-la Jesús kiiiko kjotjò-la nguixkon Nainá; jò tjoni'ña kò tsà jò pichón koni s'ín tjín kjotíxoma-la Nainá.

²⁵ Koi nachrjein ján Jerusalén tíjna jngò xità kixi xi ndaà beèxkón Nainá, Simeón 'mì. Tikoáá

tíkòña-là jè xi sìkíjnandeí naxandá Israel; jè Simeón, yaá tíjnakò Iníma Tsjeè-là Nainá. ²⁶ Jè Iníma Tsjeè-là Nainá k'oaá s'ín tsibénojmiya-là Simeón nga mìkiì kiyá skanda k'e nga skoexkon Cristo xi Nainá sìikasén. ²⁷ Jè Iníma-là Nainá kisikasén Simeón ján ingo ítjòn Jerusalén. K'e nga ijchòkò Jesús jñà xítà jchínga-là mé-ne nga kisikitasòn-ne koni s'ín síjé kjotixoma-là, ²⁸ Simeón kiskoé ki'ndí jè, tsohóya tsja; 'nga kisikíjna Nainá. Kitsò:

²⁹ Nà'èn, jyeé kòbitasòn 'én-lè koni s'ín ki'mì-ná, j'ndeì, 'nchán kàtiyaà 'an xi chì'nda-lè ma.

³⁰ Jyeé kòbe-na xkoaàn jè xi kochrjekátjì-ná kjo'in,

³¹ jè xi kànikíjna-osin nguixkon ngats'ii naxandá,

³² jè xi sìihiseèn-là kjohítsjeèn-là jñà xítà xi mìtsà xítà naxandá Israel.

It'aà ts'e ki'ndí jè, naxandá-lè Israel jeyaá kíjna.

³³ Jñà xítà jchínga-là Jesús tà k'oaá komà-là koni s'ín kitsò Simeón it'aà ts'e ki'ndí-là. ³⁴ Simeón kisijét'aà-là Nainá nga kàtasíchikon-t'in; ikjoàn kitsò-là María, nea-là Jesús:

—It'aà ts'e ki'ndí jè, k'oaá s'ín tjínè-là nga kjìn xítà naxandá Israel kitjoìin kjo'in koa kjìn kixojìin. Seña-là Nainá kíjna ³⁵ mé-ne nga jcha-là kó s'ín tjín kjohítsjeèn-là nga jngòò l'jngòò xítà, tanga kjìn xítà xi mìkiì kòkjeiín-là; tìkooá ngaji, k'oaá s'ín s'e-lè kjo'on-takòn koni tsà jngòò kichà ndojò kotokjá iníma-lè.

³⁶ Tìkooá yaá tíjna chjoón Ana xi chjaya 'én-là Nainá, tsòti-là Fanuel xi tje-là Aser. Jyeé 'nó xítà jchínga. Itoò nó tsibìjnakò x'in-là. ³⁷ Nachrjein koi, jè chjoón Ana kò ñijòn kaàn kò ñijòn nó tjín-là nga tíjna ka'àn. Yaá bìjnaya nachrjein inchiòn ya

nditsin ingo ítjòn; kò nàchrjein kò nitjen beèxkón Nainá; bítsi'ba-là koà bijnachjan. ³⁸ Tjè-ne hora, chjoón jè ijchò kasijnat'aà chraña-là xita jchínga-là Jesús; kitsjaà-là kjondaà Nainá; kiichja-là ngats'iì xita it'aà ts'e ki'ndí jè, jña xi tikoa nchikoña-là nga kitjotjì yije naxandá xi chja-ne Jerusalén.

K'e nga kii ijngoò k'a-ne Nazaret

³⁹ José kò María, k'e nga jye kisihitasòn yije koni s'ín tíchja kjotíxoma-là Nainá, kii ijngoò k'a-ne ján Galilea ya naxandá-là Nazaret. ⁴⁰ Ki'ndí jè tímajchínga; tís'e-là nga'ño ijìin inima-là; tikoaá isa ndaà tímachiya-là; yaá tíjnako kjondaà-là Nainá.

Kii komà k'e nga jè Jesús tsibijnaya ingo ítjòn ján Jerusalén

⁴¹ Jña xita jchínga-là Jesús, xki nó fi ya Jerusalén k'e nga bitjo s'eí Paxko. ⁴² Jesús, k'e nga jye tjín-là tejò nó tikoa kii ján Jerusalén koni s'ín choòn kjotíxoma ts'e s'eí Paxko. ⁴³ K'e nga inchrobà-ne xita nga jyehet'aà s'eí, jè Jesús yaá tsibijna Jerusalén; koà jña xita jchínga-là mìkii kisijìin-là tsà ya tsibijna. ⁴⁴ Jngoò nàchrjein chinchimaya ndiyá. Maá-là tsà yaá tsóhojìin-là jña xita xi nchifi-ne. K'e nga tsohótsjijìin-là xíkjín kò xita xi beèxkon, ⁴⁵ mìkii kisakò-là. K'eé kii ijngoò k'a ján Jerusalén nga kii kátsji.

⁴⁶ K'e nga komà jàn nàchrjein nga nchihótsji, kisakò-là ya nditsin ingo ítjòn; tíjnajiin-là xita xi okóya kjotíxoma-là Nainá; tí'nchré-là tikoa tíkjòngui-là. ⁴⁷ Ngats'iì xita xi nchi'nchré-là tà k'oaá komà-là jè kjohítsjeèn xi tjín-là koni s'ín

tíchja. ⁴⁸ Jñà xit̃a jchínga-la, k'e nga kijtseè nga ya t̃jna, t̃ikoáá tà k'oaá komà-la; jè nea-la kitsò-la:

—Jì na'èn, ¿mé-ne nga kos'ín nìko-nájen? Na'èn-lè kò 'an tímakájno-najen nga kichijì, t̃itsabinchaàtsji-lèjen.

⁴⁹ Jesús kitsò:

—¿Mé-ne nga binchaàtsji-ná? ¿A mì tíjìn-nò nga tíjìnè-na nga ya kótijna ni'ya-la Na'èn-na?

⁵⁰ Tanga jñà xit̃a jchínga-la mìkìl jahas'en-jìin-la jè 'én xi kitsò Jesús.

⁵¹ Jesús, kii ìjngòò k'a-ne ján Nazaret kò nea-la kò na'èn-la; Jesús ndaà kisikitasòn-la xit̃a jchínga-la. Jè nea-la tà yaá tsibíjìn-ikon inima-la ngats'ìi kjoa koi. ⁵² Jesús, tímajchínga koa nàchrjein inchijòn, isà ndaà tímachiya-la; t̃ikoá t̃is'e-la kjondaà-la Nainá kò ts'e xit̃a.

3

*'Èn xi kùichja Juan xi kis'ìn bautizar xit̃a
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)*

¹ K'e nga jye t̃jìn-la chrj'oòn nó nga tíhotíxoma-la isò'nde xi chja-ne Roma jè xi 'mì Tiberio César, kò ján nanguì Judea, jè t̃jna gobernador Poncio Pilato; kò jè Herodes, xit̃axá ítjòn t̃jna ya nanguì Galilea; kò jè Felipe xi 'ndse ma Herodes, xit̃axá ítjòn t̃jna ya nanguì ñánda 'mì Iturea kò ya nanguì Traconite; kò jè Lisantias, xit̃axá ítjòn t̃jna ya nanguì Abilinia. ² Kò ján Jerusalén, no'miì ítjòn t̃tsajna jè Anás kò Caifás. T̃ikoi-ne nàchrjein, Juan, ki'ndí-la Zacarías, kits'ìi-la 'én-la Nainá ya ì'nde it'aà xìn ñánda nanguì kixì choòn. ³ Juan, kii kóhokji ìndiì xajngá nandá Jordán nga

kiichjaya nga kàtasíkájno jé-la jñà xità nga mì tì jé kohótsji-ne, ikjoàn kàtas'ín bautizar yijo-la mé-ne nga siichàat'aà-la Nainá jé-la.

⁴ K'e nga k'oas'ín kiichjaya Juan, jñà tíbitasòn 'én xi kiskii Isaías, xità xi kiichja ngajo-la Nainá nga tsò: Na'yà-la 'én xi 'nó chja ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn:

“Tjandaà ndiyá-la Nainá ya jjiin inima-nò; kixi tikijna koni jngoò ndiyá ñánda kojmeèya Na'èn-ná.

⁵ Ngats'ii xajngá kongásòn-né; ngats'ii nindoò ko chrjangui, kokixi-né; jñà ndiyá xi tsó'ño tjín, tikoaá kokixi-né; koa jñà ndiyá xi tjen-jen-jno tjen-jen-t'aà choòn, kojchoòn-la.

⁶ Ngats'ii xità nga tíjtsa isò'nde, skoe-né kó s'ín s'iin Nainá nga kochrjekátji jé-la xità.”

Kitsò Isaías.

⁷ Juan kitsò-la jñà xità xi ijchò nga mejèn-la koma bautizar:

—jñò xi xità tje-la ye 'mì-nò! ¿Yá xi okitsò-nò nga kinchat'aaxìn-là jè kjo'in xi sa nchrobá machrañàt'aà-nò? ⁸ Ndaà tjín kjoa xi t'een nga ndaà kàta'ya-nò nga jyeé kinikájno jé-nò nga mì tì jé binchaàtsji-nò. Kì bixón-jèn ya jjiin inima-nò: “Ngajen, [mìkii s'e-najen kjo'in] nga yaá inchrobàt'aà-najen tje-la Abraham.” K'oaá xan-nò, Nainá, skanda jñà ndajò komaá-la siikjatjya-la nga ixti-la Abraham koma. ⁹ Jè kichayá jyeé kjiinandaà nga kotesòn yá; ngats'ii yá xi 'mì ndaà toò ojà-la, skanda ko ima-la, jtísòn-né, ikjoàn sinchájiin ni'ín nga kitì.

¹⁰ Jñà xità kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Mé xi s'en-jen?

¹¹ Juan kiichja kitsò-la:

—Jè xi jò ma nachro-la kàtatsjá jngoò-la jè xi tsjìn-la; jè xi tjín-la tsojmì xi kine, kàtatsjá-la jè xi tsjìn-la.

¹² Tikoáá j'ìi i'nga xità-la xitàxá Roma xi síkíchjítjì tsojmì nga mejèn-la koma bautizar. Kitsò-la Juan:

—Maestro, ngajen, ¿mé xi s'en-jen?

¹³ Juan kitsò:

—Kì tsato níkíchjió koni s'ín tíchja kjotíxoma.

¹⁴ Tikoáá kiskònangui i'nga jñà soldado, kitsò:

—Ngajen, ¿mé xi s'en-jen?

Juan kitsò-la:

—Kì xità binchaxkón-la, kì 'én ndiso nìyasòn-la k'e nga nì mé kjoa tjín-la nga tòn mejèn-nò nachrjekàjno-la; kàtajngoò-takòn koni tjín machjí-nò.

¹⁵ Nchikoña jñà xità naxandá; nchisíkítsjeèn jjiìn inìma-la xi it'aà ts'e Juan: tsà jè xi Cristo, [xità xi xó kisìkasén-ne Nainá]. ¹⁶ Juan kitsò-la ngats'ìi xità naxandá:

—Okixi-né, 'an, tà nandá s'iìn-nò bautizar; tanga nchrobá ijngoò xi isa tse nga'ñoó tjín-la mì k'oaá-ne koni 'an; skanda mìkiì tjí'nde-na nga skíjnda'ñoá xox'ín-la xojté-la; jè xi sa nchrobá, s'iìn-nò bautizar ko Inìma Tsjeè-la Nainá koa ko ni'ín. ¹⁷ Jyeé kji-naya tsja jè pala nga siìtsjeè tjé-la trigo. Kìnchàkó trigo ya iya ni'nga; tanga jè tjé-la trigo, kòkà-né ya jjiìn ni'ín ñánda mìkiì bits'o nità mé nachrjein-ne.

¹⁸ Juan, k'oaá s'ín kiichjayajìin-la xità 'én ndaà-la Nainá; kjin skoya kjotíxoma tsibít'in-la xi ndaà tsò.

¹⁹ Juan, tsohótikò jè Herodes xi xità ítjòn tíjna, koií kjoa-la nga jè tíjnako Herodías chjoón-la Felipe xi 'ndse Herodes. Tíkòa tsohótikò Herodes ngats'iì kjoa xi ch'o tís'ín. ²⁰ Tanga jè Herodes, isaá 'ñó ch'o kis'iìn-isa: ndayá kiskinìs'en Juan.

*Kii komà k'e nga komà bautizar Jesús
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)*

²¹ K'e nga tik'jèè ndayá fahas'en Juan nga tís'ín bautizar ngats'iì xità naxandá, tikoáá k'eé komà bautizar Jesús; k'e nga tíchjat'aà-la Nainá Jesús, kitáx'a ngajmiì. ²² Ikjoàn itjojen-nè-la Jesús jè Inima Tsjeè-la Nainá xi okji koni kji nise paloma; koa kina'yà jngoò-la 'én xi ngajmiì inchrobà-ne xi kitsò:

—Ji-né xi ki'ndí-na xan-lè xi 'ñó matsjake-lè; tsja tíjn-la takoàn it'aà tsiji.

*Tje-la Jesucristo
(Mateo 1:1-17)*

²³ Jesús k'e nga tsibíts'ia nga kisìxá, tíjn-la tsà katé nó. K'oaá s'ín tíjìn-la xità, nga ki'ndí-la xó José; José, ki'ndí-la Elí;

²⁴ Elí, ki'ndí-la Matat; Matat, ki'ndí-la Leví; Leví, ki'ndí-la Melqui; Melqui, ki'ndí-la Jana; Jana, ki'ndí-la José;

²⁵ José, ki'ndí-la Matatías; Matatías, ki'ndí-la Amós; Amós, ki'ndí-la Nahúm; Nahúm, ki'ndí-la Esli; Esli, ki'ndí-la Nagai;

²⁶ Nagai, ki'ndí-la Maat; Maat, ki'ndí-la Matatías; Matatías, ki'ndí-la Semei; Semei, ki'ndí-la Josec; Josec, ki'ndí-la Judá;

- 27 Judá, ki'ndí-lá Joanán; Joanán, ki'ndí-lá Resa; Resa, ki'ndí-lá Zorobabel; Zorobabel, ki'ndí-lá Salatiel; Salatiel, ki'ndí-lá Neri;
- 28 Neri, ki'ndí-lá Melqui; Melqui, ki'ndí-lá Adi; Adi, ki'ndí-lá Cosam; Cosam, ki'ndí-lá Elmodam; Elmodam, ki'ndí-lá Er;
- 29 Er, ki'ndí-lá Josué; Josué, ki'ndí-lá Eliezer; Eliezer, ki'ndí-lá Jorim; Jorim, ki'ndí-lá Matat;
- 30 Matat, ki'ndí-lá Leví; Leví, ki'ndí-lá Simeón; Simeón, ki'ndí-lá Judá; Judá, ki'ndí-lá José; José, ki'ndí-lá Jonam; Jonam, ki'ndí-lá Eli-aquim;
- 31 Eliaquim, ki'ndí-lá Melea; Melea, ki'ndí-lá Mainán; Mainán, ki'ndí-lá Matata; Matata, ki'ndí-lá Natán;
- 32 Natán, ki'ndí-lá David; David, ki'ndí-lá Isaí; Isaí, ki'ndí-lá Obed; Obed, ki'ndí-lá Booz; Booz, ki'ndí-lá Salmón; Salmón, ki'ndí-lá Naasón;
- 33 Naasón, ki'ndí-lá Aminadab; Aminadab, ki'ndí-lá Aram; Aram, ki'ndí-lá Esrom; Esrom, ki'ndí-lá Fares; Fares, ki'ndí-lá Judá;
- 34 Judá, ki'ndí-lá Jacob; Jacob, ki'ndí-lá Isaac; Isaac, ki'ndí-lá Abraham; Abraham, ki'ndí-lá Taré; Taré, ki'ndí-lá Nacor;
- 35 Nacor, ki'ndí-lá Serug; Serug, ki'ndí-lá Ragau; Ragau, ki'ndí-lá Peleg; Peleg, ki'ndí-lá Heber; Heber, ki'ndí-lá Sala;
- 36 Sala, ki'ndí-lá Cainán; Cainán, ki'ndí-lá Arfaxad; Arfaxad, ki'ndí-lá Sem; Sem, ki'ndí-lá Noé; Noé, ki'ndí-lá Lamec;
- 37 Lamec, ki'ndí-lá Matusalén; Matusalén, ki'ndí-lá Enoc; Enoc, ki'ndí-lá Jared; Jared, ki'ndí-lá Mahalaleel; Mahalaleel, ki'ndí-lá Cainán;

38 Cainán, ki'ndí-la Enós; Enós, ki'ndí-la Set; Set, ki'ndí-la Adán; Adán, xi jè sobà Nainá tsibíndaà.

4

*K'è nga jè xita neí kiskoòt'aà Jesús
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)*

¹ Jesús, nga ndaà tjiìn inima-la jè Inima Tsjeè-la Nainá, inchrobà iŋgoò k'a-ne ya xajngá nandá Jordán, koa jè Inima Tsjeè-la Nainá kiiko jngoò i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn. ² Ichán naxrjein tsibijna. Jè xita neí kiskoòt'aà nga mejèn-la kátátsji jé Jesús. Ngats'ìi naxrjein koi, Jesús mìkiì tsakjèn, tsibijnachjan-né. K'è nga jye-het'aà naxrjein, jyeé 'ño kjòhojò-la. ³ Jè xita neí kitsò-la:

—Tsà kixi kjoa nga ngaji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè, tjiì-la okixi ndajo jè nga inchrájin kátama.

⁴ Jesús kiìchja kitsò:

—Tjít'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Mìtsà tà koi tsojmì xi ma chine kítsakon-ne xita, tikoáá kítsakoón-ne ngats'ìi 'én-la Nainá.”

⁵ Jè xita neí kiiko Jesús jngoò nindoò 'nga, tà jngoòhijta tsakó yije-la ngats'ìi naxandá xi tjin isò'nde. ⁶ Jè xita neí kitsò-la Jesús:

—Ngajii tsjaà yije-lè ngats'ìi naxandá koi, nga ji kotixoma-la nga jeya kijni. Nga 'aán kjòngatsja yije. Tsà mejèn-na maá sìngatsja nitá yá-ne. ⁷ Ngaji, tsà kosixkó'nchit'aà-ná ko jeya sikijna-ná, tsjii koma kóhotjin.

⁸ Kiìchja Jesús, kitsò-la:

—Tisít'aà xìn-ná jì, xítà neíí. K'oaá s'ín tjí't'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Jeya tìkíjní Nà'èn-ná xi Nainá; tà jè tajngoò chàxkoín.”

⁹ Jè xítà neíí, ikjoàn kùkò Jesús ján Jerusalén; kisikíjnasòn ingo ítjòn ñánda ìsà 'nga kji; kitsò-la:

—Tsà kixíí kjoa nga jì xi Kí'ndí-la Nainá 'mì-lè, tìkatjengui yijo-lè ijndé; ¹⁰ k'oaá s'ín tjí't'aà Xojon-la Nainá nga tsò:

Nainá koií xá-la àkjale-la mé-ne nga sùkinda-lè,
¹¹ nga kò tsja tsoba'ñó-lè mé-ne nga nijngoò ndajo satíngui-ne ndsokoií.

¹² Kùichja Jesús, kitsò-la:

—K'oaá s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: “Kì taxkì chít'aà-jèn Nà'èn-ná xi Nainá.”

¹³ Jè xítà neíí, k'è nga mì tì kii kisakò-la kós'ín skónachan-la Jesús nga mejèn-la kohótsji jé, tsasít'aà xìn chiba nachrjein-la skanda komà iskan.

Kii komà nga tsibít'siá Jesús nga kisixá nangui Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Jesús j'ii ijngoò k'a-ne Galilea, kò nga'ño-la Iníma Tsjeè-la Nainá ndaà tíjìn iníma-la; kina'yà-la ít'aà ts'è, kóhokji nga jngoò ítjandii nangui ts'è Galilea. ¹⁵ Tsakóya ya ni'ya ingo sinagoga xi ts'è naxandá ñánda tsajmeè; ngats'ii xítà xi kii'nchré 'én-la ndaà kisikíjna Jesús.

Kó kitsò Jesús nga mì kii kòkjeíin-la jña xítà ya naxandá-la Nazaret

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Jesús ijchò Nazaret ya nangui-la ñánda kòjchá. Jè nachrjein nìkjáya, koni s'ín s'ín kjit'aà, jahas'en

ni'ya ingo sinagoga. Tsasìjna kixì nga tsibíxke Xojon-là Nainá. ¹⁷ Kits'ì-là xojon-là Isaiás, xìta xì kiichjã ngajo-là Nainá; k'e nga kiskíjndaya jè xojon, kjòtsji-là ñánda tjí't'aa 'én xi tsò:

¹⁸ Jè Inìma Tsjeè-là Nainá tíjnako-na nga 'aán tsibít'aa-na xá nga sika'bí-là xìta ìma 'én ndaà-là Nainá;

'aán kisikasén-na nga sindaà-na xìta xi kjo'on tíjiin inìma-là;

tìkoáá koi xá kisikasén-na nga 'an kichjàjìin-là xìta xi ndayá títsajna nga kítsajnandeí-ne;

sindaà-na jñà xìta xi mìkì tsejèn-là;

kítsajnandeí xìta xi tíyatoòn;

¹⁹ kichjàya jè nó-là Nainá k'e nga tsjá-là kjòtjò xìta-là.

²⁰ Tsibíxkóya-ne xojon, kitsjaà-là jè xìta xi síchját'aa xá ts'e ni'ya ingo sinagoga, ìkjoàn tsibìjna. Tà nchikotsejèn-là ngats'ì xìta xi ya títsajna. ²¹ K'eé tsibíts'ia Jesús nga kiichjã kitsò:

—I'ndeí, jyeé kàna'yà-là nga nguixkoòn kòbitasòn koni s'ín tíchjã Xojon-là Nainá xi 'an kòbìxkee.

²² Ngats'ì xìta ndaà kiichjã ìt'aa ts'e Jesús. Tà k'oaá komà-là nga 'ñó ndaà tsò 'én xi chjã. Jñà xìta kitsò-là xíkjin:

—¿A mìtsà jè jèe xi ki'ndí-là José?

²³ K'eé kitsò Jesús:

—Xi okixì, jñò, k'oaá k'oín-ná 'én xi tsò: “Chjìne xkù, tíji tìxkiì-là yijo-lè.” K'oaá tìs'ín k'oín-ná: “Koni s'ín kina'yà-jen kjoa xi ki'nì ján Capernaum nga kinìxkiì-là xìta, k'oa tìs'ín tìxkiì-là ì nangui-lè.”

²⁴ Jesús kitsò-ìsa:

—Okixíí xi xan-nò, nijngoò xita xi chja ngajo-la Nainá xi yaxkón ya nangui-la. ²⁵ Tikoaá okixíí xi xan-nò, kjin íchjín ka'àn tjin ya Israel jè nachrjein ts'e Elías k'e nga jàn nó osen mì tì kii ts'a-ne jtsí; j'ìi kjinchrá 'ńó kóhokji i'nde Israel. ²⁶ Tanga jè Elías mìtsà ya kii ñánda títsajna íchjín ka'àn ts'e naxandá Israel; yaá kinikasén ñánda tjna chjoón ka'àn ts'e naxandá Sarepta xi chja-ne Sidón. ²⁷ Tikoaá kjin ma xita xi tìbindojno chrjoa yijo-la ya Israel koi nachrjein ts'e Eliseo, xita xi kiichja ngajo-la Nainá. Tanga nijngoò xi xita Israel kjòndaà-ne, tà jè tajngoò Naamán xi Siria ts'e.

²⁸ Ngats'ìi xita xi ya títsajna ya ni'ya ingo sinagoga, 'ńó kòjti-la k'e nga kii'nchré 'én xi kiichja Jesús nga k'oaá s'ín kiskaàya-la nga kondra ts'e-né. ²⁹ Ngats'ìi xita koi tsasítjen, tsachrjejiin Jesús ya naxandá jè, kiikò isò'nga nindoò ñánda kijna naxandá-la nga mejèn-la sùkatjen-ngui naxi ñánda nga 'ńó tjen-jen-jno choòn. ³⁰ Tanga jè Jesús jaha-jiiin osen-la koa kii.

*Jngoò xita xi inima ch'o-la neí síxájiin yijo-la
(Marcos 1:21-28)*

³¹ Jesús kii ñánda 'mì Capernaum, naxandá xi chja-ne Galilea; tsakóya-la xita k'e nga nachrjein nìkjáya. ³² Jñà xita, tà k'oaá komà-la koni tsò 'én xi tsakóya, nga jè 'én xi kiichja, tjin-la kjotíxoma.

³³ Ya ni'ya ingo sinagoga tjna jngoò xita xi inima ch'o-la neí síxájiin yijo-la; xita jè, 'ńó kiichja:

³⁴ —Jesús xi Nazaret tsiji, kì k'oaá nìko-nájen. ¿Mé kjoa xi tjin-lè ko ngajen? ¿Mé-ne ngajen nìjti-nájen? ¿A kòf'i nìkjehesòn-nájen? Beèxkon-lè; ji-né xi Xita Tsjeè-la Nainá —kitsò.

³⁵ Jesús tsohótiko jè x̄ita neí:

—ǀjyò t̄j̄ni, titj̄ōj̄in yijo-la x̄ita jè! —kitsò-la.

Jè in̄ima ch'o-la neí, tsajndoòt'aà nangui nga nguixk̄on ngats'ìi x̄ita, ìkjoàn itj̄ōj̄in yijo-la x̄ita jè, t̄anga n̄i mé xi kis̄iki'on. ³⁶ Ngats'ìi x̄ita xi t̄ítsajna, tà kitsakj̄òn-né; k'eé tsohók̄o x̄ikj̄ín:

—ǀMé 'én-ne koi? K'e nga ch̄ja x̄ita jè, t̄j̄ín-la nga'ñó t̄ikoa t̄j̄ín-la kj̄ot̄ixoma nga síkitasòn-la in̄ima ch'o-la neí —kitsò.

³⁷ Jesús, kina'yà-la kóhok̄ji nga jngoò itjandii nangui xi ch̄ja-ne Galilea.

Kii kis'ùin Jesús nga kisindaà-ne nachíya-la Pedro (Mateo 8:14-15; Marcos 1:29-31)

³⁸ Jesús tsasit̄jen; itjo-ne ni'ya ìngo sinagoga; kiì; jahas'en ni'ya-la Simón. Jè nachíya-la Simón 'ñó xk'én. Ch'in t̄j̄nga t̄j̄ín-la. J̄ñà x̄ita kiìchj̄at̄j̄i nga skótsejèn-la. ³⁹ Jesús tsasiñiat'aà-la, tsohótiko ch'in t̄j̄nga; jè ch̄joón n̄itoón kj̄òndaà-ne. Ìkjoàn tsasit̄jen, kisis'in-la x̄ita.

Kii kis'ùin Jesús nga kj̄in x̄ita xk'én kisindaà-ne (Mateo 8:16-17; Marcos 1:32-34)

⁴⁰ K'e nga tíkaat̄j̄i ts'oi, ngats'ìi x̄ita xi t̄j̄ín-la x̄ita xk'én xi kj̄in skoya ch'in t̄j̄ín-la, j'ìik̄o ñánda t̄j̄ina Jesús. Jè Jesús tsohót'aà-la tsja nga jngoò ìjngoò x̄ita xk'én; ngats'ìi x̄ita koi, kj̄òndaà yijee-ne. ⁴¹ T̄ikoaá kj̄in ma x̄ita xi in̄ima ch'o-la neí itjok̄aj̄in yijo-la nga kj̄òndaà-ne. 'Nó kiìchj̄a in̄ima ch'o-la neí:

—ǀj̄i-né xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè! —kitsò.

T̄anga jè Jesús tsohótiko. Mìkiì kitsjaà'nde-la nga kiìchj̄a, koií kjoa-la nga jyeé beèxkon nga jè xi Cristo, [x̄ita xi xó kis̄ikasén-ne Nainá].

*Kii komà k'e nga jè Jesús kisika'bí 'én-la Nainá
(Marcos 1:35-39)*

⁴² K'e nga jye kis'e isén, itjo Jesús; kii jngoò i'nde it'aà xìn ñánda tsjìn xità. Jñà xità tsohótsji ñánda kii. K'e nga ijchò ñánda tíjna, mejèn-la nga ya kíjnako nga mì xìn kjoì. ⁴³ Tanga jè Jesús kitsò-la jñà xità:

—Tikoaá mochjeén-né nga xìn naxandá kji koaa 'én ndaà-la Nainá koni s'ín otíxoma Nainá. Koií xá kisikasén-na Nainá.

⁴⁴ K'oaá s'ín chjaya 'én-la Nainá kóhokji ni'ya ingo sinagoga xi tjín ya nangui-la xità judío.

5

*Kjoxkón xi komà k'e nga kìn tìn tsibíxkóya Pedro
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)*

¹ Jesús k'e nga síjna ya indii ndáchikon ts'e Genesaret kjójtínè jñà xità xi ijchò nga mejèn-la kji'nchré 'én-la Nainá. ² Jesús, kijtsee jò chitso xi ya kjoìondii ya indii nandá. Jñà xità nei-la xi bíxkóya tìn, jyeé itjojen chitso nga nchihoníjno na'ya-la. ³ Jesús jahas'en jngoò chitso xi ts'e Simón, tsibítsi'ba-la nga skinikjá-isa chitso-la ya ijiin ndáchikon. Ikjoàn tsibìjnaya nga tsakóya-la xità. ⁴ K'e nga jye tsakóya-la xità, kitsò-la Simón:

—Tikoji chitso-lè ñánda nga isa 'ñó nanga nandá; ikjoàn tìkatjen-ngui-ndá na'ya-nò mé-ne nga kíxkóya-nò tìn.

⁵ Simón kiìchja kitsò:

—Maestro, kànik'a-nájen nìtjen nga kànìxá-jen, nìmé xi kàsakó-najen; tanga tsà jì xi osi nga sùkatjen-ngui-ndá na'ya-na, koma-né.

⁶ K'e nga ijngoò k'a kisikatjen-ngui-ndá na'ya-la, kìn jchán tìn tsibíxkóya, tsí mejèn xajndà na'ya-la.

⁷ K'eé kisìkatjì-là tsja xíkjín nga kiìchja-là jñà xìtā xi títsaya chitso xi ìjngòè mé ne nga kisìchját'aà-là. Ingajò chitso jngòè k'a kitseè tìn. Mejèn tsà bixòngui-ndá nga 'ñó i'í komà. ⁸ Jè Simón xi tìkoā Pedro 'mì, k'e nga kijtseè kjoā koi, tsasèn-xkó'nchit'aà-là Jesús, kitsò-là:

—;Tìsìt'aàxìn-ná Na'èn, 'an xìtā jé-ná!

⁹ Jè Simón kò xìtā xíkjín xi taña síxákjoè, tà kjòxkón-là nga 'ñó kjìn tìn kjòxkóya-là. ¹⁰ Tìkoāá tà kjòxkón-là jè Jacobo kò Juan, ìxti-là Zebedeo, jñà xìtā xi taña síxákjoè Simón. Jesús kitsò-là Simón:

—Kì tsakjoèn-jèn, ì'ndeì mì tì kii tìn kíxkóya-ne, xìtāá kíxkóyi xi ìt'aà ts'an.

¹¹ K'e nga jye kiìko-ne chitso-là ya ìndii ndáchikon, yaá kitsjeiin-takòn yije tsojmì-là, ìkjoàn kiitjingui-là Jesús.

K'e nga jè Jesús kisìtsjeè jngòè xìtā xi tìbindojno chrjoā yìjo-là

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹² Jesús k'e nga tsibìjna jngòè naxandá, ijchò jngòè xìtā x'in xi tìbindojno chrjoā yìjo-là; nga kijtseè Jesús, tsohojna-ñiat'aà nangui nga kijtseèxkón Jesús, tsibítsi'ba-là, kitsò-là:

—Na'èn, tsà mejèn-lè, tìtsjeè-ná ch'in xi tjin-na.

¹³ Jesús tsijmeé tsja nga tsohót'aà-là yìjo-là xìtā jè, kitsò-là:

—Mejèn-na; ;kàtandaà-ne!

Xìtā jè, nìtoón kjòndaà-ne. ¹⁴ Jè Jesús kitsò-là:

—Kì yá xìtā xi bènojní-là; t'in ñánda tìjna no'mi; takó-là yìjo-lè nga jye kjòndaà-ne; tjiì-là kjotjò

xi síjé kjotíxoma-la Moisés mé-ne nga tsjeè ki-jna-ne nguixkõn Nainá tikoã skoe ñña xita nga jye kjõndaà-ne ch'in-lè.

¹⁵ Tanga Jesús, isaá 'ñó kina'yà-isa-la; ko isaá kìn xita kjòxkóya xi mejèn-la nga kji'nchré-la; tikoã mejèn-la nga kondaà-ne ch'in xi tjín-la. ¹⁶ Tanga Jesús xin i'nde fi ñánda tsjìn xita nga chjat'aà-la Nainá.

Kii kis'iin Jesús nga kisindaà jngoò-ne xita xi mi ki ma síhiníyá yijo-la

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Jngoò nãchrjein k'e nga tíhokóya-la xita Jesús, ya títsajnajìin xita fariseo ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Xita koi, ján inchrobà-ne naxandá xi chja-ne Galilea, Judea ko Jerusalén. Jesús ya tíjnajiin inima-la nga'ño-la Nainá nga siindaà-ne ngats'iì xita xi xk'én. ¹⁸ J'iiiko jngoò xita xk'én xi mikii ma síhiníyá yijo-la; kjiya-la nãchan-yá. Tsohótsji'nde-la kó s'ín sikkas'en xotjoã ni'ya ya ñánda tíjna Jesús. ¹⁹ Tanga mikii komà jahas'en ni'ya nga 'ño kjin xita títsajna; k'eé tsijin isò'nga ni'ya; jaàxin nitja; kiskinjen-jìin-la xita koni s'ín kjiya nãchan-yá-la jè xita xk'én. Yáá tsohójna nguixkõn ñánda tíjna Jesús. ²⁰ Jesús k'e nga kijtsee nga mokjeiín-la it'aà ts'e, kitsò-la jè xita xk'én:

—Ngaji, jyeé kachàat'aà-lè jé-lè.

²¹ Jña xita fariseo ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés tsohóko inima-la, kitsò: “Xita jè, chjajno-la Nainá koni s'ín tsò. ¿Yá-né jè nga ma-la síjchàat'aà-ná jé-ná? Tajngoò Nainá xi síjchàat'aà-ná jé-ná.”

22 Jesús kijtseèya-la koni s'ín nchisíkítsjeèn; kiichja, kitsò-la:

—¿Mé-ne kotsò-ne inima-nò? 23 ¿Mé xi isa chiba 'in tjin, tsà xán-la jè xita xi xk'én: “Jé-lè jyeé kichàat'aà-lè”, kò tsà xán-la: “Tisítjin koa tjtjei”? 24 Kokoò-nò nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tji'nde-na nga sijchàat'aà-la jé-la xita i isò'nde.

Jè Jesús k'eé kitsò-la jè xita xi mìkiì ma síkjaníyá:

—Ji, k'oaá xan-lè, tisítjin, chjoí nanchan-lè, t'in-ne ni'ya-lè.

25 Jè xita xk'én nitoón tsasítjen nga nguixkon ngats'ii xita xi ya títsajna; kiskoé nanchan-la xi kijnasòn; k'e nga tífi-ne ni'ya-la, jeya chjat'aà-la Nainá. 26 Ngats'ii xita xi ya títsajna tà kjòxkón-la, tikoá jeya kiichjat'aà-la Nainá. Tsakjón-kò-ne, kitsò:

—I'ndeì kàyaxkon jngoaá kjòxkón.

*Mé kjoa xi komà k'e nga jè Jesús kiichja-la Leví
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)*

27 K'e nga jye os'ín komà kjoa koi, itjo Jesús, kiì; k'eé kijtseè jngòè xita xi 'mì Leví, xita-la xitaxá Roma xi síkíhjtjì tsojmì. Tijnat'aà ímíxa ya ñánda síkíhjtjì tsojmì ts'e Roma. Jesús kitsò-la:

—Nchrobátjingui-ná.

28 Leví, tsasítjen; kisíkítsajna yije tsojmì xi tjin-la; kiitjingui-la Jesús.

29 Leví, ya ni'ya-la, tsí ndaà kis'iin-la s'eí Jesús. Tikoá kjin xita xíkjin títsajna xi tikoá tsojmì síkíhjtjì, kò xita xi k'ejí; títsat'aà ímíxa. 30 Jñà xita fariseo kò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés tsatít'aà xita xi kota'yat'aà-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne jñà x̄ita xi síkíchjítjì tsojmì, kò xi tjín-la jé, 'yò-koo koa bichi-koo?

³¹ K'eé kùichja Jesús kitsò:

—Jñà x̄ita xi mìtsà ch'in tjín-la mìtsà chjine xkiì mochjeén-la, tà jñà x̄ita xi xk'één xi mochjeén-la chjine xkiì. ³² Mìtsà koi xá j'i-na 'an nga j'íkjaàjñàà x̄ita kixi, jñà-né x̄ita xi tjín-la jé nga kàtasíkájno jé-la nga mì t̄i jé kòhótsji-ne.

Kó kitsò Jesús k'e nga kitjònangui-la mé-ne mì bìtsajnachjan-ne x̄ita-la

(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³ Jñà x̄ita kitsò-la Jesús:

—¿Mé-ne jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la Juan tsí ndaà bìtsajnachjan t̄ikoa tsí ndaà bítsi'ba; k'oaá t̄is'in jñà x̄ita fariseo; tanga jñà x̄ita tsiji, kjèn-né koa 'biì-né?

³⁴ Jesús kitsò-la:

—K'e nga bixan jngoò x̄ita, ¿a komaá sikítsajnachjaán x̄ita xi báhiytako-ná k'e nga tákó t̄jna x̄ita x'in xi kòbixan? ³⁵ Tanga kijchò nachrjein nga tjáxìn-la x'in xi kòbixan, k'e-né nga kítsajnachjan x̄ita.

³⁶ T̄ikoaá tsibénojmi jngoò-la 'én xi mangásòn [nga tsakóya-la nga jñà kjotíxoma jchínga, mìkiì sasén-la xi kjotíxoma x̄itse]. Kitsò-la:

—Mìtsà yá xi ote chiba nikje x̄itse nga bíjto-ne kò nikje ibaà. Tsà kos'in s'een kits'ón nikje x̄itse; t̄ikoaá mìkiì ndaà kóngásòn nikje x̄itse kò nikje ibaà. ³⁷ T̄ikoaá mìtsà yá xi binchá xán ixii chrjoa jchínga; tsà kos'in s'een, k'e nga jye kojchá xán, s̄ixajnda chrjoa jchínga, ikjoàn xíxteèn xán; t̄ikoaá chija jè chrjoa. ³⁸ Jè xán ixii, chrjoa x̄itseé sinchá mé-ne nga ndaà sinchátjò-ne. ³⁹ Tsà yá xi skoí xán

jchínga xi kjòtseé jncha, mìkìl nìton sùjé ìjngoò k'a xi xán ixìl. Kìtso-né: “Jè xán jchínga, ìsáá ndaà.”

6

K'e nga jñà xità xi kota'yàt'aà-la Jesús tsate natín jè nachrjein nìkjáya

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

¹ Jngoò k'a jè nachrjein nìkjáya, ja Jesús ñánda títje trigo. Xità xi kota'yàt'aà-la tsate natín-la trigo, tsafèya-ne tsja, ìkjoàn kiskine. ² Tjín i'nga xità fariseo xi kitsò:

—¿Mé-ne kò'nè-enò jè kjoa xi mìkìl tjí'nde nga kòs'ín koma jñà nachrjein nìkjáya?

³ Kùichja Jesús, kitsò-la:

—¿Jñò, a mìtsà jye tíjìl-nò koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá koni kis'ìn xitàxá ítjòn xi ki'mì David kò jñà xità-la xi kjihjtako k'e nga kjòhojò-la?

⁴ Jahas'en ni'ya-la Nainá; kiskoé inchrájin tsjeè-la Nainá; tsakjèn. Tìkoa kitsjaà-la xità-la xi tjiko. Mìkìl tjí'nde nga jñà kòkjen. Tà jñà nò'mùl tjí'nde-la nga kòkjen.

⁵ Jesús kitsò-ìsa-la:

—'An xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, 'aán otìixoma-la nachrjein nìkjáya.

Xità xi kixit'aà jngoò tsja

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ Jngoò k'a k'e nga jè nachrjein nìkjáya, Jesús jahas'en ni'ya ìngo sinagoga; tsibíts'ia nga tsakóya-la xità. Koa yaá tíjna jngoò xità xi kixit'aà tsja kixì.

⁷ Jñà xità xi okóya kjotìxoma-la Nainá xi kiskìl Moisés kò xità fariseo nchisíkinda Jesús kó s'ìn, a sùindaá-ne jè xità xi xk'én jè nachrjein nìkjáya;

mejèn-la nga skoe mé-ne nga koma kohòngui-ne.
 8 Tanga Jesús jyeé tjiin-la kó s'ín nchisíkítsjeèn jña
 xita koi. Kitsò-la jè xita xi kixit'aà tsja:

—Tisítjiin, tisijna kixi ya jngoò osen.

Xita jè tsasítjen, tsasìjna kixi. 9 Jesús, k'eé kitsò-la
 ngats'ìlì xita xi ya títajna:

—Jngoò kjoa skònangui-nò: ¿A tji'nde-né k'e nga
 jè nachrjein nikjáya nga ndaà s'eén, o xi ch'o s'eén?
 ¿A sik'en-ná o xi sindaá-ná jngoò xita?

10 Jesús kiskoòtsejèn yije-la kóhòtjín xita xi ya
 títajnandii-la. K'eé kitsò-la jè xita xi kixit'aà tsja:

—Tjeendojoi ndseji.

Xita jè, tsijmeé tsja, nitóon kjòndaà-ne. 11 Jña
 xita fariseo, 'nó jti komà-la; k'eé tsibít'sia nga
 tsajoóya-ne mé xi siko Jesús.

*Kó 'mì 'ín-la xita-la Jesús xi kota'yàt'aà-la xi tejò
 ma-ne*

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Tijnà-ne nachrjein koi, Jesús kìmijìn-jno jngoò
 nindoò nga kiichjat'aà-la Nainá; kisik'a nitjen nga
 tíchjat'aà-la. 13 K'e nga kis'e isén kiichja-la xita xi
 kota'yàt'aà-la; ikjoàn jaajìin tejò xita xi tsibíxáya-la.

14 Jè Simón xi tikoá Pedro tsibít'aà 'ín; Andrés xi
 'ndse ma Simón; Jacobo; Juan; Felipe; Bartolomé;

15 Mateo; Tomás; Jacobo, ti-la Alfeo; Simón xi ya
 fit'aà-la kjoatixoma ts'e xita Celote; 16 Judas, ti-la
 Jacobo; kjo Judas Iscariote, jè xi iskan komà kon-
 dra-la Jesús.

K'e nga jè Jesús, kjìn xita kisindaà-ne

(Mateo 4:23-25)

17 Jesús itjojen-jno-ne nindoò, tjikjo xita xi
 kota'yàt'aà-la; j'ìlì jngoò i'nde ñánda isòn choòn;

yaá tsibìtsajna. Kjin ma xita-la xi ya nchikoña-la; tikoáá kjin ma xita xi kjeí xi inchrobà-ne kóhokji i'nde Judea ko naxandá Jerusalén ko xi inchrobà-ne Tiro ko Sidón, naxandá xi kjiyijòndii ndáchikon. Koi xá j'i-ne nga kji'nchré-la Jesús, tikoá mejèn-la kondaà-ne ch'in xi tjín-la. ¹⁸ Jña xita xi inima ch'o-la neí síjti-la, tikoáá kjondaà-ne. ¹⁹ Ngats'ii xita, mejèn-la nga koòt'aà-la tsja yijo-la Jesús nga tsee nga'ño tíbitjojìn yijo-la nga mandaà yije-ne xita.

*Kó kitsò Jesús it'aà ts'e xita ima ko xita nchiná
(Mateo 5:1-12)*

²⁰ Jesús kiskoòtsejèn-'a xita xi kota'yàt'aà-la kitsò-la:

—Mé tà ndaà-anò jño xi xita ima 'mì-nò, nga tsajòn-nó jña kjondaà xi tsjá Nainá nga jè tíhotíxoma.

²¹ 'Mé tà ndaà-anò jño xi ijò-nò i'ndeí, nga koma iskan, koskiì-nò.

'Mé tà ndaà-anò jño xi chìhindáya i'ndeí, nga koma iskan kijno-nò.

²² 'Mé tà ndaà-anò k'e nga tjín xita xi síjtikeè-nò tà 'an ngatji-na xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; k'e nga síkítsajnat'aaxìn-nò, k'e nga chja'on-ko-nò, k'e nga ochrjekàngui-nò koni tsà jngoò xita xi 'ño ts'en. ²³ Tsja t'è-là takòn jè nàchrjein koi; tìtsja-là inima-nò; tsee kjondaà tjoé-nò ján ngajmii; tikoáá jña xita jhínga-la xita xi beètòon-nò, k'oaá tìs'ín kijtseètòon jña xita xi kiìchja ngajo-la Nainá.

²⁴ 'Tanga ima-xó-nò jño xi xita nchiná 'mì-nò nga tjín yije-nò xi mochjeén-la yijo-nò [tanga

mìkìl nìkìtsjeèn kjondaà-là Nainá xi mochjeén-la inima-nò].

²⁵ 'Ima-xó-nò xi skiì tìtsajnaà ì'ndeì; k'e nga koma iskan, kohò-nò.

'Ima-xó-nò jñò xi bijnò ì'ndeì; k'e nga koma iskan kobaá-nò koa jchìhindáya-nò.

²⁶ 'Ima-xó-nò jñò k'e nga ndaà síkìtsajna yije-nò xita. Jñà xita jchínga k'oaá tìs'ín ndaà kisikìtsajna jñà xita xi 'én ndiso kùichjaya.

Kó s'ín sikoáá xita kondra-ná
(Mateo 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Tanga jñò xi tìtsana'yà, k'oaá xán-nò: Tìtsjacha kondra-nò, ndaà tìkoo jè xi jtikeè-nò.

²⁸ Tìjèt'aà-là Nainá nga kàtasíchikon-t'ín jñà xi chja'on-ko-nò, tìtsi'batjiò jè xi ch'o síko-nò. ²⁹ Jè xi síjts'ìin-t'aà kjioòn, tìkoa tjiì-là xi ngobà; jè xi faá'an nachrokisòn-nò, tìkoa tjiì-là nachro-nò xi ìjngò. ³⁰ Nita yá xita xi síjé-nò tsojmì, tjiì-là; tsà yá xi skoé xi tsojmì tsajòn, kì tì kùl nìjé-là. ³¹ Koni s'ín mejèn-nò nga siiko-nò xita, k'oaá tìs'ín tìko ngajo-nò.

³² 'Tsà matsjacha jè xi matsjakeè-nò, nímé kjondaà xi s'e-nò, nga k'oaá tìs'ín jñà xita ts'en, matsjakeè xíkjin. ³³ Tsà tà jñà ndaà sikoò xita xi tìkoa ndaà síko-nò, nímé kjondaà xi s'e-nò. Jñà xita ts'en, k'oaá tì síko xíkjin. ³⁴ Tsà sikìña-là jè xi yaxkoòn nga koìichjí, tìkoaá nímé kjondaà s'e-nò. Tìkoaá jñà xita ts'en síkìña-là xíkjin nga jyeé tjiìin-là nga koìichjí yije kóhotjin. ³⁵ Tìtsjacha kondra-nò; ndaà tìkoo; tìkìña-là mé xi síjé-nò, nímé xi chiña-là it'aà ts'e. Tsà kos'ín s'een, isaá tse kjondaà s'e-nò. Ixti-là Nainá xi 'ñò 'nga tíjna komaà k'e nga k'oas'ín

s'een koni s'ín Nainá, nga tjín-la kjohimatakòn it'aà ts'e xita xi 'nga ikon kò xi ch'o s'ín. ³⁶ Chahimaa xinguiò koni s'ín beehimà-nò Nainá xi Na'èn-ná 'mì-là.

*Mì kii koma jñá sikindaá jé-la xita xinguiá
(Mateo 7:1-5)*

³⁷ 'Kì jé-la xinguiò 'nè kindaa mé-ne nga Nainá tikoá mìkii sikkinda jé-nò; kì jé binchanè-là xinguiò mé-ne nga Nainá mì jé kinchane-nò; tijchàat'aà-là jé-la xinguiò mé-ne nga Nainá tikoá sijnchàat'aà-nò jé-nò. ³⁸ Tji-là xinguiò; jè Nainá tsjá ngajo-nò; Nainá sijnchiba-nò chiba xi ndaà kitseè, xi 'ñó jncha, xi ndaà kisitsajneè kò xi tíxíteèn-tji nga kinja chijtsa-nò; jè chiba xi sichibaya-là xinguiò, tije sijnchibaya ngajo-nò Nainá.

³⁹ Jesús tsibénojmí jngoò-la kjoa xi mangàsòn, kitsò-la:

—Jngoò xita xi mìkii tsejèn-la, mìkii koma kokò-la ndiyá jngoò xi tikoá mìkii tsejèn-la. Ingajò, yaá kixoya ngajo ñánda ch'o choòn. ⁴⁰ Jngoò xita xi kota'yà mìtsà isa 'nga tjina koni maestro-la; tanga k'e nga kjoehet'in-la nga ndaà skóta'yà, tikoáá kongàsòn-né koni jè maestro-la.

⁴¹ '[Mé-ne jé-la xinguii nikkinda-ne koa tsiji mìkii nikkindii?] ¿Mé-ne chitsejèn-la tjé xi kjinangui xkon xinguii, koa jè yá chiso xi kjinangui xkoiìn mìkii chitsejèn-la? ⁴² ¿A mì 'ya-jèn yá chiso xi kjinangui xkoiìn? ¿Mé-ne kò'mì-la xinguii: “'Ndsè, tji'nde-ná nga kochrjekànguia tjé xi kjinangui xkoiìn”? Ngaji

xi jò ma isén-lè; ítjòn tìnachrjekàngui chiso xi kji-nangui xkoiìn, mé-ne nga ndaà kotsejèn-lè, ikjoàn tìnachrjekàngui tjé xi kjinangui xkon xinguii.

Kós'ín 'ya-la kós'ín tjín inima-la jñà xita
(Mateo 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ 'Tsjìn yá xi ndaà kjoàn kjo ch'o kjoàn toò xi ojà-la; tikoáá tsjìn yá xi ch'o kjoàn kjo ndaà kjoàn toò xi ojà-la. ⁴⁴ Nga jngoò ìjngoò skoya yá, k'oaá s'ín yaxkon-la koni kjoàn toò xi ojà-la. Jè toò iko, mìtsà yá na'yá ojà-la. Tikoáá jñà toò uva mìtsà na'yá xanchroò ojà-la. ⁴⁵ Koni kjoàn yá, k'oaá tì kjoàn xita; jngoò xita xi 'én ndaà chja, koií-né nga kjondaá tíjìn inima-la; koa jngoò xita xi 'én ts'en chja, koií-né nga kjoats'eén tíjìn inima-la; nga k'oaá tsò 'én xi nokjoá koni tsò kjohítsjeèn xi tíjìn inima-ná.

Chrjò ni'ya xi jò ma-ne
(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ '¿Mé-ne kos'ín 'mì-ná nga bixón: “Na'èn, Na'èn”, koa mìkiì nìkitasòn koni xan-nò? ⁴⁷ K'oaá xan-nò yá xi mangásòn jè xita xi 'an fit'aà-na, xi 'nchré 'én-na, tikoá síkitasòn. ⁴⁸ Jè mangásòn jngoò xita xi bíndaà ni'ya-la; 'ñó nanga ò'nguii; bíjna tàts'en chrjò ni'ya ya isòn naxi. K'e nga 'ba jtsí xkón, f'ì xajngá nandá, kaàt'aà'ñó-la ni'ya; nímé xi síko nga ya tjíndaàsòn naxi. ⁴⁹ Tanga jè xi 'nchré 'én-na koa mìkiì síkitasòn, k'oaá ngaya-la koni jngoò xita xi bíndaàsòn ni'ya-la ñánda tà nangui; mìkiì ndaà bíndaà tàts'en chrjò; f'ì xajngá nandá, kaàt'aà'ñó-la ni'ya; yaá bixòña ni'ya jè; jngoò k'a bixòjen.

7

Kii komà nga kjòndaà-ne chi'nda-la xi xita sko-la soldado

(Mateo 8:5-13)

¹ Jesús, k'e nga jye tsakóya-la xita naxandá xi nchi'nchré 'én-la, kii, jahas'en-jiin naxandá Capernaum. ² Ya tíjna jngoò soldado ítjòn. Jè chi'nda-la, 'ño xk'én. Kjomeè biyaà. Tanga 'ño tjòkèè. ³ K'e nga kii'nchré xita jè it'aà ts'e Jesús, kisikasén xita jchínga xi ts'e xita judío nga kii kítsi'ba-la Jesús mé-ne nga kàtjanchrobá, kàtasíxki-là jè chi'nda-la xi xk'én. ⁴ Jñà xita jchínga, k'e nga ijchòkon Jesús 'ño tsibítsi'ba-la, kitsò-la:

—Ok'in-la nga sìchjât'aà-la xita ítjòn jè. ⁵ Tsjakeè naxandá xi chja-ne Judea, koa jè tsibíndaà jngoò-ná ni'ya ingo sinagoga i naxandá-ná.

⁶ Jesús kiiiko jñà xita jchínga koi, tanga k'e nga jye kjomeè bijchó chrañât'aà-la ni'ya, jè xita ítjòn-la soldado kisikasén i'nga amigo-la nga kitsò-la Jesús:

—Na'èn, kì yijo-lè nìjti-la. 'An, mìkii ok'in-na nga ngaji k'óin sobi ni'ya-na. ⁷ Tìkoáá mìkii ok'in-na nga 'an kòfikon sobà-lè. Tanga tjii okixi nga kàtandaà-ne chi'nda-na. ⁸ 'An, tíjiin-na nga tjín-lè kjotíxoma. Tìkoáá 'an, tjín-na xita ítjòn xi otíxoma-na, tìkoáá tjín-na soldado xi 'an otíxoma-la, k'e nga xan jngoò-la: “T'in”, fi-né; xan-la xi ijngoò: “Nchroboi”, nchrobá-né; koa k'e nga xan-la jè xi chi'nda-na: “K'oa t'iiin”, síkitasòn-na.

⁹ K'e nga kii'nchré Jesús jñà 'én koi, tà kjòxkón-la. K'ée kiskoòtsejèn-'a jñà xita xi tjingui-la; kitsò-la:

—K'oaá xan-nò, ya Israel, ni saà jngoò xita sakó-na xi kos'in ndaà mokjeiín-la koni jè xita jè.

10 Jñà x̄ita xi kiikjaá Jesús, k'è nga j'ù-ne, jè ch̄i'nda xi xk'én, jyeé kjòndaà-ne.

Kós'ín komà k'è nga jè Jesús kisikjaáya-la ki'ndí-la chjoón ka'àn

11 Nga komà iskan Jesús kii jngoò naxandá xi 'mì Naín. Tjiko x̄ita xi kota'yàt'aà-la, tikoáá kjìn x̄ita xi tà x̄ita naxandá tjingui-la. 12 K'è nga jye ijchò chrañà ijto xotjoa naxandá, kjìn ma x̄ita naxandá xi kjihitako chjoón ka'àn nga nchifi kíhijiin jngoò mik'en xi ti ta jngoò-la jè chjoón ka'àn. 13 Na'èn-ná Jesucristo, k'è nga kijtseèxkon, kjòhimakeè; kitsò-la chjoón ka'àn:

—Kì chihindáya-jèn.

14 Kii kasit'aà chrañà-la jè kaxa mik'en, tsohósòn-la tsja; jñà x̄ita xi yangui mik'en chinchako. Kitsò Jesús:

—Ngaji ti, k'oaá xán-lè: ¡Tisítjiin!

15 Jè mik'en nitoón tsibìjna kixi; ikjoàn kiichja. Jesús, k'èé kisingsatsja nea-la. 16 Ngats'ì x̄ita xi tjiko, tà kitsakjòn-né; k'èé jeya kisikíjna Nainá kitsò:

—Jngoò x̄ita tíjnakò-ná xi 'ñó ndaà chja ngajo-la Nainá.

Tikoáá tjín xi kitsò:

—Nainá j'ì kasiko naxandá-la.

17 Jñà 'én koi, kina'yà-la kóhokji nangui Judea, ngats'ì i'nde nga jngoò itjandiì nangui Judea.

X̄ita xi kota'yàt'aà-la Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita (Mateo 11:2-19)

18 Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita kii'nchré yije kjoa xi tís'ín Jesús; jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la tsibénojmi-la. K'èé kiichja jò-la xi x̄ita ts'e.

19 Kisikasén ñánda tíjna Jesús nga skonangui-la,

¿a jè-né xi Cristo xi tjinè-la nga kjoí a xi k'ejí chíña-lá? ²⁰ Jñà xita-la Juan, k'e nga ijchòkon Jesús, kitsò-la:

—Jè Juan kàsikasén-najen xi it'aà tsiji nga chjinangui-lèjen, ¿a jì-né xi Cristo xi tjinè-lè nga kjoí a xi k'ejí chíña-lajen?

²¹ Tijè-ne hora, Jesús, kjìn xita kisindaà-ne xi xk'én, xi kjo'in nchisíkjeiín, xi inima ch'o-la nejí tíjìn inima-la; tikoáá kjìn xita xi mikiì tsejèn-la kjòndaà-ne. ²² Jesús kitsò-la jñà xita xi ijchòkon:

—Tanguió tènøjmí-là Juan jñà kjoa xi kà'yaà ko xi kàna'yà. Jñà xita xi mikiì tsejèn-la, jyeé tsejèn-la; jñà xi tsá'yá kjoàn, jyeé ma fi-ne; jñà xi tìbindojno chrjoa yijo-la, tímatsjeèjnoó-ne yijo-la; jñà xita xi jtayaà, jyeé 'nchré-ne; ko xita xi jye k'en, nchi-faáyaá-la; koa jñà xita ima, jye tís'enojmí-la 'én ndaà-la Nainá. ²³ ¡Mé tà ndaà-la jè xita xi ngui jngoò k'a ndaà mokjeiín-la it'aà ts'an nga nímé xi osìjna-ikòn-la!

²⁴ K'e nga jye kiì-ne xita xi kisìkasén Juan, tsibíts'ia Jesús nga tsohóko xita xi it'aà ts'e Juan, kitsò-la:

—¿Mé xi tsanguì chitsejèn-là ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn? ¿A jè tsanguì chitsejèn-là jngoò yá inaxo xi síjtìya-la tjo? ²⁵ ¿Mé-né xi tsanguì chitsejèn-là? ¿A jngoò xita xi 'ñó ndaà kji nikje-la? Jñò, jyeé 'yaà, jñà xi ndaà kjoàn nikje xi ókjá, xi tìkoa 'ñó ndaà kjoàn tsojmì xi tjin-la, yaá títsaya ni'ya-la xitaxá ítjòn. ²⁶ Tanga, ¿mé xi tsanguì chitsejèn-là? ¿A jngoò xita xi chja ngajo-la Nainá? Okixì-né, k'oaá xan-nò, Juan, isaá 'ñó ndaà koni

jngoò x̄ita xi ch̄ja ngajo-la Nainá. ²⁷ It'aà ts'e Juan, yaá tíchja Xojon-la Nainá nga tsò:

'An, sikasén ítjòn-lè x̄ita-na xi kjiko 'én;

jè xi koìndaàya ítjòn-lè ndiyá-lè.

²⁸ K'oaá xán-nò, ngats'ìi x̄ita xi t̄jín ì isò'nde, nijngoò x̄ita xi mangásòn koni jè Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita, tanga ya ijìin naxandá ñánda otíxoma Nainá, jè x̄ita xi fehet'aà-ne, ìsaá jeya t̄jna mì k'oaá-ne koni Juan.

²⁹ K'e nga kiì'nchré j̄nà x̄ita naxandá ko j̄nà x̄ita-la x̄itaxá Roma xi síkíchj̄tj̄i tsojmì, kjòjngoò-ikon nga ndaà t̄jín jè ndiyá kixi-la Nainá, nga jye komà bautizar ít'aà ts'e Juan.

³⁰ Tanga j̄nà x̄ita fariseo ko x̄ita chj̄ine xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá, mìkiì komà bautizar ít'aà ts'e Juan. Tsachrjengui-né kjondaà xi t̄jindaà-la Nainá nga tsjá-la x̄ita koi.

³¹ Jesús kitsò:

—¿Yá xi siìngásòn-koa j̄nà x̄ita xi t̄jín nachrjein ì'ndeì? ¿Kó kjoàn xi kongásòn-ko? ³² J̄nà kongásòn-kjoò j̄nà ìxti xi bìtsajna ndìtsin nga síská, ch̄ja-la xíkjín, tsò-la: “Kànikjaneé-nòjen xobí tanga j̄nò mìkiì kàchà; kàjndaá-nòjen sò xi ba tsò tanga mìkiì kàchihindáyaà.” ³³ J'ìi Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita xi mìtsà inchrjín tsakjèn, t̄ikoá mìtsà xán kits'ìi koá j̄nò bixón-nò: “Inìma ch'o-la neìj̄ t̄jín-la.” ³⁴ Ikjoàn j'iaa xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na; ma-na kjeen, t̄ikoá ma-na 'biáa; j̄nò, k'oaá s'ín bixón ì'ndeì: “X̄ita chrjá'a-né, x̄ita ch'ì-né, amigo-la-né j̄nà x̄ita-la x̄itaxá Roma xi síkíchj̄tj̄i tsojmì ko j̄nà xi x̄ita jé.” ³⁵ Tanga jè kjoachj̄ine-la Nainá, 'yaá-la nga kixi t̄jín k'e nga jye bitasòn.

Kó tsò 'én xi kiìchja Jesús k'e nga jngoò chjoón xi tse jé tjín-la tsaníjno ndsoko

³⁶ Jngoò xita fariseo kiìchja-la Jesús nga mejèn-la kokjen-ko. K'e nga jahas'en ni'ya-la jè xita fariseo, tsibìjnat'aà ímìxa. ³⁷ Ya naxandá jè, tíjna jngoò chjoón xi tse jé tjín-la. K'e nga kiì'nchré nga ya tíjnat'aà ímìxa Jesús, ya ni'ya-la jè xita fariseo, ijchòko jngoò chitsín xi tjíya-la xkiì xi ndaà jne. ³⁸ Yaá tsasìjnat'aà ijton ndsoko Jesús nga tíkjindáya. Ikjoàn tsaníjno ndsoko Jesús ko ndáxkon. K'ée kisixìjno-ne ko tsja sko. Kjìn k'a kiskine'a ndsoko. Ikjoàn kisikaàjno xkiì xi ndaà jne. ³⁹ Jè xita fariseo xi kiìchja-la Jesús, k'e nga kijtseè kjoa koi, kitsò ijìin inìma-la: “¿Mé-ne nga mìkiì beèxkon-ne yá chjoón-ne xi otísiko? Tsà kixi kjoa nga jè xita xi chja ngajo-la Nainá, skoexkon-né nga chjoón xi jé tjín-la.” ⁴⁰ K'ée kiìchja Jesús, kitsò-la:

—Simón, jngoò kjoa koxán-lè.

Simón kitsò:

—Maestro, kot'in-ná.

⁴¹ Jesús kitsò:

—Jò xita títsajna xi ton tjèn-la ts'e xita xi síkìña ton; jngoò xi 'òn sìndo tjèn-la; jè xi lingoò icháte tjèn-la. ⁴² Ingajò xita koi, tsjìn-la ton xi kojìchjí ngajo-ne. Jè nei-la ton kisìjchàat'aà-la ingajò. Kot'in-ná, ¿ñá-laá ingajò xita koi xi isa 'ñó mats-jakeè jè nei-la ton?

⁴³ Kiìchja Simón kitsò:

—'An, k'oaá s'ín sìkítsjeèn, jè-la xi isa tse ton kitjèn-la.

Jesús kitsò:

—Ndaà kichoòsòn-la.

44 Jesús kiskoòtsejèn-jno jè chjoón, kitsò-la Simón:

—Chítsejèn-la chjoón jè. 'An, k'e nga kòfahas'eèn ni'ya-lè [mìkiì kànìkitasoìn koni s'ín tjín kjotíxoma tsaján]; mìkiì kò'biì-ná nandá xi mochjeén-la ndsokoaà nga saníjno; tanga chjoón jè, ndáxkoón kòhoníjno-ne ndsokoaà koa tsja skoó kàsìxìjno-ne.

45 K'e nga kànìhixat'aà-ná mìkiì kichine'a-ná tanga chjoón jè, kóni kòfahas'eèn ni'ya-lè tíkine'a ndsokoaà.

46 'Ngaji, mìkiì kànáhihnoi asitì skoaà, tanga chjoón jè, kòfàhihno ndsokoaà xkiì xi ndaà jne.

47 Koií k'oas'ín xan-lè: Chjoón jè, jyeé kàchàat'aà yije-la ngats'ìì jé-la koi kjoa-la nga 'ñó matsjakeè-na, tanga jè xita xi chiba kàchàat'aà-la jé-la, isaá chiba matsjakeè-na.

48 K'eé kitsò-la Jesús jè chjoón:

—Jé-lè jyeé kàchàat'aà-lè.

49 Jñà xita xi taña títsajnat'aà ímixa kitsò-la xíkjin:

—¿Yá xita-né jè nga tíkoa ma-la síjchàat'aà-ná jé-ná?

50 Jesús kitsò ìjngoò k'a-la jè chjoón:

—Koi-né nga mokjeiín-lè it'aà ts'an nga bitjotjì-ne jé-lè; t'in-là ndaà-ne.

8

Íchjín xi kisichját'aà-la Jesús

1 K'e nga komà iskan, Jesús, kjìn naxandá tsajmeè, ko rancho, nga kiichjaya ko kisika'bí 'én ndaà-la Nainá koni s'ín otíxoma Nainá. Tjiko xita-la xi tejò ma-ne. 2 Tikoáá tjiko i'nga íchjín xi jye kjòndaà-ne ch'in neíí-la ko xi kj'eíí ch'in. Yaá tjiko

María jè xi Magdalena 'mì, xi itoò inima ch'o-la neí itjoiin yijo-la; ³ tjiko Juana, chjoón-la Chuza xi síkinda tsojmi-la xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes; tikoáá tjiko xi 'mì Susana koa kjìn-isa íchjín tjiko xi síchját'aà-la mé tsojmi xi tjín-la.

Kjoa xi mangásòn ts'e xita xi bitje xojmá
(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴ K'e nga jye kòkjìn xita xi xki xi ján naxandá j'i-ne, Jesús, tsibénojmi-la kjoa xi mangásòn. Kitsò-la:

⁵ —Jngoò xita xi kii kijnj xojmá. K'e nga tsibíts'ia nga kiskijnj xojmá, chixò chiba ya iya ndiyá. Koa chinchanè xita koa jña nise tsakjèn. ⁶ Ngui k'oa tjin chixòson ya ñanda naxi choòn, tanga k'e nga isò xojmá, nitóón kixi nga mikì 'nchi'nde nangui. ⁷ Ngui k'oa tjin chixò ya ijiiin na'yá; yaá taña isòkjoò; k'e nga kjò'nga na'yá, kisik'en-ngui xka-la xojmá. ⁸ Ngui k'oa tjin chixò ñanda nangui ndaà; isò, kjò'nga, koa tsajà-la toò; kitsjaà jngoò sindo nga jngoò òjngoò.

Jesús k'e nga jye tsibénojmi kjoa koi, 'ño kiichja, kitsò:

—jNdaà tjiná'yaà koni xan-nò!

Mé-ne kjoa xi mangásòn kisikjeén-ne Jesús
(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹ Jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kiskònangui-la kó tsòya-ne jè kjoa xi mangásòn xi tsibénojmi-la xita. ¹⁰ Jesús kitsò:

—Jño, Nainá jye kitsjaà-nò nga jchaa kjoa'ma-la xi bénojmiya kó s'ín otixoma Nainá; tanga jña xita xi kj'eíí, tà kjoa xi mangásòn s'enojmi-la, mé-ne

nga mìkìl skoe-ne xi kjoa kixi nas'ín skótsejèn, mìkìl kochiya-là nas'ín nchi'nchré.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangásòn ts'e xita xi bitje xojmá

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹ Jè kjoa xi mangásòn ts'e xojmá, kií tsòyaá-ne: Jñà xojmá, jè 'én-là Nainá. ¹² Jñà xojmá xi chixò iya ndiyá, jñà ngaya-là xita xi 'nchré 'én-là Nainá, ikjoàn f'iì xita neií, faáxìn jè 'én jjiìn inima-là mé-ne nga mìkìl kòkjeiìn-là koa mìkìl kitjojiìn kjo'in inima-là. ¹³ Jñà xojmá xi chixòsòn naxi, jñà ngaya-là xita xi 'nchré 'én-là Nainá, k'e nga tàts'en-là kjoa tsjaá ma-là nga mokjeiìn-là, tanga tsjìn-là i'ma; tà chibaá nàchrjein mokjeiìn-là; k'e nga mé kjoa xi sakó-là, nitoón síkijna-ne. ¹⁴ Jñà xojmá xi chixò jjiìn na'yá, jñà ngaya-là xita xi 'nchré 'én-là Nainá; k'e nga jye tjímaya ndiyá-là Nainá, bíts'ia nga síkájno-là yijo-là, ótsji xi kjoa nchiná kò xi kjoa kjotsja. Jñà kjoa koi xi tjín isò'nde bíchjoà-ikòn-là nga mìkìl makixi nga ojà-là toò. ¹⁵ Jñà xojmá xi chixò ñánda nangui ndaà, jñà ngaya-là xita xi ndaà tjín kò xi kixi tjín inima-là; 'nchré 'én-là Nainá tikoá bíjiìn-ikon 'én xi 'nchré; ndaà bincha kixi skanda k'e nga ndaà makjìn-ya jñà 'én.

Kjoa xi mangásòn ts'e ni'ín xi síhiseèn

(Marcos 4:21-25)

¹⁶ Tsjìn xita xi oká ni'ín, ikjoàn bíjtsa'ma, o xi ya síkijnangui nàchan; jngoò ni'ín xi tì, sijna 'nga-né; yaá sijnaya candelero mé-ne nga kohiseèn-là jñà xita xi kjoahas'en ni'ya. ¹⁷ Nímé kjoa tjín xi tjí'ma i'ndeì xi mìkìl kòtsejèn nga koma iskan; tikoáá tsjìn

kjoa xi tǵí'ma i'ndeǵi xi mikǵi jcha-la. Ngats'ì kjoa skoexkon yije xita.

¹⁸ T'een kinda kjohítsjeèn-nò k'e nga kiná'ya 'én-la Nainá. Ndaà tǵiná'yaà. Nga jè xi tǵín-la kjohítsjeèn k'oǵi ìsa-la; tanga jè xi tsjìn-la, skanda tǵjá'aán-la mé xi k'oas'ín síkítsjeèn nga tǵín-la.

Nea-la Jesús ko 'ndse

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹ Nea-la ko 'ndse kiikon ñánda tǵjna Jesús. Tanga mikǵi komà ijchò skanda ñánda tǵjna nga 'ñó kǵjìn ma-ne xita xi tǵtsajna. ²⁰ Jesús kis'enojmí-la, kitsò-la:

—Nea-lè ko jǵnà 'ndsì, ján ndǵitsiaán tǵtsajna, mejèn xó-la nga skótsejèn-lè.

²¹ Kiichja Jesús, kitsò:

—Xi nea-na ko xi 'ndsè xan-la, jǵnà-né xi 'nchré 'én-la Nainá, tǵkoǵa síkitasòn.

K'e nga jè Jesús kisikǵjnajyò tǵoxkón

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²² Jngoò nacherjein, Jesús ko xita xi kota'yàt'aà-la jahas'en jngoò chitso, kitsò Jesús:

—Tǵkǵiaán, kǵtǵájtoaá ján xǵjngoàà ndáchikon.

ǵkjoàn kiì. ²³ Tanga k'e nga kiisòndá chitso, Jesús tsohojnafè-né. ǵkjoàn kǵjòts'ia nga j'ìi tǵoxkón ya jǵjìn ndáchikon. Jyeé tǵfahas'en nandá chitso; xkón tǵjín tsà ya skajǵjìn-ndá. ²⁴ Jǵnà xita-la k'eé kiikon nga kisikǵjaá-la Jesús; kitsò-la:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Chitso, jye tíkaànguindá! Jyeé-la kǵyá.

Jaá-la Jesús; ǵkjoàn tsohótiko tǵoxkón ko ndáchikon, nǵtoón kisǵjyò-ne, kǵjòndaàya-ne. ²⁵ Jesús kitsò:

—¿Mé-ne mìkìì mokjeiín-nò ìt'aà ts'e Nainá?
 Jñà xit̄a-l̄a tà kitsakjòn-né. Tà kjòxkón-l̄a.
 Kitsò-l̄a xíkjín:
 —¿Yá xit̄a-ne jè nga chja-l̄a tjo kò nandá koa
 síkitasòn-l̄a?

*Xit̄a Gadara xi kjìn inima ch'o-l̄a neií tíjìn
 inima-l̄a*

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Ikjoàn ijchò ya nangui-l̄a xit̄a Gadareno xi
 kijna xijngoaà ndáchikon ts'e Galilea. ²⁷ K'e nga
 itjojen chitso, Jesús, ijchò kasit'aà jngòè-l̄a xit̄a x'ìn
 xi ya j'nde-l̄a naxandá Gadara. 'Nó kjòtseé tíjìn
 yijo-l̄a inima ch'o-l̄a neií; mitsà nikje ókjá, koa mì
 ni'ya tjin-l̄a; yaá xó bijnaya ngajo-l̄a mik'en. ²⁸ Xit̄a
 jè, k'e nga kijtseé Jesús, 'nó kiskindàyat'aà-l̄a koa
 tsasèn-xkó'nchit'aà-l̄a; ikjoàn 'nó kiichja, kitsò:

—Jesús, ngaji xi Ki'ndí-l̄a Nainá 'mì-lè xi 'nó
 'nga tíjna, ¿mé xi mejèn-lè kò 'an? ¡Bìtsi'ba-lè, kì
 yatoòn-ná!

²⁹ Koií okitsò-ne, nga jè Jesús, jyeé kos'ín
 tsatíxoma-l̄a jè inima ch'o-l̄a neií nga kàtitjojin
 yijo-l̄a xit̄a jè. Jyeé kjòtseé kos'ín tíjìn yijo-l̄a
 nga biyaàxín; nas'ín na'nó kich̄a cadena sit'aà'nó
 ndsokò kò tsja, chíkjoaá-l̄a nga otejtso, ikjoàn fiko
 jè inima ch'o-l̄a neií ya nangui kixì ñánda tsjìn xit̄a.

³⁰ Jesús kiskònangui-l̄a, kitsò-l̄a:

—¿Kó 'mì-lè?

Xit̄a jè kitsò:

—Legiòn 'mì-na.

Koií kò'mì-ne nga 'nó kjìn inima ch'o-l̄a neií
 tíjìn yijo-l̄a. ³¹ Jñà inima ch'o-l̄a neií tsibìtsi'ba-l̄a
 Jesús nga mì yaá sikkatsjòya nitjan-l̄a neií ñánda

tjín kjo'in. ³² Ya it'aà nindoò, 'ńó kjìn ma chinga xi nchikjèn-jno ijìn ijńá. Jńà inima ch'o-la neí, tsibítsi'ba-la Jesús nga tsjá'nde-la nga ya kjoahas'en-jiin yijo-la chinga. Jesús, kitsjaà'nde-la. ³³ Jńà inima ch'o-la neí, nga jye itjojiin yijo-la xita jè, ikjoàn jahas'en-jiin yijo-la jńà chinga. Ikjoàn jńà chinga tsatíkájén-jno ya naxi skanda jiin nandá; yaá k'en-jiin nandá ngats'ì jńà chinga.

³⁴ Jńà xita xi nchikondà chinga, k'e nga kijtseè kjoa xi komà, tsangachikon nga kisík'nchré naxandá kóhokji nńanda rancho. ³⁵ Jńà xita naxandá, k'e nga kii'nchré, itjo katsejèn jńà kjoa xi komà. Kii nńanda tjina Jesús. Tikoā ya tijnat'aà ndsoko Jesús jè xita xi jye itjojiin-ne yijo-la jńà inima ch'o-la neí. Jyeé íkjá-ne nikje-la, tikoāá jyeé ndaà tjín-ne kjohítsjeèn-la. Jńà xita k'e nga kijtseèxkon, tà kitsakjòn-la. ³⁶ Jńà xita xi kijtseè kjoa koi, tsibénojmí-la xíkjin kó s'in komà nga kjondaà-ne jè xita xi inima ch'o-la neí kisijiin yijo-la. ³⁷ Ngats'ì xita xi títsajna ya nangui-la xita Gadareno, kóhokji jngoò itjandi, tsibítsi'ba-la Jesús nga kàtjì-ne, koi kjoa-la nga 'ńó kitsakjòn xita koi. Jesús jahas'en-ne chitso, ikjoàn kii-ne. ³⁸ Jè xita xi jye itjokàjiin-ne yijo-la inima ch'o-la neí tsibítsi'ba-la Jesús nga mejèn-la nga ya kojmeiiko; tanga jè Jesús kitsjaà-la okixi nga kàtjna; kitsò-la:

³⁹ —T'in-ne ni'ya-lè, tènnojmí yije-la xita nga 'ńó tse kjoa kàsiko-lè Nainá.

Xita jè, kii-ne; ikjoàn tsibíts'ia nga tsibénojmí, kishingasòn 'én kóhokji naxandá jè nga 'ńó tse kjoa kisiko Jesús xi it'aà ts'e.

Tsòti-là Jairo kọ chjoón xi kitsobà ìtjòn nikje-là Jesús

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ K'e nga jye j'iì ìjngòò k'a-ne Jesús ján xijngoaà ndáchikon, kjòtsjaá-là jǎà xità xi kjìn ma-ne, koií kjoa-là nga ngats'iì, nchikoña-là. ⁴¹ J'iìkon jngòò xità skò-là xi ts'e ni'ya ìngò sinagoga xi 'mì Jairo; tsasèn-xkó'nchit'aà ndsòkò Jesús, tsibítsi'ba-là nga mejèn-là kjìkò ni'ya-là. ⁴² Koií xá j'iìkjaá-ne nga jye tíbiyaà ndí tsòti-là xi tajngòò ma-ne xi tejò nó tjín-là.

Jesús, k'e nga tífi, jǎà xità nga kjìn ma-ne, chiba-là tsohó'nchò'ño-né. ⁴³ Yá tsóhojìn jngòò chjoón xi jye kjò tejò nó tjín-là ch'in jní. Jye kjò tse ton kọ tsojmì xi tjín-là kisìkjeheya xi kjoa ts'e chjinexkiì; mìkiì mandaà-ne nità yá xi síxkiì-là. ⁴⁴ Chjoón jè, kii kasì'aà chraña-là Jesús ya ìjton ìts'in nga kitsobà'ño ìtjòn nikje-là, koa jè jní xi tíxíteèn-là, nitoón kisijyò-ne. ⁴⁵ K'ée kiskònangui Jesús, kitsò:

—¿Yá-né xi kàtsobà-na?

Ngats'iì xità kitsò:

—Mìtsà yá-jèn.

K'ée kitsò Pedro kọ xità xi i'nga:

—Maestro, jǎà xità nga kjìn ma-ne fàhitjen-lè koa ó'nchò'ño-lè, ngaji si-né: “¿Yá-né xi kàtsobà-na?”

⁴⁶ Jesús kitsò ìjngòò k'a:

—Tjín xi kàtsobà-na; kàbeéyaa-na nga kòbitjoiìn nga'ño yijo-na.

⁴⁷ Jè chjoón, k'e nga kijtseè nga mìkiì koma kójna'ma nga ki'yat'in-là, chiba-là tíhotsé yijo-là nga tsasèn-xkó'nchit'aà-là Jesús. Tsibénojímí-là nga

nguixkɔn ngats'iì x̄it̄a naxandá mé kjoa-ne nga n̄ikje-l̄a Jesús kitsobà-ne, koa kó s'ín nga n̄it̄on kjõndaà-ne ch'in-l̄a. ⁴⁸ Jesús kitsò-l̄a:

—Ndí neaa, koi-né nga mokjeiín-lè ìt'aà ts'an nga kòmandaà-ne. T'in-là ndaà-ne.

⁴⁹ Tákó t̄ik'eé tíchja-ìsa Jesús nga j'ì jngoò x̄it̄a xi ts'e x̄it̄a ítjòn xi inchrobà-ne ni'ya-l̄a nga kitsò:

—Ndí tsòti-lè jyeé k'en; k̄i t̄i k̄i n̄jti-l̄a Maestro.

⁵⁰ K'e nga k̄i'nchré Jesús kitsò-l̄a:

—K̄i tsakjoòn-jèn; tà jè-né nga k̄atakjeiín-lè, jè ndí tsòti-lè kondaà-ne.

⁵¹ K'e nga jahas'en ni'ya, Jesús, mìk̄i kits-jaà'nde-l̄a x̄it̄a xi kj'eíí nga jahas'en-ko, tà jè Pedro, Jacobo, Juan, k̄o na'èn-l̄a k̄o nea-l̄a ndí tsòti.

⁵² Ngats'iì x̄it̄a xi títsajna, nchikjindáya-né koa nchisíkájno-né xi ìt'aà ts'e ndí tsòti. Tanga jè Jesús kitsò-l̄a:

—K̄i ch̄ihindáya-jèn; mìtsà kòbiyaà ndí tsòti, tà k̄jinafè-né.

⁵³ J̄nà x̄it̄a xi títsajna tà tsijnòkeè Jesús nga tíj̄in-l̄a nga jyeé k'en. ⁵⁴ Tanga Jesús kiskoé tsja ndí tsòti; 'ñó k̄iichja-l̄a kitsò-l̄a:

—Tsòti, j̄tis̄it̄j̄in!

⁵⁵ J'ì ìjngoò k'a-ne in̄ima-l̄a; ìkjoàn n̄it̄oón tsas̄it̄jen; Jesús kitsjaà okixi nga tsjá-l̄a xi sk̄ine.

⁵⁶ J̄nà x̄it̄a jchínga-l̄a, tà kjòxkón-l̄a; tanga jè Jesús kitsò-l̄a:

—K̄i yá x̄it̄a xi bènoj̄mí-l̄a jè kjoa xi kòma.

9

K'e nga jè Jesús kitsjaà-l̄a xá x̄it̄a-l̄a xi tejò ma-ne (Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

¹ Jesús kiichja-la xita-la xi tejò ma-ne xi jè tsibixáya-la; kitsjaà-la nga'ño kò kjotíxoma nga kochrjejiin yije inima ch'o-la neí xi tjiin yijo-la xita; tikoá koma-la siindaà-ne xita xi ch'in xk'én tjin-la. ² Kisikasén nga kichjaya kó s'in otíxoma Nainá, tikoá siindaà-ne xita xi ch'in tjin-la. ³ Kitsò-la:

—Nimé xi ch'aà xi ts'e ndiyá; kì yá garrote ch'aà; kì na'yaá ch'aà; kì inchrajín ch'aà; kì toón ch'aà; tikoá kì jò nachro ch'aà. ⁴ Nita ñánda ni'ya nga kijchoò, yaá titsajna, skanda k'e kitjoo-nò. ⁵ Tsà jngòè naxandá ñánda kijchoò, tsà mikiì skoétjò-nò, titjoñò, titsajneè chijo-la ndsokòè nga kàteè kjoa koi koni jngòè seña, nga jñò, mì tì kiì sis'in-la; kjo'íin s'e-la nga mikiì mokjeiin-la.

⁶ Itjo xita koi, xki xi ján naxandá kiì; kisika'bí 'én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo; tikoáá kisindaà-ne xita xi ch'in tjin-la nga kijindà naxandá.

*K'e nga k'en Juan xi kis'iin bautizar xita
(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)*

⁷ Jè xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes, k'e nga kiì'nchré ngats'ì kjoa xi tís'in Jesús, mikiì beè kó s'in siikítsjeèn, nga tjin i'nga xita xi tsò: “Juan, jyeé jaáya-la.” ⁸ Xita xi i'nga tsò: “Jè Elías xi tsatsejèn òjngòè k'a-ne.” Tikoáá xita xi k'ejí tsò: “Jaáya jngòè-la xita jchinga xi kiichja ngajo-la Nainá.” ⁹ Kitsò Herodes:

—'An sobà tsibixá-la xita xi kisik'en Juan nga tsatesin. ¿Yá xita-ne jè xi kos'in tís'in kjoa xi 'nchrè?

K'oaá ma-ne nga mejèn-la skoexkon Jesús.

K'e nga 'òn jmiì xita kisikjèn Jesús

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ K'e nga j'ì ìjngòò k'a-ne jñà xita xi tsibíxáya-là Jesús, tsibénojmi ngats'ìi kjoa xi kis'ìin. Jesús, k'eé kiìkò jngòò i'nde ts'e naxandá Betsaida ñánda tsjìn xita. ¹¹ Jñà xita, k'e nga kiì'nchré nga jye kiì Jesús, kiìtjingui-là; k'e nga ijchòtjingui-là, Jesús, kisis'in-là, tsohóko, tsibénojmi-là kó s'in otíxoma Nainá, tikoá kisindaà-ne xita xi mochjeén-là nga kondaà-ne.

¹² K'e nga jye tímahixòn, jñà xita-là xi tejò ma-ne, ijchò kinchat'aà-là Jesús, kitsò-là:

—Kot'in-là ngats'ìi xita kàtjì-ne mé-ne nga kàtasíkjáya ya naxandá chrañat'aà kò rancho ñánda sakò-là xi skìne. I i'nde ñánda titsajnaá, it'aà xìn-né, nímé tjín.

¹³ Jesús kitsò-là:

—Tjii-là jñò xi kòkjen xita koi.

Jñà xita-là kitsò:

—Nímé tjín-najen, tà 'òn ma inchrájìn-najen koa jò ma tìn, tà jè-la tsà konguí kindaà-lajen xi kòkjen ngats'ìi xita koi.

¹⁴ Maá-là tsà 'òn jmiì xi nguì xita x'in.

Jesús kitsò-là xita xi kota'yat'aà-là:

—Tíkítsajnajtión, icháte icháte tíkítsajna-nò.

¹⁵ K'oaá s'in kisíkítsajna kóhòtjín. ¹⁶ Jesús, kiskoé jñà inchrájìn xi 'òn ma-ne kò jñà tìn xi jò ma-ne; ikjoàn kiskoòtsejèn ngajmiì; kitsjaà-là kjondaà Nainá; ikjoàn kisìkkoáya inchrájìn, k'eé kitsjaà-là jñà xita xi kota'yat'aà-là nga kisika'bí-là jñà xita xi kjìn ma-ne. ¹⁷ Tsakjèn yije kóhòtjín xita, kó nga

kjòskii; k'eé tsibíxkó-ne jñà xi tsiningui-ne; ngui tejà nìsiyá komà.

*Kós'in kùichja Pedro nga jè Jesús xi Cristo
(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)*

¹⁸ Jngoò k'a k'e nga tíjnat'aàxìn Jesús nga tíchjat'aà-la Nainá, ya títsajnakò xità xi kota'yàt'aà-la. Jesús kiskònangui, kitsò-la:

—¿Kó tsò xità, yá-ná 'an?

¹⁹ Jñà xità-la kitsò:

—Tjín xi tsò: jè Juan xi kis'iìn bautizar xità, tíkoáá tjín xi tsò: jè Elías, koá tjín i'nga xi tsò: jaáyaá-la jngoò-la xità xi chinchima kjòtseé xi kùichja ngajo-la Nainá.

²⁰ Jesús kiskònangui-la kitsò-la:

—Jñò, kó bixón. ¿Yá-ná 'an?

K'eé kùichja Pedro, kitsò:

—Ji-né xi Cristo xi xó kisìkasén-lè Nainá.

*K'oaá s'in tsibénojmi Jesús kjoabiyaà-la
(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)*

²¹ Tanga Jesús 'ñó tsibít'in-la nga mì yá xità xi keènojmi-la kjoá koi. ²² Kitsò-la:

—'An xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, tseé kjo'in sìikjaán; kochrje-nguí-na jñà xità jchínga, kò xità skò-la no'miù kò xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Sìik'eén-na tanga k'e nga kijchò jàn nàchrjein kjoááya-na.

²³ Xi komà iskan kitsò-la kóhòtjín:

—Tsà yá xi mejèn-la nga xità ts'an koma, kàtatsjeiìn-takòn mé xi mejèn-la yijo-la; koni jngoò xità xi 'yajen krò-la, nàchrjein inchijòn kàtijnandaà nga sìikjeiín kjo'in xi kjoá ts'an; ndaà kàtjìt'aà-na.

²⁴ Nga nità yá xità xi mejèn-la kochrjetjì yijo-la

nga n̄imé k̄jo'in sakò-la, tà saá sīichija-né k̄o k̄jo'in k̄ijnajìn; t̄anga jè xi t̄ijnandaà nga tsjá yijo-la xi k̄joa ts'an, jè-né xi k̄itjokàjìn k̄jo'in nga it'aà ts'an ndaà k̄ijna. ²⁵ ¿Mé xi sīikijne jngoò x̄ita nas'in t̄joé yije-la isò'nde tsà chija in̄ima-la koa sīikits'ón yijo-la? N̄imé. ²⁶ Tsà t̄jín i'nga x̄ita xi kosobà-la it'aà ts'an k̄o it'aà ts'e 'én-na, t̄ikoáá 'an xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na, kosobà-na k'e nga k̄itjojen ìjngoò k'a nga skoe x̄ita k̄joajeya-na, skoe k̄joajeya-la N̄a'èn-na t̄ikoá skoe k̄joajeya-la ts'e àk̄jale tsjeè-la Nainá. ²⁷ Xi okixi, k'oaá xán-nò, ijndé t̄ítsajnajìn i'nga x̄ita xi mìkì k̄iyá skanda k'e nga skoe k̄o s'in otixoma Nainá.

Kí komà k'e nga jè Jesús jahatj̄iya í'ño isén-la k̄ohok̄ji yijo-la

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸ T̄jín-la tsà kó jìn n̄achrjein nga tsibénojmi 'én koi, Jesús, kīimijìn-jno jngoò nindoò nga kīichjat'aà-la Nainá. Kīik̄o Pedro, Juan k̄o Jacobo. ²⁹ K'e nga t̄ichjat'aà-la Nainá, Jesús, jahatj̄iya í'ño isén-la; jè nikje-la 'ño k̄jòchroba; tsí ote tsatsejèn. ³⁰ Jò x̄ita x'in tsatsejèn xi nchijoók̄joè Jesús, jè Moisés k̄o Elías. ³¹ X̄ita koi, tsí ote choòn k̄joajeya-la nga jngoò itjandì ñánda jncha. Nchijoóya-ne nga jè Jesús, jye tífi síkitasòn k̄joá ján Jerusalén nga ya k̄iyá. ³² Jè Pedro k̄o x̄ita x̄ikjín, tsí 'ño nijñá-la, t̄anga k'e nga jye kitjaaxìn-la nijñá k̄ijtseèxkon k̄joajeya-la Jesús k̄o j̄hà x̄ita xi jò ma-ne xi t̄ítsajnako. ³³ K'e nga jye chinchat'aà xìn-la Jesús x̄ita koi, jè Pedro kitsò:

—Maestro, ndaà t̄jín nga ì t̄ítsajnaá. Kíndaá jàn ni'ya xkójndà, jngoò ts̄iji, jngoò ts'e Moisés, jè xi

ìjngoò ts'e Elías.

Jè Pedro tà k'oaá kitsò, mì tì kii beè-ne kó s'ín kichja. ³⁴ Tìk'e-né nga tíchja Pedro, j'ii jngoò 'nguién-la ifi xi tsibí'ma xita koi. K'e nga ja-has'en-jiin ifi, tà kitsakjòn-né. ³⁵ Ya jjiin ifi kina'ya jngoò-la 'én xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xi 'ńó matsjake, jè tina'ya-là.

³⁶ K'e nga jye kina'ya-la 'én koi tà jè tajngoò síjna-isa Jesús. Nachrjein koi jña xita-la jyò tsibítsajna, nimé 'én xi kiichja, mìtsà yá xita tsibénojmi-la kjoa xi kijtseè.

K'e nga jè Jesús kisindaà jngoò-ne ti xi inima ch'o-la neii tíjìn inima-la

(Mateo 17:14-21; Marcos 9:14-29)

³⁷ Xi komà inchijòn, k'e nga itjojen-jno-ne nin-doò, 'ńó kjìn xita kisatìkjoò. ³⁸ K'ée jngoò xita xi ya tíjnajiin-la xita kjìn, 'ńó kiichja, kitsò-la Jesús:

—Maestro, tìbitsi'bà-lè nga chítsejèn-la ki'ndí-na xi tà jè tajngoò-ne. ³⁹ Jngoò inima ch'o-la neii tsobà'ńó; tà nitoón kjindáya, ikjoàn 'ńó síkatsé yijo-la; ochrje ndáxó tso'ba; tse kjo'in tsjá-la, mìkii xatí tsjeiin. ⁴⁰ Kàbitsi'bà-la jña xita xi kota'yàt'aà-lè nga kàtachrjekàjiin inima ch'o xi tíjìn yijo-la, tanga mìkii kòma-la.

⁴¹ K'ée kiichja Jesús kitsò:

—Jñò, xita xi mìkii mokjeiin-nò it'aà ts'an, xi ch'o 'nè. ¿Skanda mé nachrjein kótijnako-nò koa ska-na kjoa-nò? Nchrohókoii ki'ndí-lè ijndé.

⁴² K'e nga tínychrobá chraña jè ti, jè inima ch'o-la neii, tsajndoòt'aà nangui, ikjoàn kisikatsé yijo-la; tanga jè Jesús, tsohótiko jè inima ch'o-la neii; ikjoàn

kisindaà-ne jè ti; kisingatsja-ne na'èn-la. ⁴³ Ngats'ii xita tà kjòxkón-la jè kjoajeya-la Nainá.

K'oaa s'in tsibénojmí Jesús kjoabiyaà-la xi ma-ne jò k'a

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Ngats'ii kjoa xi kis'iin Jesús, tikoaa tà kjòxkón-la ngats'ii xita. Jesús kitsò-la jña xita xi kota'yàt'aà-la:

⁴⁴ —Ndaà tiná'yaà jña 'én koi; kì nìjchàajìn-jèn: 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na yaá sùngatsja-na xita nguixkon xitaxá.

⁴⁵ Jña xita-la mìkì kjòchiya-la jè 'én xi kos'in kitsò-la. Nainá tsibí'ma-né nga mìkì kjoahas'en-jìn-la; tà kitsakjòn-né, mìkì kiskònangui-la Jesús kó tsòya-ne 'én xi tsibénojmí-la.

Yá xita xíkjin xi kína ítjòn

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, tsibíts'ia nga tsajoóya-ne yá xita xíkjin xi kína ítjòn. ⁴⁷ Jesús, k'e nga kijtseè koni s'in nchisíkítsjeèn, kiskoé jngòò ndí ti, kisìkíjnat'aà-la yijo-la, ⁴⁸ kitsò-la:

—Nita yá-ne xi it'aà ts'an skoétjò jngòò ndí ti koni jè, 'aán xi skoétjò-na; jè xi skoétjò-na, tikoaa skoétjò-né jè xi kisikasén-na. Koií kjoa-la, jè xi isa nangui tjina xi ya tijnajìn-nò, jè-né xi isa tjina ítjòn.

Yá xi kondra-la Cristo koya xi xita ts'e

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Juan kitsò:

—Maestro, ki'ya jngòò-jèn xita xi ko 'ín-lè ochrjekàjìn inima ch'o-la neí xi tijn yijo-la xita;

mìkì kits'iì'nde-lajen nga mìtsà x̣iṭa tsaján xi jñá fit'aà-ná.

⁵⁰ Jesús kitsò-la:

—Kì bichakjája-là. Jè xi mìtsà kondra tsaján, x̣iṭa tsaján-ná.

K'e nga jè Jesús tsohótiko Jacobo ko Juan

⁵¹ K'e nga jye kjòchraña nachrjein nga kjoì ìjngò k'a-ne Jesús ján ngajmì, 'ñó tsi'beé-la ikon nga kii ján Jerusalén. ⁵² Kisikasén ítjòn i'nga x̣iṭa-la jngò naxandá jtobá ján nangui Samaria. Kii kátsji'nde ñánda ṣìkjája. ⁵³ Jñà x̣iṭa Samaria mìkì kits-jaà'nde-la nga jyeé tíjìn-la nga ján nchifi Jerusalén.

⁵⁴ X̣iṭa xi kota'yàt'aà-la Jesús, Jacobo ko Juan, k'e nga kijtseè nga mìkì kitsjaà'nde-la kitsò:

—Na'èn, ¿a mejèn-lè nga k'oà kixón-jen nga kàtjanchrobá-jen ní'ín xi ts'e ngajmì nga kàtjehesòn x̣iṭa koi koni s'ín kis'iìn Elías?

⁵⁵ Tanga jè Jesús kisikátji'a, tsohótiko. Kitsò-la:

—Jñò, mìkì tíjìn-nò yá ts'e inìma xi kàtsjá-nò kjohítsjeèn jè. ⁵⁶ An xi Kì'ndí-la X̣iṭa xan-la yijo-na, mìtsà koi xá j'i-na nga kàtachija inìma-la x̣iṭa; jè-né nga kàtitjokàjìn kjo'in.

Ikjoàn xìn naxandá kii.

*Jè xi mejèn-la nga kijtjingui-la Jesús
(Mateo 8:19-22)*

⁵⁷ K'e nga nchifiya ndiyá, jngò x̣iṭa kitsò-la:

—Na'èn, kijtjingui-lè n̄iṭa ñánda-ne nga k'óin.

⁵⁸ Jesús kitsò-la:

—Jñà n̄inda, tjín-la nguijo ñánda oyijò; t̄ikoaá jñà n̄ise tjín-la tjé; tanga 'an xi Kì'ndí-la X̣iṭa xan-la yijo-na, tsjìn-na i'nde ñánda ṣìkjája.

⁵⁹ Jesús kitsò ìjngò-la x̣iṭa:

—Nchrobátj̄ingui-ná.

Jè x̄it̄a xi oki'mi-l̄a kitsò:

—Na'èn, t̄jiì'nde-ná nga ít̄jòn k̄jián k̄ihij̄naà na'èn-na.

⁶⁰ Jesús kitsò-la:

—J̄nà mik'en kàt̄ihij̄iìn mik'en-la; ngaji t'in, t̄ika'bí 'én kó s'ín ot̄ixoma Nainá.

⁶¹ Ìjngò x̄it̄a xi k'oa t̄i kitsò:

—K̄j̄t̄j̄ingui-lè ngaji Na'èn, tanga t̄jiì'nde-ná nga k̄jián síhixat'aà ít̄joàn j̄nà x̄it̄a xi t̄ítsaj̄na ni'ya-na.

⁶² Jesús kitsò-la:

—Nijngò x̄it̄a xi ij̄t̄on ít̄s'in t̄íkotsej̄en-ne koma síkitasòn xá-la Nainá nga jè t̄íhot̄ixoma. K'oaá ngaya-la tsà jngò x̄it̄a xi t̄ísíkon nchraja, tsà ij̄t̄on ít̄s'in t̄íkotsej̄en-ne, mìk̄iì koma sìxá.

10

Xá xi kits'ù-l̄a x̄it̄a xi j̄àn-kaàn k̄o te ma-ne

¹ K'e nga jye komà kjoa koi, Na'èn-ná Jesús kit-sjaà-la xá nguì j̄àn-kaàn k̄o te x̄it̄a xi k̄j'eíí. Jò jò kisikasén ít̄jòn nga k̄jij̄ndà nax̄andá k̄o ì'nde ñánda nga ìsa ìskan k̄joì jè.

² Kitsò-la:

—Xi okixi, 'ñó tse xá t̄j̄ín xi ìt'aà ts'e 'Én-la Nainá koni s'ín ma k'e nga k̄j̄ìn tsojmì majchá, tanga j̄nà x̄it̄a ch̄i'nda xi síxá, chiba ma-ne. T̄ítsi'ba-là jè Nei-la xá, kàtasíkasén-ìsa x̄it̄a ch̄i'nda xi koììxkó tsojmì koi. ³ Tanguió; 'aán síkasén-nò koni orrè ki'ndí ya j̄j̄iìn-la ch̄o tsej̄én. ⁴ Kì chij̄tsa t̄on ch'aà, k̄i naxá na'yaá ch'aà, n̄i xoxté tsjayaà; t̄ikoáá mìk̄iì yá x̄it̄a xi nihixat'aà ya ìya ndiyá. ⁵ Nita ñánda ni'ya nga k̄it̄jás'een, ít̄jòn k'oa tixón: “Nchán kàtas'e ni'ya

jè.” ⁶ Ni'ya jè, tsà tjín xita xi ok'in-la nga s'e-la kjoa'nchán, kítasòn-né; tsà majìn, mìkìl kítasòn. ⁷ Tìtsajna ya ni'ya ñánda kítjás'een; kì xkì xi ján ni'ya onguió; chinee, t'ioo mé tsojmì xi tsjá-nò. Jè xita xi síxá mochjeén-né nga k'oi-la chjí-la. ⁸ K'e nga kijchoò jngoò naxandá ñánda tsjá'nde-nò, chinee mé tsojmì xi tsjá-nò. ⁹ Tsà tjín xita xi xk'én, tindaà-nò; koatìn-là: “Jye kjòchrañàt'aà-nò nga jchaa kó s'ín otíxoma Nainá.” ¹⁰ Tsà jngoò naxandá ñánda kijchoò, tsà mìkìl tsjá'nde-nò, tìtjáyaa ndiyá, koatìn-là: ¹¹ “Skanda jè chijo-la naxandá-nò xi kàtsobá'ño ndsokòd-jen, kítajneè-nòjen koni jngoò seña nga mì tì kùl sís'in-nòjen. Tanga kàtasijìn-nò nga jye kjòchrañàt'aà-nò nga jchaa kó s'ín otíxoma Nainá.” ¹² K'oaá xán-nò, naxandá jè, ìsáá tse kjo'in s'e-la jè nachrjein k'e nga sindaàjìn-la xita, mì k'oaá-ne koni jña xita ts'e naxandá Sodoma.

*Mé kjo'in xi tjoé-la naxandá xi mìkìl síkjahtjìya
kjòhìtsjeèn-la kjoa ts'e jé-la
(Mateo 11:20-24)*

¹³ 'ìlma xó-nò jño, xita naxandá Corazín! 'ìlma xó-nò jño, xita naxandá Betsaida! Tsà ya-làne naxandá Tiro kò Sidón nga k'oaas'ín kis'iaàn kjoxkón xi ndaà tjín xi komà ya ijìn naxandá tsajòn, tsà jña xita Tiro kò Sidón kijtsee, jyeé-la nikje naxá íkjá kò chijo ni'ín títajjìn koni seña nga jye kisikájno jé-la nga mì tì jé ótsji-ne. ¹⁴ Tanga jè nachrjein nga sindaàjìn, ìsáá tse kjo'in s'e-nò mì k'oaá-ne koni jña xita naxandá Tiro kò Sidón. ¹⁵ Jño xi xita naxandá Capernaum tsajòn, ¿a k'oaá s'ín mokjeiín-nò nga jchaxkón-nò ján ngajmì? Majìn, yaá kítajnajñoò i'nde ñánda tjín kjo'in.

16 'Jè xi 'nchré-nò, 'aán xi 'nchré-na; jè xi kòchrjengui-nò, 'aán xi ochrjengui-na; jè xi kòchrjengui-na, jè ochrjengui xi kisikasén-na.

Mé-ne kjòtsja-la jǎà x̄ita xi jàn-kaàn kò te ma-ne

17 J'ì-ne jǎà x̄ita xi jàn-kaàn kò te ma-ne. 'Ñó tsja tjín-la, kitsò:

—Na'èn, xi ìt'aà tsiji, skanda jǎà inìma ch'o-la neí síkitasòn-najen.

18 Jesús kitsò-la:

—Kixí kjoa, kìtseè-ná jè x̄ita neí koni kji ni'ín ch'oón kji nga kiskaàngui ìt'aà ngajmii. 19 'An, jyeé kitsjaà-nò kjotíxoma kò nga'ño nga koma kinchanè ye kò cho na'yá, nga sikijneè-là ngats'ii nga'ño-la x̄ita neí xi kondra tsajòn; nìmé xi ch'o s̄ìko-nò. 20 Tanga kì matsja-nò nga jè inìma ch'o-la x̄ita neí síkitasòn-nò; jè xi kàtatsja-nò nga jye tjín-nò ì'nde ján ngajmii nga jyeé ya t̄jít'aà 'ín-nò.

Mé kjoa-ne nga jè Jesús kitsjaà-la kjondaà Na'èn-la ìt'aà ts'e x̄ita-la
(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Tijè-ne hora, Jesús, tsjaá komà-la xi ìt'aà ts'e Inìma Tsjeè-la Nainá; kitsò:

—Na'èn, xi tsiji ngajmii kò tsiji isò'nde, tsjaà-lè kjondaà nga jǎà kjoa koi tsibi'ma-la jǎà x̄ita xi tjín-la kjoachjine kò xi 'ño tjín-la kjohítsjeèn nga jǎà tsakoò-la xi taxkì ndí x̄ita ima kjoa. Jon, Na'èn, nga k'oaá s'ín kjòmejèn-lè.

22 'Ngats'ii kjoa ts'e kjotíxoma, 'aán kisingatsja-na Na'èn-na. Mìtsà yá xi beèxkon yá-né xi Ki'ndí-la ma, tajngoò jè xi Na'èn ma; t̄ikoáá mìtsà yá xi beèxkon yá-né xi Na'èn ma, tajngoò jè xi Ki'ndí-la

beèxkon, kò jè Ki'ndí-la kòkò-la jǎà xítà xi jè mejèn-la nga skoèxkon, yá-né xi Nà'èn ma.

²³ Jesús kisìkáfaya'a xítà xi kota'yàt'aà-la, tà jǎà kiichjat'aà xìn-la, kitsò-la:

—Mé tà ndaà-la jǎà xítà xi xkòn nchibeè-ne koni s'ín títsa'yaà jǎò. ²⁴ K'oaá xán-nò, kǐn xítà xi kiichja ngajo-la Nainá, tìkoa kǐn xítaxá ítjòn xi kjòmejèn-la nga skoe jè kjoa xi jǎò títsa'yaà, tanga mìkì kijtseè; tìkoaá kjòmejèn-la nga kǐ'nchré jè xi títsana'yà, tanga mìkì kii'nchré.

Xítà samaritano xi ndaà xítà

²⁵ Jngòò xítà chjìne xojòn ts'e kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kilkon Jesús nga mejèn-la skónachan-la, kitsò:

—Maestro, ¿mé kjondaà xi s'iaàn nga kíjnakon inìma-na nítà mé nachrjein-ne?

²⁶ Jesús kitsò-la:

—¿Mé xi tǐt'aa jè xojòn ts'e kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés? ¿Kó tsò xi bìxkejìin?

²⁷ Jè xítà chjìne xojòn kitsò:

—“Tìtsjachi Nà'èn-ná xi Nainá 'mì-la nga kò inìma-lè, kò nga'ñó-lè, kò kjohítsjeèn-lè; koa tís'ín tìtsjachi xítà xinguii koni tsà tì yijo tsiji-ne.”

²⁸ Jesús kitsò-la:

—Ndaà kànokjò. Tsà k'oas'ín s'jìn, kijnakon-né.

²⁹ Jè xítà chjìne xojòn mejèn-la nga ndaà sìikíjna yijo-la 'én xi kiskònangui; ìjngòò k'a kiskònangui-la Jesús, kitsò:

—¿Yá-né xi xítà xinguiia?

³⁰ Jesús kitsò:

—Jngòò xítà tífjen ján ndiyá Jerusalén skanda Jericó. Yà ìya ndiyá tsibíchjoà-la xítà chijé.

Tsafaá'an tsojmì-la kò nikje-la. 'Ñó kisiki'on. Ikjoàn yaá kisikájna k'en ya iya ndiyá. ³¹ Tijè-ne ndiyá, k'e chiba-la jahajen jngoò no'miì, tanga k'e nga kijtseèxkon nga ya kjinaya ndiyá xita xi kitsi'on, tà jahat'aà xìn-la. ³² Tik'eé-ne ja jngoò xita levita [xi iya ingo síxá] k'oaá ti kis'iìn k'e nga kijtseèxkon xita jè nga kjinaya ndiyá; tikoáá tà jahat'aà xìn-la. ³³ Tanga k'e nga ijchò jngoò xita Samaria [xi xita kondra-la xita judío] nga koa tis'in tífi ndiyá jè, k'e nga kijtseèxkon, kjòhimakeè-né. ³⁴ Kiì kasit'aà chraña-la. Kisìxki-la; kisìkaàjno asiti kò xán ñánda kitii-la. Ikjoàn tsibíjtéjìn; kisíkíjnasòn-la kohòyo-la; kiìkò jngoò ni'ya ñánda nga ma nikjáyaá. Jè kisikinda. ³⁵ Xi komà inchijòn k'e nga jye tífi-ne jè xita Samaria, tsibíchjí-la nei-la ni'ya, kitsjaà-la ton koni tjin chjí-la chí'nda xi jò nachrjein; kitsò-la: “Tikinda-ná xita jè. K'e nga kjoì jngoò k'a-na kíchjiá tsà isa tse sijkje.” ³⁶ Ngaji, ¿kó si? Ingajàn xita koi, ¿yá-né xi xíkjín jè xita xi kisiki'on chijé?

³⁷ Jè xita chjine xojon kitsò:

—Jè xi xíkjín, jè xita xi kjòhimakeè.

Jesús kitsò-la:

—Ngaji, k'oaá tis'in t'iin.

K'e nga jè Jesús tsibìjna ni'ya-la María kò Marta

³⁸ Jesús k'e nga tjímaya-isa iya ndiyá, ijchò jngoò ndí naxandá jtobá ñánda tjna ni'ya-la chjoón xi 'mì Marta. Yaá kitsjaà'nde-la nga tsibìjna. ³⁹ Jè Marta tjna jngoò-isa chjoón ndichja xi 'mì María. Jè María tsibìjnat'aà ndsokò Jesús nga kiì'nchré-la 'én xi tibenojmí. ⁴⁰ Tanga jè Marta, 'ñó tísikájno xá xi tjin-la. Kiì kasit'aà-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, ¿a mì makájno-lè nga jè xingui_{aa} tajngoò síkíjna-na nga s'iaàn xá? Kot'ìn-la kàtasíchját'aà-na.

⁴¹ Jesús kiichja kitsò-la:

—Marta, Marta, tsí ndaà nìkájnoi, tsí ndaà bìnè-la xá yijo-lè. ⁴² Tà jngoò kjoa xi 'ñó mochjeén. Jè María ndaà tjín xi kòfaájìn; nìyá xi kjoaáxìn-la kjoa jè.

11

*K'e nga jè Jesús tsakóya kjoa ts'e nga bìtsi'baá
(Mateo 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Jngoò k'a, Jesús tíjna jngoò j'nde ñánda tíchjat'aà-la Nainá; k'e nga jye kiichjat'aà-la, jngoò xitá xi kota'yàt'aà-la kitsò-la:

—Na'èn, takóya-nájen kó s'ín kinókjoat'aà-lajen Nainá koni s'ín kis'iin Juan nga tsakóya-la xitá xi kota'yàt'aà-la.

² Jesús kitsò-la:

—K'e nga kinókjoat'aà-là, k'oaá s'ín tixón: Na'èn xi tijni ngajmì, kàtayaxkón-la kjoajeya-lè nga tsjeè tijni.

Kàtjanchrobá kjotíxoma-lè.

K'oas'ín kàtama j'it'aà nangui koni s'ín mejèn-lè nga koma, koni s'ín ma ján ngajmì.

³ Tjiì kjit'aà-nájen niño xi mochjeén-najen nga nàchrjein inchiòn.

⁴ Tijchàat'aà-nájen jé-najen koni s'ín nìjchàat'aà-lajen ngats'iì xitá xi ch'o síko-najen.

Kì kii bìi'ndi yá xi mejèn-la nga kot'aà-najen nga kìnchátsji jé-jen.

⁵ Jesús kitsò-ìsa-la:

—Jñò, tsà t́jín jngòò-nò amigo, tsà osen n̄tjen onguíchoòn, tsà k'òín-là: “Amigo, t̄ikìña jàn-ná inchrájìn-lè, ⁶ jngòò amigo-na kòf'ìikon-na koa tsjìn-na mé xi tsjaà-la.” ⁷ Tsà jè amigo xi t́jna inga ni'ya, tsà k̄itso: “Kì 'an n̄jti-ná. Jè xotjoa ni'ya jyeé tíchjoàjto. Jñà ndí ixti-na ko 'an jyeé kinikjáya-jen. Mikì koma kósitjēen nga tsjaà-lè tsojmi xi mochjeén-lè.” ⁸ K'oaá xán-nò, nas'ín majìn-la nga osítjen nga amigo tsajòn, tsà 'nó sisii-là, chaán kósitjen. Tsjá yije mé xi mejèn-nò.

⁹ K'oaá xan-nò: T̄ijé mé xi mejèn-nò, jè Nainá tsjá-nò; t̄inchátsjioè Nainá, sakó-nò; t̄inókjoat'aà-là Nainá mé xi mejèn-nò mé-ne skíx'a'nde-nò koni jngòò xotjoa. ¹⁰ Ngats'ii x̄ita xi s̄ijé, t̄joé-la, jè xi ótsji, sakò-la ko jè xi chjat'aà-la Nainá, t̄jác'a'nde-la koni jngòò xotjoa.

¹¹ Jñò xi na'èn 'mì-nò, tsà inchrájìn s̄ijé-nò ixti-nò, ¿a ndajoó k'oi-là? Majìn. Koa tsà t̄in s̄ijé-nò, ¿a yeé k'oi-là? Majìn. ¹² Tsà chjoó s̄ijé-nò, ¿a cho na'yá k'oi-là? Majìn. ¹³ Jñò, nas'ín x̄ita xi ch'o 'nè, ma-nò 'bii-là ixti-nò tsojmi xi ndaà kjoàn; jè Na'èn-nò xi t́jna ngajmiì, ìsaá n̄ton s̄is'in-nò nga tsjá-nò Inima Tsjeè-la tsà jñò s̄ijét'aà-là.

Jngòò ni'ya xi jòya t́jín

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Jesús, tíhocrjeiùn inima ch'o-la neií xi t̄jiùn inima-la jngòò x̄ita xi mikì ma chja. X̄ita jè, k'e nga jye itjokàjiùn jè inima ch'o-la neií, komà kiichja-ne. Jñà x̄ita xi nchikotsejèn, tà kjòxkón-la jè kjoa jè.

¹⁵ Tanga t́jín i'nga x̄ita xi kitsò:

—Jè x̄ita sko-la x̄ita neí xi 'mì Beelzebú, jè tsjá-la nga'ño nga k'oas'ín ochrjekàjiin inima ch'o-la neí xi tíjiin inima-la x̄ita.

¹⁶ Tjín i'nga x̄ita xi mejèn-la skót'aà tsà kixi kjoa nga Nainá kisìkasén Jesús; kisìjé jngoò-la seña xi jeya tjín xi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne. ¹⁷ Jesús, tik'eé kijtseèya-la koni s'ín nchisíkítsjeèn x̄ita koi, kitsò-la:

—Ngats'iì naxandá xi jòya tjín nga kondra títsajna-la xíkjin, ti yijo-laá tísikixòña-ne; tikoáá tsà jngoò ni'ya x̄ita xi jòya tjín nga kondra títsajna-la xíkjin tikoáá jngoò k'a tsjohoba x̄ita. ¹⁸ Tsà tikoá jè x̄ita neí, tsà jòya tís'ín xi tijè-ne yijo-la. ¿Kós'ín koma s'e-la nga'ño nga kotixoma? Jñò, bixón-nò nga 'an, koó nga'ño-la Beelzebú ochrjekàjñaà inima ch'o-la neí. ¹⁹ Tsà k'oas'ín tjín kjoa, jña x̄ita tsajòn, ¿yá xi tsjá-la nga'ño k'e nga ochrjekàjiin neí? Koií kjoa-la, tijña-ne x̄ita-nò keènojmi nga mìtsà kixi kjoa nga jè sko-la neí sikjeén. ²⁰ Tanga 'an, k'e nga ochrjekàjñaà inima ch'o-la neí xi tíjiin inima-la x̄ita, jè Nainá tsjá-na nga'ño. Jè kjoa koi tsòyaá-ne nga Nainá, jyeé i tíhotixoma i it'aà nangui.

²¹ 'K'e nga jngoò x̄ita xi tjín-la nga'ño ko tjín-la kicha, ko ndaà síkinda ni'ya-la, ndaà jncha tsojmi xi tjín-la. ²² Tanga tsà kjoí jngoò xi kj'eí x̄ita xi isa tse nga'ño tjín-la, sijkijne-la, kjoáá'an yije kicha xi ma'ñót'aà takòn, ikjoàn sijnjòya yije tsojmi xi tjín-la; kjiko-né.

²³ 'Niton yá x̄ita-ne xi mì 'an fit'aà-na, jè-né xi kondra-na; koa nita yá x̄ita-ne xi mìkìl síchját'aà-na nga bíxkóyako-na x̄ita xi ts'an koma, jè tísítsjohoba x̄ita.

Mé xi mat'in xita k'e nga f'ù ìjngò k'a-ne inima ch'o-la neí

(Mateo 12:43-45)

²⁴ 'K'e nga jngò inima ch'o-la neí bitjokàjìn inima-la jngò xita, yaá ojmeè i'nde ñánda kixì choòn, ótsji'nde nga sijkáya. K'e nga mìkì sakó'nde-la, ìjngò k'a síkítseèn, tsò: “Kjín-la ìjngò k'a-na ni'ya-na ñánda inchrobà-na.” ²⁵ K'e nga bijchó ìjngò k'a-ne ni'ya-la, beè nga ndaà kisatiicha kò tsjeè choòn. ²⁶ Ikjoàn fikjaá nguì itoò xíkjin xi isa ch'o s'ín. K'ée fahas'en-jìn inima-la xita jè; yaá bitsajna. Xita jè, isaá 'ño ch'o bijnà koni s'ín tsibijnà nga sa ítjòn.

Yá xita-ne xi isa 'ño ndaà-la

²⁷ Tik'e-né nga tibenojmí Jesús jña kjoa koi, kiichja jngò chjoón xi ya tijnajìn-la xita kjìn, 'ño kiichja, kitsò:

—Mé tà ndaà-la jè chjoón xi kisikatsejèn-lè isò'nde tikoà kisikaki-lè!

²⁸ Jesús kitsò:

—Ìsaá ndaà-la jña xita xi 'nchré 'én-la Nainá, tikoà síkitasòn!

Xita xi kisijé jngò kjoxon

(Mateo 12:38-42; Marcos 8:12)

²⁹ K'e nga jye kòkjìn xita ñánda tijnà Jesús, tsibíts'ia nga kitsò:

—Xita xi tjin nàchrjein i'ndeí, ch'oó s'ín; síjé jngò seña xi it'aà ts'e Nainá, tanga nijngò seña skoë. Tà jè skoë seña ts'e Jonás. ³⁰ Koni s'ín komàt'in Jonás, jña xita naxandá Nínive kijtseè jngò kjoxon xi ndaà tjin, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'oaá tis'ín tjin jè kjoa xi sa komat'ian; jña

xita xi tjin i'ndeji skoeé kjo_xkón xi ndaà tjin. ³¹ Jè chjoón ítjòn xi ya otíxoma nangui sur, kosítjen-né jè nachrjein k'e nga koìindaàjìin Nainá; jè tsját'in 'én jñà xita xi tjin nachrjein i'ndeji, koií kjoa-la nga kjiin nangui j'ìi-ne nga j'ìi 'nchré-la kjoachjine-la Salomón; tanga nachrjein i'ndeji, 'an xi tìchjàko-nò, isaá 'ñó jeya tìjñaà mì k'oaá-ne koni Salomón. ³² Jñà xita naxandá Nínive kosítjen-né jè nachrjein k'e nga koìindaàjìin Nainá; jñà tsját'in 'én jñà xita xi tjin nachrjein i'ndeji, koií kjoa-la nga kisikájno jé-la nga mì tì jé tsohótsji-ne k'e nga kiichjaya 'én-la Nainá Jonás; tanga nachrjein i'ndeji, 'an xi tìchjàko-nò, isaá 'ñó jeya tìjñaà mì k'oaá-ne koni Jonás.

*Ni'ín xi síhiseèn-la xita
(Mateo 5:15; 6:22-23)*

³³ 'Nijngò xita xi síkíjna'ma k'e nga jngò ni'ín bí't'a'í. Mítsà kaxa síkíjnangui; síkíjna'nga-né, candelero síkíjnaya mé-ne nga kohiseèn yije-la xita xi fahas'en ni'ya. ³⁴ Jñà xkoaán, jè ma ni'ín xi síhiseèn-la yijo-ná; k'e nga ndaà tsejèn-ná, iseèn choòn yije-la yijo-ná; tanga tsà mìkiì ndaà tsejèn-la xkoìin, jñò choòn-la yijo-lè. ³⁵ Ndaà chítsejìn, ¿a ndaà tíjna inìma-lè? ¿A iseèn choòn-la? ¿A xi jñò choòn-la? ³⁶ Tsà iseèn choòn kóhokji yijo-lè, tsà mì ñánda tíjt'aà xi jñò choòn, ndaà kotsejìn k'oaá ngayala-la koni tsà jngò ni'ín xi 'ñó títi tísíhiseèn-lè.

*K'e nga jè Jesús kisikaká-la xita fariseo ko xita
chjine xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas
20:45-47)*

³⁷ K'e nga jye kiichja Jesús, jngò xita fariseo kiichja-la nga mejèn-la kòkjen-kò ya ni'ya-la. K'e

nga jahas'en ni'ya Jesús, tsibìjnat'aà ímìxa. ³⁸ Jè xìtā fariseo, tà k'oaá komà-la nga kijtseè nga jè Jesús, mìkìl kisihtasòn kjotíxoma xi xkón tjin, mìkìl tsaníjno tsja nga tsakjèn. ³⁹ Kùichja Nā'èn-ná Jesu-cristo, kitsò-la:

—Jñò, xi xìtā fariseo 'mì-nò, onìjnoò chitsín-nò kò chrobā-nò ya isò'nga-la, tanga jìin inìma-nò, 'ñó fahajìin-nò nga chjaà'an-là tsojmì-la xìtā xi k'ejì tìkoaá binchaàtsjioò kjoa xi ch'o tjin. ⁴⁰ Jñò xi xìtā tondo 'mì-nò. ¿A mì tìjìin-nò: Nainá, k'e nga tsibíndaà isò'nga yijo-la xìtā, tìkoaá tìjè-ne xi tsibíndaà inìma-la? ⁴¹ Tjì-là xìtā imā kjondaà xi tìjìin inìma-nò mé-ne nga tsjeè kitsajnaà nguixkon Nainá.

⁴² 'ìImā xó-nò xi xìtā fariseo 'mì-nò! Nga ma-nò bíchjì-là Nainá xi teya oko-la ts'e xka menta kò xka ruda ngats'ì xka xi ma chine, tanga mìkìl kjoa kixì nìkoo xìtā; mìkìl tjòcha 'yaà Nainá. Koií kjoa xi 'ñó mochjeén nga kítasòn; tìkoaá mochjeén-né nga kítasòn jñà kjoa xi i'nga.

⁴³ 'ìImā xó-nò xi xìtā fariseo 'mì-nò! Nga mejèn-nò nga jñò kítasànè íxile xi jncha ítjòn ya ni'ya ingo sinagoga, tìkoaá mejèn-nò nga skoexkón-nò xìtā xi k'ejì, ndaà sùxat'aà-nò ya nditsin.

⁴⁴ 'ìImā xó-nò jñò xìtā xi okoòya kjotíxoma-la Nainá xi kiskìl Moisés kò xi xìtā fariseo 'mì-nò xi jò ma isén-nò! K'oas'ín titsjoò koni kjoàn ngajò-la mik'en nga mìkìl tsejèn; k'e nga binchimasòn xìtā, mìkìl beè mé xi jnchaya.

⁴⁵ K'ée kitsò jngòò jñà xìtā chjìne xojon:

—Maestro, k'e nga k'oas'ín nokjoì, tìkoaá 'on nokjoàkò-nájen.

46 Jesús kitsò:

—Tìkoaá, ììma xó-nò jñò xi xìta chjìne xojon 'mì-nò! Nga bìnè-là kjotíxoma-nò xìta xi kj'eìí xi 'ñó 'in tjín nga mìkìì chíkjoa-là nga síkitasòn, tanga jñò, nì ìtsé nìchját'aà-là.

47 'ììma xó-nò xi bìndaà chrjó-là mìk'en ts'e jñà xìta xi kùichja ngajo-là Nainá! Jñà xìta jchínga-nò kisk'èn. 48 K'oaá s'ín bitjo kixì kjoa nga tíngoò-takòn nga xìta jchínga tsajòn kisk'èn xìta koi, koa jñò, bìndaà chrjó-là mìk'en.

49 'Xi kjohítsjeèn ts'e Nainá kitsò-né xi ìt'aà ts'e xìta jchínga-nò kò tsajòn: “Sìikasén xìta xi kichja ngajo-na kò xìta xi 'an kotiixáya-là; tanga tjín xi sik'èn koa tjín xi kondra kjoì tjingui-là.” 50 Nainá kindáá sùjé-là jñà xìta xi tjín ì'ndeì, jní xi kixíxteèn ngats'ìì xìta xi k'èn xi kùichja ngajo-là Nainá skanda k'e nga tisa kisingáà isò'nde; 51 mats'iaako-ne Abel xìta xi k'èn ítjòn skanda jè Zacarías xi jyehet'aà-ne nga k'èn; jè xìta xi k'èn ya ì'nde jngoò osen-là ñánda tjina Ní'ya Tsjeè-là Nainá kò ñánda bínchásòn kjotjò xi tsjá-là Nainá jñà xìta. K'oaá xán-nò, jè Nainá sùjé-là kindá jñà xìta xi tjín ì'ndeì.

52 'ììma xó-nò jñò xìta xi okoðya kjotíxoma-là Nainá xi kiskìì Moisés! Bínchachjoà-là xìta xi kj'eìí nga mìkìì kjoahas'en-jìin-là kjoa chjìne-là Nainá; jñò, mìkìì bitjaàs'en-jñòò kò mìkìì bì'nde-là xi kj'eìí xìta nga fahas'en-jìin kjoa chjìne-là Nainá.

53 K'e nga jye okitsò Jesús jñà 'én koi, jñà xìta xi okóya kjotíxoma-là Nainá kò xìta fariseo 'ñó tsibít'aà-là nga kjìn skoya kjoa kiskòngui-là, 54 tìkoa kiskìinda nga skoe mé 'én xi kichja-ìsa mé-ne nga koma kohòngui-ne ìt'aà ts'e xìtaxá.

12

Kjoa ts'e xita xi jò isén tjín-la

¹ K'e nga jye 'ńó kjin jmiù kòkjìn xita, chiba-la otíjno, otít'aà xíkjin, tsibíts'ia Jesús nga kiichja ítjòn-la xita xi kota'yàt'aà-la; kitsò-la:

—Tikindaa yijo-nò it'aà ts'e xita fariseo xi jò isén tjín-la; kì k'oaá s'ín komat'ioòn koni ma na'yo san nga sísan xíkjin k'e nga ótijin-la. ² Ni mé tjín xi tíjtsa'ma xi mìkiù kotsejèn; ngats'ii xi tíj'ma, jchaá-la. ³ Ngats'ii kjoa xi kinókjoa'maà k'e nga nitjen, kji'nchré yije xita k'e nga nachrjein; jè kjoa xi ya kinókjoa'maà iya ni'ya-nò, ján isò'nga ni'ya, 'ńó kiná'ya-la.

Yá-né xi kiskón-lá (Mateo 10:26-31)

⁴ Jñò xi amigo ts'an xan-nò, kì tsakjoòn-là jñà xi ma-la sík'en yijo-ná; k'e nga jye ma, ni ti mé xi síko-isa-ná. ⁵ 'An, k'oa xán-nò yá xi kiskón-là; jè xi tiskón-là, jè xi ma-la sík'en-ná, ikjoàn tíj'nde-la nga síkatjen-jin-ná ñánda títi ni'in xi ts'e kjo'in. K'oaá xan-nò, jè xi tiskón-là.

⁶ K'e nga 'òn ndí nise, saá jò ton satijna-ne. Tanga Nainá, tjín-la kindá. Nijngòè nise síjchàajin. ⁷ Xi it'aà tsajòn, isaá 'ńó tse chjí-nò mì k'oaá-ne koni nas'in 'ńó kjin ma nise. Skanda tsjaskòè tíxkeya yije-la Nainá. Kì tsakjoòn-jèn, nga Nainá 'ńó ndaà s'in-nò kindá.

Jñà xi beèxkón Jesús nga nguixkon xita (Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ngats'ii xita xi tsjá 'én nga nguixkon xita nga 'an fit'aà-na, tíkoaá 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tsjaà-la 'én jñà àkjale-la Nainá nga xita

ts'an xan-la. ⁹ Tanga jè xi kjójna'mat'in-na nga nguixkon xita, tikoáá sí'mat'in-né nga nguixkon àkjale-la Nainá.

¹⁰ 'Ngats'iì xita xi ch'o tsò 'én xi kichjajno-na 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, jchat'aà-la jé-la; tanga jñà xi kichjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá mìkì jchat'aà-la jé-la.

¹¹ 'Jñò, k'e nga kjìko-nò xita ya ni'ya ingo sin-agoga, ya nguixkon xita ítjòn kò ts'e xitaxá, kì makájno-nò kó s'ín kixón nga kosìko yijo-nò mé 'én xi kìnókjoaa. ¹² K'e nga kijchò hora nga kìnókjoaa, jè Inima Tsjeè-la Nainá, keènojmiya-nò kó s'ín kixón.

Xi ts'e kjoa nchiná

¹³ Jngoò xita xi ya tijnajìn-la xita kjìn, kitsò-la Jesús:

—Maestro, kot'in-la jè 'ndsè kàtasìjòya tsojmì-la xita jchínga-najen; xi 'an okò-na, kàtatsjá-na.

¹⁴ Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Jì amigo, mìtsà xitaxá tjin-na nga 'an sìjòya-nò tsojmì xi tsajòn.

¹⁵ Jesús tikoáá kitsò-ìsa-la:

—Chítsejèn, tikoá t'een kindá yijo-nò; kì 'ñó kjìn tsojmì binchaàtsjioò ì isò'nde; nga jngoò xita, nas'ín 'ñó kjìn tsojmì tjin-la, mìkì sìikíjnakon tsojmì-la.

¹⁶ Tikoáá tsibénojmi jngoò-la kjoa xi mangàsòn; kitsò-la:

—Jngoò k'a jngoò xita xi 'ñó nchiná, 'ñó kjìn tsojmì kòchàsòn nangui-la. ¹⁷ Xita jè, kisikítsjeèn; kitsò: “¿Mé xi s'iaàn? Tsjìn-na ñánda kìnchaàxkoá tsojmì-na.” ¹⁸ K'ée kitsò: “Jyee be mé xi s'iaàn. Sìikixòña ni'nga-na, ìkjoàn kìndaà-ìsa xi ìsa ì kjoàn;

yaá k̄inchaàxkoá yije kóhōtjín tsojmì xi kòjchá-na kō xi tjín-na. ¹⁹ Ikjoàn xán-la yijo-na: Kjin̄ tsojmì 'nchaxkó-na. Kjin̄ nó kōma-la; siikjáyá, kókjeen, skiaa, siitsjakoaa isò'nde.” ²⁰ Tanga jè Nainá kitsò-la: “Ji xi x̄ita tōndō 'mì-lè, n̄tjen jè, kiyá-né. Tsojmì xi 'nchaxkó-lè, ¿yá ts'e kōma?” ²¹ K'oaá s'ín mat'in̄ jñà x̄ita xi tà tsojmì ts'e yijo-la bincháxkó koa mitsà x̄ita nch̄iná nga nguixkōn Nainá.

Kós'ín síkinda Nainá jñà xi ixti-la ma
(Mateo 6:25-34)

²² Nga komà iskan Jesús kitsò-la x̄ita xi kota'yàt'aà-la:

—Koií k'oa xan-nò: kì makájno-nò mé tsojmì xi ch̄jinee nga sijchá yijo-nò kō mé nikje xi ch̄ikjá.

²³ Isaá 'ñó tse ch̄jì-la nga titsajnakoaán i isò'nde koni jñà tsojmì xi ma chine. T̄ikoaá yijo-ná, isaá 'ñó tse ch̄jì-la koni jñà nikje xi ch̄ikjá. ²⁴ Ch̄itsejèn-là jñà nchraá; mì jnoò 'beé, mì nijin̄ bincháxkó, ts̄jìn-la kaxa nojmé, t̄ikoa ts̄jìn-la ni'nga; tanga jè Nainá tsjá-la tsojmì xi kine. jñò, isaá 'ñó ch̄jì-nò mì k'oaá-ne koni jñà cho xi t̄imajin̄ isén! ²⁵ Jñò, nas'ín takó 'ñó sikájnoò, nī itsé kōma sikatonè-là n̄achrjein-nò koni s'ín t̄jindaà-la Nainá. ²⁶ Tsà mìkii ma-nò n̄ikitasòn kjoa xi chiba tjín, mé-ne nga jè n̄ikájno-nò kjoa xi isa ch̄já tjín.

²⁷ 'Ch̄itsejèn-là naxó lirio, kó s'ín majchá; mìkii síxá, mìkii ma-la faña nikje; tanga 'an, k'oaá xan-nò, ndaà tsà jè Salomón xi x̄itaxá ítjòn tsibijna nga 'ñó x̄ita jeya, mì k'oaá kjoàn nikje tsohòkjá koni kjoàn jñà naxó. ²⁸ Nainá, k'oaá s'ín ndaà kjoàn s'ín xka ijñá, xi jnoò n̄achrjein̄ t̄itsajnakon kō xi ma nch̄ijòn kotsjòojin̄ ni'ín. Jñò xi x̄ita 'mì-nò xi

mikiì ndaà mokjeíin-nò, ¿a mìtsà ìsa nìton tsjá-nò Nainá nikje xi mochjeén-nò nga chikjá? ²⁹ Jñò, kì nìkájno-jèn; kì bixón-jèn: “¿Mé xi chjineé; mé xi s'ioaá?” ³⁰ Ngats'iì xita ìsò'nde, k'oaá tjin tsojmì xi ótsji, tanga jñò, tíjnaá-nò Na'èn xi Nainá; jyeé tíjìn-la nga kotjín tsojmì xi mochjeén-nò. ³¹ Jñò, tinchátsjioè kjoa ts'e Nainá koni s'ín otíxoma; ngats'iì tsojmì xi mochjeén-nò tikoáá tjoésòn-nò.

Tsojmì xi 'ñó tse chjí-la ngajmì

(Mateo 6:19-21)

³² Jñò, xi ndí orrè-na xan-nò, kì tsakjoòn-jèn; k'oaá s'ín kiskoòsòn-la Nainá nga jñò kotixomakjoè ya ñánda tíhotíxoma Nainá. ³³ Tatjinaà tsojmì xi tjin-nò; tjiì kjotjò-la jña xita xi mochjeén-la; k'e nga tsà k'oas'ín s'een, k'oaá ngaya-la koni tsà nchisakó ngajo-nò chijtsa ton ján ngajmì xi mikiì majchínga; sakò-nò tsojmì xi 'ñó tse chjí-la ján ngajmì ya ñánda mikiì kjoehet'aà, mikiì bijchó chijé, tikoá mikiì síkje cho kixo. ³⁴ Ya ñánda kinchajtión tsojmì-nò, tikoáá yaá sìkítsjeèn inima-nò.

Chí'nda xi ndaà títsajnandaà

³⁵ 'Ndaà títsajnandaà nga sikitason-là Na'èn-ná koni jngoè xita xi ndaà tíkjá xincho-la ko ndaà títi ni'ín-la. ³⁶ K'oaá s'ín ndaà títsajnakoòn koni jña xita chí'nda xi nchikoña-la nei-la xi s'eí kòfi ñánda kòbixan xita, mé-ne k'e nga kjoí-ne, nei-la ni'ya kichja, sìkjane xotjoa ni'ya, ikjoàn skíx'a-la. ³⁷ Mé tà ndaà-la jña xita chí'nda xi títsajnakon k'e nga kjoí-ne nei-la. Xi okixi, k'oaá xán-nò, jè sobà nei-la skoé nikje ot'aà-la nga koèt'aà koa sìkítsajnat'aà ímíxa-la, ikjoàn sìkjèn. ³⁸ Mé tà

ndaà-la jñà chì'nda xi kos'ín títsajnakon nas'ín jye ijchò osen nitjen, nas'ín jye nchrohós'e isén nga kjoíi-ne nei-la. ³⁹ Tíjiin-nò tsà jngoò nei-la ni'ya sijiin-la mé hora kjoíi xita chijé nga siichijé-la, kíjnakon-né nga mìkiì tsjá'nde nga kochijé-la. ⁴⁰ Jñò, k'oaá tis'ín títtsajnandaà; 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, kjoíi ijngoò k'a k'e nga mìkiì títtsachiña kjoaa.

*Chì'nda xi mì ndaà s'ín
(Mateo 24:45-51)*

⁴¹ Pedro kiskònangui, kitsò:

—Na'èn, jè kjoa mangàsòn xi tinokjoi, ¿a tà jìin xi otì'mì-nájen, a xi kóhotjín xita?

⁴² Kitsò Na'èn-ná Jesús:

—K'oaá xán-nò yá-né xi chì'nda kixi xi tjín-la kjoachjine nga jè nei-la siikíjna'nda jñà chì'nda-la xi i'nga xi ya síxá ni'ya-la mé-ne nga k'e kijchò chiba-la, siikjèn chì'nda xíkjín. ⁴³ Mé tà ndaà-la jè chì'nda xi k'oas'ín ndaà tísíkitasòn k'e nga kjoíi-ne nei-la. ⁴⁴ Okixíi xi xan-nò, nei-la chì'nda jè, jè siikíjna'nda yije tsojmì xi tjín-la. ⁴⁵ Tanga tsà jè chì'nda jè kitso nga koòko inima-la: “Nei-na, kjin nachrjein kochrjein-la nga kjoíi-ne.” Ikjoàn koìts'ia nga skaàn-ko chì'nda x'in xíkjín, tikoá k'oeè-la jñà chì'nda íchjín; kokjen, koá skoí, koá koch'i. ⁴⁶ Chì'nda jè, kjoíi-ne nei-la jè nachrjein ko jè hora k'e nga mìkiì tíkoña-la. 'Nó tse kjo'in tsjá-la; yaá siikíjnajìin-la ñánda títsajna xita xi mìkiì mokjeiín-la.

⁴⁷ Jè chì'nda xi jye ndaà tíjiin-la mé xi mejèn-la nei-la, tanga mìkiì bìjnandaà, tikoá mìkiì síkitasòn koni s'ín síjé nei-la, koíi jé xi koma-la nga 'ño

kojà-la nei-la. ⁴⁸ Tanga tsà jè ch'inda, tsà mìkil tíjìn-la nga kjo'in tjín-la kjoa xi ch'o tjín, ìsaá chiba kjo'in s'e-la. Jè xi tse kitjoé-la, ìsaá tse sijé-la; tikoá jè xi tse kjòngatsja, tikoáá ìsaá tse sijé-la.

Mé xi koma ya ni'ya-la xita xi jè ngatji-la kjoa ts'e Jesús

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ 'Koni jngoò ni'in xi oká tjé ko síkijne-ngui xi tsjeè, koií xá j'i-na i it'aà nangui nga kjoaaxìn-la jé-la xita mé-ne nga kotsjeè-ne. Tsí mejèn-na tsà jye tíbitasòn. ⁵⁰ K'oaá s'in tjínè-na nga tse kjo'in kotojñaà; jtsí ndaà makájno-na skanda k'e nga kítasòn! ⁵¹ ¿A k'oaá s'in nìkítsjeèn nga jè kjoa xi j'iikoa nga 'nchán kítsajna xita? Majìn, xán-nò, kjoasii kítsajnajìn jè ngatji-la kjoa ts'an. ⁵² Mats'ia-ne skanda i'ndeí kóni nga fi-isa nàchrjein, k'oaá ngaya-la tsà 'òn ma xita xi títsajna nga jngoò ni'ya, jòya koma; xi jàn ma-ne skaàn-kjoòko xi jò ma-ne, jña xi jò ma-ne skaàn-ko xi jàn ma-ne. ⁵³ Jò skoya s'e. Na'èn-la, kondra-laá koma jè ki'ndí-la; koa jè ki'ndí-la, kondra-laá koma na'èn-la; nea-la, kondra-laá koma tsòti-la; jè tsòti-la kondra-laá koma nea-la; nàchíya-la, kondra-laá koma jè kja'nda-la; jè kja'nda-la kondra-laá koma nàchíya-la.

Seña ts'e nàchrjein

(Mateo 16:1-4; Marcos 8:11-13)

⁵⁴ Jesús tikoá kitsò-la jña xita xi kjìn ma-ne:

—K'e nga 'yaà nga nchrobá ifi, bixón-nò: “Jtsí k'oa.” K'oaá s'in bitasòn. ⁵⁵ K'e nga 'ba tjò tsjè, bixón-nò: “Ndobá kotsjè.” K'oaá s'in bitasòn, matsjè-né. ⁵⁶ jñò, xita xi jò ma isén-nò! Maá-nò

chitsejèn-là kó choòn it'aà ngajmii kò it'aà nangui, koa, ¿mé-ne nga mìkii ma-nò 'nè kindà mé kjoa xi tíma jñà nàchrjein xi titsajnaà?

Mé xi komat'iaán tsà mìkii nìton kíndaàjiìn-koáá kondra-ná

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ ¿Mé-ne nga mì tà jñò bìndaàjiìn-là xinguióo nga kàtakixiya kjoa xi tjín-nò? ⁵⁸ K'e nga onguió ján nguixkòn xitaxá kò kondra-lè, tìnchátsji'nde-la ya iya ndiyá mé-ne nga koma jchibàndaà-nò nga mì ya kjìkò-lè it'aà ts'e xitaxá koa jè xitaxá mì ya sìngatsja-lè it'aà ts'e policia koa jè policia nga mì ndayá skìnìs'en-lè. ⁵⁹ K'oaá xan-lè, mìkii koma kítjoo-ne ndayá skanda k'e nga kichjítjì yijo-lè nga yije xi sìjé-lè xitaxá.

13

Mé xi koma tsà mìkii sìkájno jé-la jñà xita

¹ Tijnà-ne nàchrjein koi, ijchò xita xi tsibénojmi-la Jesús nga jè Pilato tsatíxá-la xita nga taña kisik'en-kjoò cho kò xita Galilea k'e nga nchitsjá-la kjotjò Nainá. Kisikátjjiìn jní-la cho kò ts'e xita.

² Kùichja Jesús, kitsò:

—Jñò, ¿a k'oaá s'ín nìkítsejèn nga isaá tse jé tjín-la jñà xita Galilea nga k'oas'ín komàt'in? ³ Majìn, xán-nò; tsà mìkii sìkájnoò jé-nò nga mì tì jé kìnchátsji-nò, jñò, kiyá yije-nò. ⁴ K'e nga k'en jñà xita xi chrj'oòn jàn ma-ne xi kiskaànè chrjó ts'e torre Siloé, ¿a k'oaá s'ín nìkítsejèn nga isaá tse jé tjín-la xita koi nga kos'ín komàt'in, mì k'oa-ne koni ngats'ì xita xi tjín ján Jerusalén? ⁵ Majìn, xán-nò;

tsà mìkìì s̄ikájnoè jé-nò nga mì t̄i jé k̄inchátsji-nò, j̄ñò, t̄ikoaá k̄iyá yije-nò.

Kjoa xi mangásòn-kjoò yá iko xi mìkìì ojà-la toò

⁶ Jesús t̄ikoaá tsibénojmi jngoò-la kjoa xi mangásòn. Kitsò-la:

—Jngoò x̄ita xi kijna jngoò-la i'nde ñánda t̄jín-la toò uva, yaá t̄ítjejiìn jngoò-la yá toò iko. X̄ita jè, j'ìi katsejèn-la tsà yijà-la toò, t̄anga n̄imé kisakò-la.

⁷ K'ée kitsò-la jè x̄ita xi t̄jina'nda: “Kó jàn nó nga f'ìi katsejèn-la yá jè, tsà yijà-la toò. Tanga n̄imé t̄jín-la. Tichásoìn. Nanguí t̄ísíkits'ón.” ⁸ Jè x̄ita xi t̄jina'nda kitsò: “Na'èn, t̄ikíjna-là nguì jngoò nó-isa. Sikòn-la, s̄ix̄an-ngui-la ni'nde nga jngoò itjandi; ikjoàn kinguì-la t̄jé'nde. ⁹ Tsà koií n̄achrjein-la, k̄oja-la toò nó xi n̄chrobá; tsà majin, k̄omaá iskan k̄ichásoìn.”

K'è nga jè Jesús jngoò chjoón kisindaà-ne n̄achrjein n̄ikjáya

¹⁰ Jesús, k'è nga t̄ihokóya jngoò ni'ya ingo sina-goga ts'è x̄ita judío, jè n̄achrjein n̄ikjáya, ¹¹ ya t̄jina jngoò chjoón xi jye kò chrj'oòn jàn nó t̄jina nga xk'één. Jngoò inima ch'o-la neií t̄ísítit'in koa mì xó kii ma osijna kixi. ¹² Jesús, k'è nga kijtseè, k̄ichja-la, kitsò-la:

—Chjoón, jyeé ndaà-ne ch'in xi t̄jín-lè.

¹³ Ikjoàn tsohósòn-la tsja; jè chjoón, n̄itoón kjòkixi i'jngoò k'a-ne, ikjoàn kitsjaà-la kjondaà Nainá. ¹⁴ Tanga jè x̄ita sko-la ts'è ni'ya ingo sina-goga kòjtí-la nga jè Jesús kisindaà-ne chjoón jè, koií kjoa-la nga n̄achrjein n̄ikjáya; kitsò-la j̄ñà x̄ita xi t̄ítsajna:

—Joòn nāchrjein tjin nga ma maxá; jñà nāchrjein koi komaá kjinchrobà nga kondaà-nò, tanga mìkiì tji'nde jè nāchrjein nìkjáya.

¹⁵ K'eé kiichja Na'èn-ná Jesús, kitsò:

—Jñò, xi jò ma isén-nò. Jè nāchrjein nìkjáya, ¿a mì chíjnda'ñó-jèn nchraja-nò ko búrró-nò nga nachrjenguiò ni'nga nga onguí nìk'ioò nandá?

¹⁶ Ko jè chjoón jè, xi tsòti-là Abraham, jyeé kò chrj'oòn jàn nó tjin-là nga tjit'aà'ñó-là xita neií. ¿A mì koma tjàjnda'ñó nas'in jè nāchrjein nìkjáya?

¹⁷ K'e nga jye okitsò Jesús, tà kjòsobà-là ngats'ii xita kondra-là tanga jñà xita naxandá kjòtsja-là koni s'in tjin kjòxkón xi 'ñó jeya tís'in Jesús.

*Kjoa xi mangásòn-kjoò xojmá mostaza
(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)*

¹⁸ Jesús kitsò:

—¿Mé xi k'oa's'in mangásòn-kjoò koni s'in otíxoma Nainá? ¿Mé xi siingásòn-kjoaà? ¹⁹ Jè mangásòn-ko koni kji xojmá mostaza; k'e jngoò xita bítejiùn nangui-là, ikjoàn bisò, ma'nga; jñà nise xi tjíma i'ngaá, bíndaà'a tjé-là jñà chrja-là yá.

*Kjoa xi mangásòn-kjoò na'yo san
(Mateo 13:33)*

²⁰ Jjngoò k'a kiichja Jesús, kitsò:

—¿Mé xi siingásòn-kjoaá koni s'in otíxoma Nainá? ²¹ K'oaá ngaya-là koni jè na'yo san, k'e nga jngoò chjoón síkajiùn jàn chiba skoan inchrajín, masan yije-né kóhokji na'yo.

*Xotjoo xi 'nchrèya kji
(Mateo 7:13-14, 21-23)*

²² Jesús, nga tífi ján ndiyá Jerusalén, kjìn naxandá jahato nga tsakóya, naxandá xi jtobá kjoàn kọ xi ìi kjoàn. ²³ Jngoò xità xi kiskònangui-la, kitsò-la:

—Na'èn, ¿a chibaá ma xità xi kochrjekàjìn kjo'in Nainá?

Jè, k'eé kitsò:

²⁴ —T'een-là kjo'ño yijo-nò nga kitjás'een jè xotjoa xi 'nchrèya kji. K'oaá xán-nò: kjìn xità komejèn-la kjoahas'en tanga mìkiì koma kjoahas'en. ²⁵ K'e nga jè nei-la ni'ya kosítjen nga kiichjoàjto xotjoa ni'ya, jño, tsà nditsiaán títajnaà, k'eé kíts'iaa nga kinókjoaa, kixón: “Na'èn, chíx'a-nájen xotjoa ni'ya.” Jè nei-la ni'ya kitsò-nò: “Mikiì bexkon-nò ñánda-ne tsajòn.” ²⁶ K'eé kíts'iaa nga kixón: “Tañaá chichiko-lèjen, tikoáá tañaá ki'yòko-lèjen, tikoáá yaá nditsin-najen tsakooyi.” ²⁷ Tanga jè, tà kitsòó-nò: “K'oaá xan-nò, mìkiì bexkon-nò ñánda-ne tsajòn. ¡Tinchat'aàxìn-ná ngats'ioò xi ch'o 'nè!” ²⁸ Yaá jchìhindáyaa, tikoá sijn's'ioòn ni'ñoò k'e nga jchaxkoòn jè Abraham, Isaac, Jacob, ngats'ìi xità xi kiichja ngajo-la Nainá nga ya títajna ñánda tíhotíxoma Nainá, koa jño, xìn i'nde sikkasén-nò Nainá. ²⁹ Kjoíí-ne xità xi kjinchrobà-ne nga ñijòn chrjangui-la isò'nde xi kitsajnat'aà ímixa nga kokjen ñánda tíhotíxoma Nainá. ³⁰ I'ndeì, tjín xità xi títajna-tjingui, nga koma iskan jña kítajna ítjòn; tikoáá tjín xità xi títajna ítjòn i'ndeì, k'e nga koma iskan, jña kjoehet'aà-ne.

*K'e nga jè Jesús kiskindàyakeè naxandá Jerusalén
(Mateo 23:37-39)*

³¹ Tjìè-ne nàchrjein ijchò i'nga xità fariseo ñánda tìjna Jesús, kitsò-la:

—Tìsìt'aà xìn, jè Herodes mejèn-la sikk'en-lè.

³² Kitsò Jesús:

—Tanguió, kot'in-là xità maña jè: “I'ndeì ko nchijòn-lè k'oaá s'iaàn: kochrjekàjñaà inìma ch'o-la neì xi tíjìn inìma-la xità, tìkoa siindaà-na xità xi xk'én; skanda k'e kijchò nàchrjein nga kjoehet'aà xá-na.” ³³ K'oaá s'ín koma i'ndeì, nchijòn-le ko jngui-le, kàtjì-ìsa ndiyá-na. Mikiì ndaà tìn nga jngoò xità xi chja ngajo-la Nainá, xìn-t'aà kiyá-la naxandá Jerusalén.

³⁴ 'jñò xi xità naxandá Jerusalén tsajòn xi nìk'eèn xità xi chja ngajo-la Nainá, ko bìnè ndajo jña xità xi Nainá síkasén-nò! jKjìn k'a kjòmejèn-na nga tsibìxkóya ixti-nò koni s'ín xa'nda nga bíngui jngaá-la jña ixti-la; tanga jñò, mikiì kòkjeín-nò! ³⁵ Chítsejèn-là ni'ya-nò nga jye tsjeiìn-takòn Nainá; k'oaá xán-nò nga mì tì kiì jchaxkoòn-ná skanda k'e nga kijchò nàchrjein nga kixón: “jMé tà ndaà-la jè xi nchrobá ngajo-la Nainá!”

14

Kós'ín komà k'e nga kisindaà jngoò-ne xità Jesús xi ch'in chjón-ndá tjin-la

¹ Jngoò k'a jngoò nàchrjein nìkjáya, Jesús kii kjèn ni'ya-la jngoò xità sko-la jña xità fariseo; jña xità koi, nchisíkinda mé kjoa xi s'iin Jesús. ² Tìkoa yaá tìjna nguixkon Jesús jngoò xità xi ch'in chjón-ndá tjin-la (jña xità xi nandá sinchá indso'ba). ³ Jesús kiskònangui-la jña xità chjine

xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá ko xita fariseo, kitsò-la:

—¿A tji'nde-né nga sixkii-lá xita jè nachrjein nìkjáya, a xi majin-né?

⁴ Tanga jña xita koi, mikiì kiichja, tà jyò tsibìtsajna. Tanga jè Jesús kiskoé xita jè, kisindaà-ne, i_kjoàn kisikasén-ne ni'ya-la. ⁵ K'éé kitsò-la jña xita koi:

—Jñò, tsà búrró-nò, ko tsà nchraja-nò kixoya jngoò ngajo, ¿a mìtsà nìton kìnachrje-nò nas'ín nachrjein nìkjáya?

⁶ Jña xita fariseo, ni tì mé 'én kiichja-ne.

Xita xi faájìin íxile xi jncha ítjòn

⁷ Jesús, k'e nga kijtseè jña xita xi xó kinokjoà-la nga nchifaájìin íxile ts'e xita ítjòn ya it'aà ímixa, tsibénojmi jngoò-la kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

⁸—Tsà xó kìnókjoa-lè ya ni'ya ñánda tjin s'eí nga xita bixan, mikiì ya bijnasòin íxile ts'e xita ítjòn, tsà koi nachrjein-la tjin ijngoò-isa xita xi 'ñó ítjòn koni ngaji, xi tìkoá xó kànokjoà-la; ⁹ jè xita xi xó kàchja-nò kitsò-lè: “Tji'nde-la xita jè nga kàtìjna.” Ngaji, kosobà-lè nga kj'eíí íxile kijnasòin ñánda fehet'aà-ne. ¹⁰ K'e nga xó kìnókjoa-lè, yaá tijnasòin íxile xi fehet'aà-ne mé-ne k'e nga kjoíí jè xita xi xó kàchja-lè, kitsò-lè: “Amigo, tijnat'eii ímixa ñánda síjna íxile ítjòn.” Ngaji, skoexkón-lè xita xi taña titsajnat'aà ímixa. ¹¹ Jè xita xi 'nga síkìjna yijo-la, isaá nangui kìjna; jè xi nangui síkìjna yijo-la, isaá 'nga kìjna.

¹² Jesús, tìkoáá kitsò-la jè xita xi xó kiichja-la:

—K'e nga xó kìnókjoa-la xita nga kichikoji nga nchisen, o nas'ín nguixòn, kì jña nokjoà ítjòn-la

amigo-lè, 'ndsi, x̄ita x̄inguì, n̄i j̄nà x̄ita ind̄i
 ni'ya-lè xi x̄ita nch̄iná, mé-ne nga j̄nà x̄ita koi,
 tsà koi nachr̄ein-la k'oaá t̄is'ín k̄ichj̄a ngajo-lè nga
 kojndà-ne. ¹³ Tà saá k'e nga s'eí s'iin, j̄nà t̄inókjoa
 ítjòn-la x̄ita ima, xi tsj̄n tsja, xi mìkiì ma fi, k̄o xi
 mìkiì tsejèn-la. ¹⁴ Ngaji, k'e nga k'oas'ín s'iin, ndaà
 s'e-la inima-lè nga j̄nà x̄ita koi mìkiì koma s̄ijndà
 ngajo-lè; tanga ngaji, k'eé kochj̄í ngajo-lè k'e nga
 kjoaáya-la j̄nà xi x̄ita kixi.

*Kjoa xi mangàsòn ts'e x̄ita xi kjèn s'eí
 (Mateo 22:1-10)*

¹⁵ K'e nga kii'nchré jngoò x̄ita xi ya taña
 t̄itsajnat'aà ímixa, kitsò-la Jesús:

—¡Mé tà ndaà-la jè x̄ita xi k̄okj̄en ya ñánda
 tíhotíxoma Nainá!

¹⁶ K'eé kitsò Jesús:

—Jngoò x̄ita, xi s'eí tsibíjna, kj̄n x̄ita kiichj̄a-la.

¹⁷ K'e nga ijchò hora-la nga jye k̄okj̄en x̄ita,
 kisikasén ch̄i'nda-la nga kii k̄ichj̄a-la j̄nà x̄ita xi
 xó kinokjoà-la, kitsò-la: “Nchrobá, jyeé t̄j̄indaà
 yije.” ¹⁸ Ngats'ii x̄ita kisijé kjoa n̄jchàat'aà. Kitsò
 jè xi t̄ítjòn: “Mì-la kii koma kj̄ián; jngoò nangui
 jye kòhotse; mochjeén-né nga kj̄ián katsejèn-la;
 k̄itsi'bà-lè, t̄ije-la takoìn, mìkiì kj̄ián.” ¹⁹ Jè xi ijngoò
 kitsò: “An, 'òn nga nchraja xi b̄ínchi jyeé kòhotse;
 mejèn-na kj̄ián kat'aà tsà ndaà síxá; k̄itsi'bà-lè,
 t̄ije-la takoìn, mìkiì kj̄ián.” ²⁰ Xi ijngoò, k'oaá t̄i
 kitsò: “An, saá jye kòbixan, koií kjoa-la nga mìkiì
 koma kj̄ián.” ²¹ K'e nga j'ii-ne ch̄i'nda jè, tsibénojmi
 yije-la nei-la ngats'ii kjoa koi. Jè nei-la ni'ya,
 kòjti-la; k'eé kitsò-la ch̄i'nda-la: “T'in n̄it̄oijn ján
 nd̄itsin, kóhokji iya ndiyá-la naxandá; nchrohókoi

yije x̄ita im̄a, xi ts̄jìn ts̄ja, xi mìkìl ma fì, k̄o xi mìkìl tsejèn-la.”²² Ch̄i'nda jè, nga komà iskan kitsò: “Na'èn, jyeé kòbitasòn yije koni s'ín kò'mì-ná, t̄anga t̄jín-isa i'nde.”²³ K'eé kitsò jè nei-la ch̄i'nda: “T'in kóhok̄ji ndiyá teè, k̄o ndiyá its̄jì; nchrohók̄oii x̄ita; k̄o'ño t'en-la nga kàtjahas'en mé-ne nga kàtatseè ni'ya-na.”²⁴ K'oaá xán-nò; nijngòò x̄ita xi kichj̄a ítjòn-la k̄okjen-k̄o-na s'eí-na.”

*Mé kjo'in xi singui nga onguítj̄ingui-lá Cristo
(Mateo 10:37-38)*

²⁵ 'Ñó k̄jìn x̄ita t̄j̄ingui-la Jesús; kisikáfayat'aà-la, kiichj̄a, kitsò-la:

²⁶ —Tsà yá xi mejèn-la nga 'an k̄jinchrobà-t̄j̄ingui-na, tsà jè yijo-la, tsà na'èn-la, tsà nea-la, tsà chj̄oón-la, ixti-la, 'ndse, ndichj̄a, tsà isa t̄j̄òkèè mì k'oaá-ne koni 'an, mìkìl koma nga x̄ita ts'an xán-la nga 'an kota'yàt'aà-na.²⁷ Jè xi mìkìl s̄ikitasòn koni jngòò x̄ita xi 'yajen krò-la, tsà mìkìl t̄j̄nandaà nga s̄iikjeiín kjo'in nga 'an k̄jinchrobà-t̄j̄ingui-na, mìkìl koma nga x̄ita ts'an xán-la nga 'an kota'yàt'aà-na.²⁸ J̄ño, tsà mejèn-nò nga chrj̄ó torre k̄indaà jngòò, ¿a mìtsà ítjòn jchósòn-là kó t̄j̄ín s̄ingui chj̄í-la, a t̄j̄ín-nò ton xi s̄indaà yije-ne?²⁹ Tsà koi nachrjein-la tà jè tàts'en chrj̄ó s̄ijna. Tsà mìkìl k̄ongásòn yije chrj̄ó, ngats'ii x̄ita xi skoe k̄ijnòkèè-né.³⁰ Kitso: “J̄ña x̄ita koi tsibíts'ia nga kiskim̄it̄jen chrj̄ó ni'ya t̄anga mìkìl kisikjehet'aà.”³¹ Tsà jngòò x̄itaxá ítjòn xi mejèn-la k̄oìts'ia k̄ojchán nga skaàn-kjoòk̄o x̄ikj̄ín xi ngásòn x̄itaxá ítjòn, ¿a mìtsà ítjòn skósòn-la tsà te jm̄ii ma x̄ita-la, a kichikjoaá-la nga skaàn-k̄o tsà kaàn jm̄ii ma x̄ita kondra-la?³² Tsà beè-la ikon nga mìkìl

kìchìkjoa-la, tìk'eé-ne nga kjiìn tíjna xitaxá ítjòn xi ìjngoò, sikkasén xita xi kjoì sùjé kjoa'nchán. ³³ K'oaá tìs'ín tjin, ngats'ioò, nita yá-nò xi mejèn-nò nga xita ts'an koma, ítjòn tìkítsjeèn, a sijngoò-takòn nga sichjaà yije tsojmì xi tjin-nò. Tsà majin, mìkì koma nga xita ts'an xán-nò.

Jña xita xi kota'yàt'aà-la Cristo, k'oaá s'ín ngaya-la koni naxa

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ 'Jè naxa, ndaà-né; tanga tsà mì tì kii sijnchra-ne tsojmì, ¿kó tìs'ín kochjeén-ne? ³⁵ Mì tì mé chjì-la; mì tì kii kochjeén-la nangui; mì tì kii kochjeén-ne koni tje'nde, tà xíxteèn-né. ¡Ndaà tiná'yaà koni xan-nò!

15

Kjoa xi mangàsòn ts'e paxtò xi kisakò-ne orrè-la
(Mateo 18:10-14)

¹ Jña xita-la xitaxá Roma xi síkíchjítjì tsojmì kò jña xita xi ch'o tjin kjoa xi s'ín, ijchò kinchat'aà chraña-la Jesús ñánda tíjna, nga mejèn-la kji'nchré-la. ² Jña xita fariseo kò xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés kichjajno-la Jesús, kitsò:

—Xita jè, ndaà ókò jña xita xi ch'o s'ín, tìk'oaá tañaá kjèn-kò.

³ Jesús, k'eé tsibénojmí jngoò-la kjoa xi mangàsòn, kitsò-la:

⁴ —Tsà jngoò xita tsajòn xi tjin-la jngoò sìndo orrè, tsà chija jngoò orrè-la, ¿a mìtsà sikkítsajna ijjiìn ijná jña xi ñijòn kaàn kò chrj'oòn ñijòn ma-ne? Ikjoàn kjoì kátsji jè xi kichijà skanda kó nga

sakò-la. ⁵ K'e nga jye sakò-la, tsjaá koma-la; koa'nga kohòson chrja-la. ⁶ K'e nga kijchò-ne ni'ya-la, kichja-la amigo-la ko xita indii ni'ya-la, kitso-la: “Titsjako-ná, jye kàsakó-ne orrè-na xi kichijà.” ⁷ K'oaá xán-nò, k'oaá tis'in isa ndaà s'e kjotsja ján ngajmii it'aà ts'e jngoò xita jé xi síkájno jé-la nga mì ti jé ótsji-ne, mì k'oaá-ne koni tsà ñijòn kaàn ko chrj'oòn ñijòn ma-ne xi tjín-la okixi xi mìkii mochjeén-la nga síkájno jé-la.

Kjoa xi mangásòn ts'e chjoón xi kisakò-ne ton-la

⁸ 'Tsà jngoò chjoón xi te ma-ne ton-la, tsà chija jngoò ton-la, za mìtsà kokà ni'in, tikoá kotìcha inga ni'ya-la; ndaà ndaà kohótsji ton-la skanda kó nga sakò-la? ⁹ K'e nga jye sakò-la, kichja-la amiga-la ko íchjín indii ni'ya-la, kitso-la: “Titsjako-ná, jye kàsakó-ne ton-na xi kichijà.” ¹⁰ K'oaá xán-nò, k'oaá tis'in tjín kjotsja nga nguixkon àkjale-la Nainá k'e nga jngoò xita jé síkájno jé-la nga mì ti jé ótsji-ne.

Kjoa xi mangásòn ts'e ti xi kichijà

¹¹ Jesús tsibénojmi ìjngoò kjoa xi mangásòn; kitsò:

—Jngoò xita xi jò ma ixti-la. ¹² Jè ti xi ma ki'ndí kitsò-la na'èn-la: “Na'èn, tjiì-ná tsojmi xi 'an koko-na.” Jè na'èn-la kisijòya yije-la tsojmi xi tjín-la, ikjoàn kitsjaà-la. ¹³ Xi jye tsato jò jàn nachrjein, ti jè, nitoón tsatijna yije tsojmi-la xi kitjoé-la, kisijngoò ton-la. Ikjoàn kiì jngoò naxandá xi 'nó kjiin kijna. Yaá kisìkheheya yije ton-la nga taxki kisìko yijo-la. ¹⁴ K'e nga jye kisìkheheya yije ton-la, ya i'nde ñánda tsibijna, j'ii jngoò kjinchrá 'ño; mì ti mé tjín-la xi kine. ¹⁵ K'eé kiì síjé-la xá jngoò xita xi ya i'nde-la naxandá jè. Xita

jè, kisikasén ñánda t́jín-la rancho nga kisikinda chinga. ¹⁶ Ti jè, mejèn xó kine chrjoa najmá xi kjèn chinga tanga mì yá xi tsjá-la. ¹⁷ K'e nga jye kjòndaàya-ne kjohítsjeèn-la kitsò: “¡Kjìn xita chi'nda t́jín-la na'èn-na ya ni'ya-la xi ningui-la inchrájín xi kjèn, koa 'an, ijndé, tìbiyaà-ná kjinchrá! ¹⁸ Kjín ijngoò k'a-na ni'ya-la na'èn-na; k'oaá xán-la: Na'èn, tseé jé tsohotsjià xi it'aà ts'e Nainá xi t́jna ngajmii kò it'aà tsiji; ¹⁹ mì tì kiì ok'ìn-na nga ki'ndí-lè k'oín-ná; k'oaá s'ín jcha-takòn-ná koni tsà jngoò chi'nda-lè.” ²⁰ K'eé tsasítjen, kiikon na'èn-la.

'Tik'eé-ne nga kjìin tífi, jè na'èn-la kijtseèxkon, kjòhimakeè, tsangachikon, ikjoàn kitsobàkjá ki'ndí-la, kiskine'a. ²¹ Jè ki'ndí-la kitsò: “Na'èn, tsohotsjià jé xi it'aà ts'e Nainá xi t́jna ngajmii kò it'aà tsiji; mì tì kiì ok'ìn-na nga ki'ndí-lè k'oín-ná.” ²² Tanga jè na'èn-la kitsò-la chi'nda-la: “Nìton nchrobákòè nikje xi isa 'ño ndaà kjoàn, tikákjá, tikoá tikjá jngoò tangò jnótsja, tjayaà xoxté ndsokò. ²³ Tanguíchjaà jngoò nchraja ki'ndí xi 'ño xiné, tik'eèn. ¡Chjineé, s'eí s'eén! ²⁴ Jè ki'ndí-na, maá-na tsà jyeé k'en, tanga t́jnakon-né; kichijà-né tanga j'ndeì kàsakó-ne. Ikjoàn tsibíts'ia s'eí.”

²⁵ 'Jè ti-la xi ma jchinga, ján tísíxá rancho-la. K'e nga j'ìi chraña-ne ni'ya-la, kiì'nchré-la música nga s'eí t́jín; xita nchitè. ²⁶ K'eé kiìchja jngoò-la chi'nda, kiskòngui-la mé xi tíma. ²⁷ Jè chi'nda kitsò: “Jè 'ndsi kòf'ìi-ne; jè na'èn-lè kàsík'en jngoò nchraja ki'ndí xi 'ño xiné, koíi kjoa-la nga ndaà kòf'ìi-ne jè 'ndsi.” ²⁸ Jè ti xi ma jchinga, 'ño kòjti-la; majìn-la fahas'en ni'ya; k'eé itjo ni'ya na'èn-la, tsibítsi'ba-la nga kàtjahas'en ni'ya. ²⁹ Kitsò-la na'èn-la: “An, kjò

kjin nó sixá-lè; ñikjé-ne nga mìkìl sikitason-lè; ñi saà jngoò ndí tindsó ki'ndí 'biì-ná nga sítsjakoaa amigo-na. ³⁰ Tanga k'e nga kòf'i-ne ki'ndí-lè xi kisikjeheya ton-lè, tsojmi-lè, kisikjeheyako íchjín ská; ikjoàn kànik'en jngoò-la nchraja ki'ndí xi 'ño xiné.” ³¹ Jè na'èn-la kitsò-la: “Ngaji xi ki'ndí-na xan-lè, jí tijnako kjit'aà-ná; ngats'ì tsojmi xi tjin-na, tsiji-né. ³² Mochjeén-né nga s'eí s'een mé-ne nga sítsjakoaa yijo-ná, koi kjoa-la nga jè 'ndsì, jye kòf'i-ne. Maá-na tsà jyeé k'en tanga tijnakon-né; kichijà-né tanga i'ndeí kàsakó-ne.”

16

Kjoa xi mangáson ts'e chí'nda xi konachan

¹ Jesús tsibénojmi ìjngoò-la kjoa xi mangáson, jña xita xi kota'yàt'aà-la, kitsò-la:

—Jngoò k'a, jngoò xita nchiná, tjna jngoò-la xita xi síkinda chí'nda. Xita xi kj'eí kiì nga nguixkon nei-la nga kitsjaat'in 'én nga tsojmi-la tísikje. ² Jè nei-la, k'eé kiichja-la, kitsò-la: “¿Mé 'én xi tsját'in-lè xita? Tjiì-ná kindá kjoa ts'e xá-lè; mì-la tì kiì chí'nda sko-la kijna-ne.” ³ Chí'nda jè, k'eé tsohóko yijo-la, kitsò: “¿Mé xi s'iaàn? Jè nei-na mì tì kiì tsjá-na xá. 'An, mìkìl chí'kjoa-na nga siixákoaa nangui. Masobà-na tsà ton siijé kjoa. ⁴ Jyeé be mé xi s'iaàn mé-ne nga s'e-na amigo xi tsjá'nde-na ni'ya-la k'e nga tjáxin-na xá jè.” ⁵ K'eé kiichja ìjngoò ìjngoò-la jña xita xi tjen-la ton ts'e nei-la. Kitsò-la jè xi ítjòn: “¿Kó tjin kitjen-lè ts'e nei-na?” ⁶ Xita jè kitsò: “Jngoò sìndo barril asiti kitjen-na.” Jè chí'nda kitsò-la xikjín: “Chjoí xojon-lè, tjni, ñiton tinda ìjngoìl xi kj'eí xojon

xi tà icháte chj́-la.” ⁷ Ikjoàn kiskònangui-la xi ìjngoò, kitsò-la: “Ngaji, kó t́jín kitjén-lè?” Xita jè kitsò: “Jngoò sìndo naxá trigo kitjén-na.” K'ée kitsò-la: “Chjoí xojon-lè; tindaà ìjngoìl xi tà ñijòn kaàn chj́-la.” ⁸ Chì'nda jè, kijtseèxkón nei-la nga t́jín-la kjohítsjeèn nga amigo tsohótsji, nas'ín ch'o kis'iin nga kiskoònachan-la nei-la. Jñà xi mìtsà xita-la Nainá, isaá t́jín-la kjohítsjeèn kó s'ín ótsji amigo-la xi skoétjò mì k'oaá-ne koni jñà xita xi iseèn t́jín kjohítsjeèn-la.

⁹ K'oaá xán-nò, tikjeén ton ko tsojmì xi t́jín ì isò'nde nga kátas'e-nò amigo mé-ne k'e nga mì tì kii kochjeén-ne ì isò'nde, ján ngajmii s'e-nò amigo xi skoétjò-nò ya ñánda kitsajnaà nita mé nachrjein-ne.

¹⁰ Jè xi ndaà síkitasòn jè kjoa xi chiba t́jín, tikoáá ndaà síkitasòn jè kjoa xi tse t́jín; tanga jè xi konachan kjoa xi chiba t́jín tikoáá konachan-né kjoa xi tse t́jín. ¹¹ Jñò, tsà mì ndaà titsanìchjeén tsojmì ko ton xi t́jín isò'nde jè, mìkii tjoé-nò kjoa xi nguì ndaà t́jín ts'e ngajmii. ¹² Tsà mì ndaà titsanìkjeén tsojmì ko ton xi mì tsajòn-jèn xi Nainá kisìngatsja-nò ì isò'nde, tikoáá mìkii tjoé-nò xi nguì tsajòn ján ngajmii.

¹³ Nijngoò chì'nda xi jò koma nei-la nga siixá-la; tsà jò koma nei-la, jngoò kojtikeye koa jngoò kotsjakee; jngoò ndaà kjit'aà-la koa ch'o siiko xi ìjngoò. Jñò, tsà kjoa nchiná siis'in-là, mìkii kos'in-la kjoa ts'e Nainá.

¹⁴ Jñà xita fariseo nga tsjakee ton, k'e nga kii'nchré ngats'iì kjoa koi, tà tsijnòkèè Jesús. ¹⁵ K'ée kitsò-la jè Jesús:

—Jñò, ndaà nìkítsajnaà yijo-nò nga nguixkòn xità, tanga Nainá, beè inima-nò nga mìtsà kixi kjoa nga ndaà 'nè. Jè kjoa xi jeya síkíjna xità, Nainá ochrjekàngui-né.

Kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés

¹⁶ Jesús kitsò-ìsa:

—Jñà Xojon-la Nainá xi kiskii Moisés kò xità xi kiìchja ngajo-la Nainá, jñà tímakjeén xojon koi skanda k'e nga j'ii Juan xi kis'iiin bautizar xità. Tjen-ne nàchrjein koi, skanda i'ndeì, tínokjoáya 'én ndaà-la Nainá kó s'ín otíxoma Nainá. Ngats'ii xità xi mejèn-la kjoahas'en-jiiin ñánda tíhotíxoma Nainá, bínè-la yijo-la.

¹⁷ "Ñó 'in tjín tsà jè isò'nde kò ngajmii chíja, tanga isaá tà 'ñó 'in tjín nga chíja jngoò letra ts'e kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés. Mikii chíja nità kjé-ne —kitsò Jesús.

Kiis'in tsakóya Jesús it'aà ts'e xità xi tsjiiin xikjín
(Mateo 19:1-12; Marcos 10:1-12)

¹⁸ —Nità yá-ne xi tsjiiin chjoón-la ikjoàn bixan-kò jngoò chjoón xi kj'eíí, kjoa chijngui tís'ín; tìkooáá jè x'in xi bixan-kò chjoón xi kitsjiiin x'in-la, tìkooáá kjoa chijngui tís'ín —kitsò-ìsa Jesús.

Xità nchiná kò xità imá xi 'mì Lázaro

¹⁹ Jesús kitsò:

—Tsibìjna jngoò xità nchiná xi 'ñó ndaà kjoàn nikje chíj xi tsohòkjá; nàchrjein inchiòn kis'iiin s'eí xi taxkí 'ñó ndaà ma. ²⁰ Tìkooa tsibìjna jngoò xità imá xi Lázaro ki'mì, xi jtsé tjín yijo-la. Yaá bìjna xotjoa ni'ya-la jè xità nchiná. ²¹ Xità imá jè, fahajiiin xó-la jñà xi-la tsojmì xi kine jè xità nchiná

nga bixòngui ímìxa; tìkoaá jǎa nańá bijchó xó nga tomàjno jtsé-la. ²² K'e nga k'en jè ndí xítà ìma, jǎa àkjale-la Nainá kiiko; yaá kisikíjnat'aà-la Abraham. Tìkoaá chaán k'en jè xítà nchíná; ikjoàn kisihijìn.

²³ 'Ya ì'nde ts'e mik'en ñánda nga tísíkjeiín kjo'in jè xítà nchíná, kiskoòtsejèn, kijtseèxkon Abraham nga kjiin tíjna; yaá tíjnat'aà-la jè Lázaro. ²⁴ Xítà nchíná, k'eé 'ńó kiichja kitsò: “ìNa'èn Abraham, chàhìma-takòn-ná! Tìkasín Lázaro nga kàtasíka'nchi jnótsja ya ìjìin nandá nga kàtasíkijne 'nchán nìjen-na; 'ńó tse kjo'in tìsikjiaán ì ìjìin ni'ín.” ²⁵ Jè Abraham kitsò-la: “Na'èn, tìkítsjiin k'e nga tsijni isò'nde, 'ńó ndaà tsijni. Jè Lázaro, kjo'ín kisikjeiín, tanga ì'ndeì, ndaà tíjna ijndé. Ngaji, kjo'ín tìnikjeiín. ²⁶ K'oaá s'ín tjín, tìkoaá jngoò xajngá jǎa xi 'ńó nanga kijna-ikòn mé-ne nga mìkì koma ján kotot'aà jǎa xítà xi ì títsajna; tìkoa xi títsajna ján, mìkì koma kjinchrobà ijndé.”

²⁷ 'Kitsò jè xítà nchíná: “Na'èn Abraham, 'an bìtsi'bà-lè tìkasín Lázaro ya ni'ya-la Na'èn-na; ²⁸ 'òn ma-ne 'ndsè xi títsajna; kàtènojmi-la xi okixi mé-ne nga tìkoa mì ì kjinchrobà-ne ì'nde ts'e kjo'in.” ²⁹ Abraham kitsò-la: “Xítà xinguii, jyeé tjín-la xojon-la Moisés kò ts'e xítà xi kiichja ngajo-la Nainá; jǎa kàta'nchré-la!” ³⁰ K'eé kitsò jè xítà nchíná: “Majìn, na'èn Abraham, tsà jngoò mik'en xi jye kijtseè kjo'in kjoì keènojmi-la, sikkájno jé-la nga mì tì jé kòhótsji-ne.” ³¹ Jè Abraham kitsò-la: “Tsà mìkì 'nchré-la Moisés kò xítà xi kiichja ngajo-la Nainá, tìkoaá mìkì kòkjeiín-la nas'ín kjoaáya jngoò-la mik'en.”

17

*Xità xi bú'in-ná nga binchaàtsjiaá jé
(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)*

¹ Jesús kitsò-la xità xi kota'yàt'aà-la:

—Kjit'aà nachrjein s'e xità xi koìt'in-ná nga kìnchátsjiaá jé, tanga ima-xó-ne jè xità xi koìt'in.

² Ìsàá-la ndaà koma tsà s̄ngui'ñó jngòò ndajo natsí ís'iin, ìkjoàn s̄ikatjen-jìin ndáchikon, mé-ne nga mì jé skinìjìin-ne ndí xità xi mochjeén-la nga kòkinda.

³ T'een kindà yijo-nò!

'Tsà jè xinguji ótsji jé xi kondra tsiji, t̄inókjoa-la nga kàtakixi; tsà s̄ìkájno jé-la nga mì t̄i jé kòhótsji-ne, t̄ijchàat'aà-la. ⁴ Tsà itoò k'a nga jngòò nachrjein ótsji jé xinguji xi kondra tsiji, koa tsà s̄ìkájno jé-la koa tsà itoò k'a nga jngòò nachrjein kjoìikon-lè, k̄itso-lè: “Mì t̄i k̄i k'oà s'iin-na”, tsà k'oà k̄itso-lè, t̄ijchàat'aà-la.

K'e nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Jesús

⁵ Jñà xità xi tsibíxáya-la Na'èn-ná Jesucristo kitsò-la:

—T̄is̄iko-nájen mé-ne nga isa 'ñó ndaà kòkjeiín-najen it'aà tsiji.

⁶ Jè Na'èn-ná k'eé kitsò:

—Jñò, tsà tà òkji kòkjeiín-nò koni kji xojmá mostaza nga itsé kji, komaá k'oín-là yá xanchroò jè: “Chjínèyi yijo-lè, ìkjoàn ya kàtatjen-jìin ndáchikon”; jè yá, k'oàá s'ín s̄ìkitasòn-nò.

Xá-la ch̄i'nda

⁷ Jñò, tsà t̄ijna jngòò-nò ch̄i'nda xi kàfi síkínchi nchraja, o xi kàfi ka'ndà t̄indsó, k'e nga kjoí-ne nga kàfi síxá, za k'oín-là: “T̄ijni, t̄ijnat'eù ìm̄ixá”?

⁸ Majìn, a mìtsà t̄a s̄a k'oín-là: “Tìndaà-ná tsojmì xi kókjeen; tíxkóngui níkjè-lè; t̄iya-ná tsojmì xi kókjeen k̄o xi skiaa. K'è nga jye kjoè koma, ìkjoàn t̄ichi koa t̄ioji jì.” ⁹ Jè nei-là, t̄ikoaá mìkìì tsjá-là k̄jondaà ch̄i'nda-là nga ndaà kàsìkitasòn jè xá xi kàsìt'in-là; mìtsà tsò-là: “Ndaà ch̄jì-lè.” ¹⁰ T̄ikoaá j̄ñò, k'è nga jye nìkitasòn yije xá xi tsjá-nò Nainá, k'oaá tixón: “Ngajen, taxkì ch̄i'nda-nájen, tà jè kànkitasòn-jen koni s'ín kì'mì-nájen.”

Kós'in komà k'è nga jè Jesús, te x̄it̄a kisindaà-ne xi t̄ibindojno chrjoa yijo-là

¹¹ Jesús, k'è nga t̄ífi ján naxandá Jerusalén, jahato yà nangui Samaria k̄o Galilea. ¹² K'è nga jahas'en-jìin jngoò ndí naxandá xi jtobá kji, te x̄it̄a kiskaajìin yà ìya ndiyá xi t̄ibindojno chrjoa yijo-là; k̄jìin chinchane ¹³ nga 'ñó k̄iichj̄a kitsò:

—Jesús, Maestro, ch̄ah̄im̄a-takòn-nájen!

¹⁴ Jesús, k'è nga kijtseè, kitsò-là:

—Tanguió, takó-là yijo-nò jè n̄o'miì.

K'oaá s'ín komà, k'è nga nchifi-ne, k̄jòtsjeè-ne yijo-là ch'in xi t̄jín-là. ¹⁵ K'è nga kijtseè yijo-là nga jye k̄jondaà-ne ch'in xi t̄jín-là, jngoò-ne xi inchrobà ìjngoò k'a-ne; 'ñó k̄iichj̄a nga kitsjaà-là k̄jondaà Nainá. ¹⁶ T̄sasèn-xkó'nchit'aà-là Jesús skanda ìt'aà nangui, nga kitsjaà-là k̄jondaà. X̄it̄a jè, Samaria ì'nde-là. ¹⁷ Jesús kitsò-là:

—¿A mìtsà te ma-ne xi kòmatsjeè-ne ch'in-là? J̄ñà xi ñijaàn, ¿ñánda t̄ítsajna? ¹⁸ ¿A tà jè tà jngoò x̄it̄a xi x̄in nangui-là kànchrobá ìjngoò k'a-ne nga tsjá-là k̄jondaà Nainá?

¹⁹ Jesús kitsò-là x̄it̄a jè:

—Tìsítjiin, t'in-ne; koi-né nga mokjeiín-lè nga kòmandaà-ne.

*K'e nga jcha-la kó s'ín kotìxoma Nainá
(Mateo 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Jñà xità fariseo kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—¿Kjé-né nga jcha-la kó s'ín kotìxoma Nainá?

Jesús kitsò-la:

—Koni s'ín otìxoma Nainá mìtsà tsejèn jcha-la.

²¹ Mìtsà yá xi kító: “Íí tíjna ijndé”, ko “Ján tíjna ján”; nga jyeé tíjnajiìn-nò kó s'ín otìxoma Nainá.

²² Jesús, kiìchja-isa; kitsò-la xità xi kota'yàt'aà-la:

—Kijchò nàchrjein k'e nga komejèn-nò jchaxkoòn-ná nga jye kótijnajiìn-nò 'an xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, tanga nàchrjein jè, mìkiì jchaxkoòn-ná. ²³ K'oaá kító-nò xità: “Chítsejèn-là ijndé, chítsejèn-là ján.” Tanga kì kiì mokjeiín-nò, tìkoaá kì kiì onguítjìngui-là nas'ín k'oa kító-nò.

²⁴ Koni ma ni'ín ch'on k'e nga ote, ma iseèn kó okji nga jngoò itjandiì, k'oaá s'ín koma k'e nga kijchò nàchrjein nga kjoiaa jngoò k'a xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na. ²⁵ Tanga 'an xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, ítjòn, tse kjo'in siikjiaán; jñà xità xi tjín nàchrjein i'ndeì, kochrjekàngui-na. ²⁶ Koni s'ín komà jñà nàchrjein ts'e Noé, k'oaá tìs'ín koma jñà nàchrjein k'e nga kjoiaa jngoò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na. ²⁷ Xità, tsakjèn, kits'ìi, chixàn íchjá ko íchjín skanda jè nàchrjein nga jahas'en ni'ya chitso jè Noé, ikjoàn j'ìi jtsì xkòn, yaá jyehesòn yije xità kóhotjín. ²⁸ K'oaá tìs'ín komà nàchrjein ts'e Lot [xità xi tsiniì kitsò-la Abraham]. Jñà xità tsakjèn, kits'ìi, tsatse tsojmì, tsatíjna tsojmì, tsibítjè tsojmì, tsibíndaà ni'ya; ²⁹ tanga jè nàchrjein

nga itjojiin jè Lot ya naxandá Sodoma, ts'a jtsí ni'ín xi ngajmii inchrobà-ne xi nguì chijo azufre, yaá jyehesòn yije xita kóhotjín. ³⁰ K'oaá s'ín koma jè nachrjein k'e nga 'an kítjojen ìjngoò k'a xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

³¹ 'Jè xi tíjnasò'nga ni'ya-la, kì tì kii nchrobájen-ne nga skoé tsojmì xi 'ncha ni'ya-la; tìkooá jè xi tísíxájiin nangui-la kì tì kii nchrobá-ne ni'ya-la. ³² Tíkítsjeèn koni s'ín komàt'in chjoón-la Lot. ³³ Nita yá xita xi mejèn-la kochrjetjì yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, tà saá sìichija-né kò kjo'in kíjnajiin; tanga jè xi tíjnandaà nga tsjá yijo-la, jè-né xi kítjokàjiin kjo'in nga it'aà ts'an ndaà kíjna.

³⁴ 'K'oaá xan-nò, jè nitjen k'e nga okoma, tjín ni'ya ñánda jò xita kjioòsòn nachan, jngoò tjámìitjen nga kjiko Cristo, xi ìjngoò sijna-né nga kjo'in s'e-la. ³⁵ Tìkooá tjín ni'ya ñánda jò íchjín nchi'o ná'yo, jngoò tjámìitjen nga kjiko Cristo, xi ìjngoò sijna-né nga kjo'in s'e-la.

³⁶ 'Jò xita xi nchisíxángui rancho-la, jngoò tjámìitjen nga kjiko Cristo, jè xi ìjngoò sasíjna-né nga kjo'in s'e-la.

³⁷ Jñà xita kiskònangui-la Jesús:

—¿Ñánda-ne nga k'oas'ín koma Na'èn?

Jesús kitsò-la:

—Ya ñánda kijna cho k'en, yaá kítsajnajtín jñà líké.

18

Kjoa xi mangásòn ts'e chjoón ka'àn kò xitaxá ts'en

¹ Jesús tikoá tsibénojmí jngoò-la kjoa xi mangásòn nga mochjeén-né nga mìkiì sìnndaàjñaá inìma-ná; nàchrjein inchiòn kinókjoat'aà-lá Nainá. ² Kitsò-la:

—Jngoò naxandá ñánda tíjna jngoò xitaxá xi mìkiì beèxkón Nainá tikoá mìkiì beèxkón xita xi kj'eí. ³ Tiya-ne naxandá jè, tíjna jngoò chjoón ka'àn xi f'ùikon kjit'aà xitaxá jè nga tsò-la: “Tindaàjìin-ná kjoa ts'e kondra-na.” ⁴ Jè xita xi tjin-la xá, mìkiì xátì tsibíndaàjìin-la, tanga xi komà iskan kisikìtsjeèn nga tsibíndaàjìin-la jè chjoón mé-ne nga mì tã tsja sùjti-la. Kitsò jìin inìma-la: “Nas'ín mìkiì bexkoán Nainá, tikoá mìkiì bexkoán xita, ⁵ tanga chjoón jè, 'ñó tísisi-na, koií kjoa-la nga kindaàjìin-la mé-ne nga mì tã tsja ì kjoíikon-na, mì tã tsja 'an sùjti-na.”

⁶ Kitsò Na'èn-ná:

—Tiná'ya-là koni tsò xitaxá xi tsjin-la okixi. ⁷ Nainá, ¿a mìtsà isa ndaà sùs'in-la xita-la xi xó k'oas'ín jaàjìin-ne nga kò nàchrjein kò nitjen 'ñó sijét'aà-la? ¿A mìtsà isa niton sùs'in-la? ⁸ K'oaa xán-nò nga isa xátíya koiindaàjìin-la. Tanga k'e nga kjoiaa ìjngoò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, ¿a sakó-na xita ì isò'nde xi mokjeíin-la it'aà ts'an?

Jkoa xi mangásòn ts'e xita fariseo kò xita-la xitaxá Roma xi síkíchítjì tsojmì

⁹ Jesús tsibénojmí ìjngoò-la kjoa xi mangásòn ts'e xita xi xita kixi tsò-la yijo-la koa ochrjekàngui xi i'nga. Kitsò:

¹⁰ —Jò xita kiì ñánda tíjna ìngo ítjòn nga kiichjat'aà-la Nainá: jngoò xi xita fariseo, xi ìjngoò, xita-la xitaxá Roma xi síkíchítjì tsojmì.

¹¹ Jè xita fariseo, nga síjna kixi, tíchjatjì yijo-la,

kitsò: “Nainá, tsjaà-lè kjondaà, ndaà chjí-lè nga 'an mì k'oaá s'iaàn koni s'ín xita xi kj'eí xi tsjìn-la kjoa kixi, xita chijé, xita ts'en, xita chijngui; ni mì k'oaá s'iaàn koni s'ín jè xita xi síkíchítjì tsojmì. ¹² Jò k'a ótijnachjan nga jngoò xomàna; tsjaà-ná xi teya ngats'ì xi sèkijne.” ¹³ Tanga jè xita xi síkíchítjì tsojmì, kjiìn síjna; skanda majìn-la nga kotsejèn ngajmì; tà jè inima-la 'beé-la; tsò: “;Nainá, kàtas'e-lè kjohimatakòn xi it'aà ts'an nga xita jé 'mì-na!” ¹⁴ K'oaá xán-nò, xita jè, k'e nga kii-ne ni'ya-la, jyeé xita kixi kitsò-la Nainá; tanga jè xita fariseo majìn. Koií kjoa-la, nita yá-ne xi 'nga síkíjna yijo-la, isaá nangui kíjna, koa jè xi nangui síkíjna yijo-la, isaá 'nga kíjna.

*K'e nga jè Jesús kisichikon-t'in ndí ixti
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)*

¹⁵ Tikoáá j'ìko-la ndí ixti mé-ne nga koòt'aà-la tsja; jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, k'e nga ki-jtseèxkon jña xita xi ijchòko ndí ixti, tsohótiko. ¹⁶ Tanga jè Jesús kiichja-la jña ixti; kitsò-la xita-la:
—Tjiì'nde-là jña ndí ixti nga kàtjanchrobákon-na, kì binchahikon-là. Jña xi k'oa s'ín tjín inima-la koni ts'e ndí ixti, jña xi tjín-la kjondaà nga Nainá tíhotíxoma-la. ¹⁷ K'oaá xan-nò xi nguì okixi, jña xi mìkiì kòkjeiín-la koni jngoò ndí ixti nga skoé kjondaà-la Nainá nga jè kotíxoma-la, mìkiì kjoahas'en-jììn ñánda tíhotíxoma Nainá.

*Jngoò xita xi 'ñó nchiná
(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)*

¹⁸ Jngoò xi xita sko-la kiskònangui-la Jesús kitsò:
—Maestro ndaà, ¿mé xi s'iaàn nga s'e-na kjoabinachon nita kjé-ne?

19 Jesús kitsò-la:

—¿Mé-ne nga x̄ita ndaà 'mì-ná? Nijngòò x̄ita xi ndaà; t̄a jngòò jè Nainá xi ndaà. ²⁰ Jyeé tíjiin-lè kó tsò kjotíxoma: “Kì kjoa chijnguí 'nì, kì x̄itaá nìk'in, kì chijé 'nì, kì 'én ndiso nokjòì ìt'aà ts'e x̄ita xi kj'eíí, chàxkoín na'èn-lè kò nea-lè.”

21 X̄ita jè kitsò:

—Ngats'ìì kjotíxoma koi, jyeé kisìkitasoàn kó nga sa chítia.

22 K'e nga kii'nchré Jesús, kitsò-la:

—Nguì jngòò kjoa chija-lè: tatìjni yiji kóhòtjín tsojmì xi t̄jín-lè; ìkjoàn t̄ika'bí-la x̄ita ìma mé-ne nga s'e-lè kjoa machikon-t'in ján ngajmì. Ìkjoàn nchrobátj̄ingui-ná.

23 X̄ita jè, k'e nga kii'nchré, tà kjòbaá-la, koií kjoa-la nga 'ñó nchíná. ²⁴ Jesús, k'e nga kijtseè nga 'ñó ba kis'e-la kitsò:

—j̄ñà x̄ita nchíná, 'íin koma-la nga kjoahas'en-jìin ñánda tíhotíxoma Nainá! ²⁵ Ìsaá mì 'in koma-la jngòò cho camello nga kjoahas'en xkòn nindoò xi tjahaña-ne nikje, mì k'oaá-ne koni jngòò x̄ita nchíná xi 'ñó t̄jín-la tsojmì nga koma kjoahas'en-jìin ñánda tíhotíxoma Nainá.

26 J̄ñà x̄ita xi kii'nchré kitsò:

—¿Yá-né xi k̄itjokàjìin kjo'in?

27 Jesús kitsò-la:

—Jè kjoa xi mìkì koma-la x̄ita, Nainá komaá-la.

28 K'eé kitsò Pedro:

—Na'èn, ngajen, jyeé kiníkítsajna yije-jen tsojmì xi t̄jín-najen nga tjaàtj̄ingui-lèjen.

29 Jesús kitsò-la:

—Okixíí xi xan-nò, ngats'iì xità xi kitsjiin-takòn ni'ya-la, na'èn-la, 'ndse, chjoón-la, ixti-la, nga mejèn-la k'oas'ín sùjchá yijo-la koni s'ín otíxoma Nainá, ³⁰ ngats'iì xità koi, tsojmì xi kisikítsajna, isaá tse tjoé ngajo-la jñà nachrjein xi titsajnaá i'nde i isò'nde; koa jñà nachrjein xi sa nchrobá, s'eé-la kjoabinachon nità kjé-ne.

Jesús, ìjngò k'a tsibénojmí kjoabiyaà-la

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Jesús kiichjat'aà xìn-la xità-la xi tejò ma-ne, kitsò-la:

—I'nde, ján onguía Jerusalén; yaá kitasòn yije ngats'iì kjoa xi tjit'aà xojoñ it'aà ts'an xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, koni s'ín kiskii xità xi kiichja ngajo-la Nainá. ³² Yaá sùingatsja-na it'aà ts'e xità xi mìtsà xità judío; kijnokeè-na; ch'o sùiko-na; kiichrájno-na; ³³ kojà-na, ikjoàn sùik'en-na; tanga xi koma jàn nachrjein kjoáya-na.

³⁴ Tanga jñà xità-la mìkii kjòchiya-la 'én xi tsibénojmí-la; tjí'maá-la; mìkii jahas'en-jiin-la koni s'ín kitsò Jesús.

Kós'ín kisindaà-ne Jesús jngò xità xi mìkii tsejèn-la ya naxandá Jericó

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ K'e nga jye tímachrañàt'aà nga kijchò Jesús ya naxandá Jericó, jngò xità ima xi mìkii tsejèn-la tíjna indii ndiyá; tísjé kjotjò ton. ³⁶ Xità jè, k'e nga kii'nchré nga kjìn xità nchifa, kiskònangui mé kjoa xi tíma. ³⁷ K'eé kitsò-la xità nga jè Jesús xi Nazaret ts'e tífahato. ³⁸ K'eé 'ñó kiichja, kitsò:

—Jesús, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitàxá ítjòn David [nga jí tíjna ngajo-la], jchahimatakòn-ná!

³⁹ Jñà x̄it̄a xi t̄j̄ima ít̄jòn, tsohótikò nga jyò kàt̄ijna; t̄anga jè, ìs̄áá 'ñó kiìchj̄a nga kitsò:

—j̄i xi ȳa nchrobàt'aà-ne t̄j̄e-l̄a x̄it̄axá ít̄jòn David, jchahimatakòn-ná!

⁴⁰ K'eé tsas̄ijna Jesús; kitsò: “Nchrobákò.” K'e nga ijchò kasit'aà chrañà-l̄a kiskònangui-l̄a, kitsò-l̄a:

⁴¹ —¿Mé xi mejèn-lè nga siìkò-lè?

Jè x̄it̄a xi mìkiì tsejèn-l̄a, kitsò:

—Na'èn, mejèn-na nga kàtatsejèn-na.

⁴² Jesús kitsò-l̄a:

—¿Kàtatsejèn-lè! Koi-né nga mokjeiín-lè nga kòmandà-ne.

⁴³ X̄it̄a jè, n̄itòón kjòtsejèn-l̄a, ìkjoàn kiìt̄jingui-l̄a Jesús; jeya kisik̄ijna Nainá. Ngats'ìi x̄it̄a naxandá xi kijtseè kjoa koi, t̄ikoaá jeya kisik̄ijna Nainá.

19

Jesús kò Zaqueo

¹ Jesús k'e nga ijchò naxandá Jericó, tsibíts'ia nga jahas'en-jiin naxandá. ² Ȳa t̄ijna jngò x̄it̄a xi 'mì Zaqueo xi x̄it̄a skò-l̄a jñà x̄it̄a-l̄a x̄it̄axá Roma xi síkíchj̄it̄jì tsojmì; t̄ikoa 'ñó x̄it̄a nchiná. ³ Mejèn-l̄a nga skoexkon yá-né xi 'mì Jesús; t̄anga mìkiì ma kotsejèn-l̄a nga kjin ma-ne x̄it̄a, nga jtobá kji Zaqueo. ⁴ K'eé tsangachikon ít̄jòn, ìkjoàn tsijin-jno jngò yá sicómoro nga mejèn-l̄a skoexkon Jesús koni s'ín kjoahato. ⁵ K'e nga jahaya ndiyá Jesús, kiskoòtsejèn mijin k'oə kijtseèxkon Zaqueo nga ȳa t̄ijna'a yá; kitsò-l̄a:

—Zaqueo, n̄itòón titajiin, ì'ndeì mochjeén-né nga ȳa siìkjáya ni'ya-lè.

⁶ Zaqueo, nitoón tsitajen. Tsjaá komà-la nga kit-sjaà'nde-la ni'ya-la. ⁷ Jñà xita k'e nga kijtseè nga ya kisikjáya ni'ya-la Zaqueo, tsibíts'ia nga kiichjajno-la Jesús; kitsò nga ya kisikjáya ni'ya-la xita xi jé tjín-la. ⁸ K'eé tsasijna kixi Zaqueo, kitsò:

—Na'èn, osen tsojmì xi tjín-na tsjaà-la xita ima; koa tsà tjín xita xi 'an kiskoònacha-an-la, ñijòn k'a kokji tsjaà ngajo-la.

⁹ Jesús kitsò-la:

—Ngats'ii xita nei-la ni'ya jè, nachrjein i'ndeij, jyeé kòbitjokàjiin kjoa ts'e jé-la, koií kjoa-la nga k'oas'ín mokjeiín-la Zaqueo koni jè xita jchínga-la Abraham.

¹⁰ 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, koií xá j'i-na nga j'i katsjià xita xi kichijà, tikoá j'i kàchrjekàjñaà jé-la xita.

Kjoa xi mangásòn xi okóya kjoa ts'e ton
(Mateo 25:14-30)

¹¹ Jñà xita, k'e nga nchi'nchré-la Jesús, koni s'ín tíbénajmí kjoa koi, k'oaá s'ín kisikítsjeèn nga yaá kojits'ia niton nga kotixoma Nainá; nga jè Jesús, jyeé kjomeè bijchó chraña Jerusalén. Koií kjoa-la, Jesús, tsibénajmí jngoò-la kjoa xi mangásòn nga mitsà k'oas'ín koma.

¹² Kitsò-la:

—Jngoò k'a, jngoò xita xi tje-la xita ítjòn kii jngoò nangui ñánda 'ño kjiin nga tjoé-la xá ítjòn, ikjoàn kijinchrobà-ne k'e nga jye tjoé-la xá. ¹³ Tanga k'e nga tikj'eè bitjo xita jè, te xita chi'nda-la kiichja-la nga tse ton kisingatsja nga jngoò ijngoò; kitsò-la: “Chjóé ton koi, tixáko skanda k'e nga kjoí-na.” ¹⁴ Tanga jñà xita xi tija-ne naxandá-la

nga jtikeyè komà, kisìkasén-tjingui i'nga-la xitá xi kitsò-la xitaxá ítjòn: “Majìn-najèn nga jè xitaxá jè kotìxoma-najèn.”

¹⁵ 'Tanga jè xitá jè, k'e nga jye kitjoé-la xá, j'ì ìjngoò k'a-ne nangui-la. Ikjoàn kiichja-la ngats'ìi xitá chi'nda-la xi kisìngatsja ton mé-ne nga skoe kó tjin kisìkijne ki'ndí-la jè ton xi kisìngatsja nga jngoò ìjngoò. ¹⁶ Jè xitá xi j'ì ítjòn kitsò: “Na'èn, ton-lè xi kinìngatsja-ná, te k'a okji kisìkijnesòn ki'ndí-la.”

¹⁷ Jè xitaxá ítjòn kitsò-la: “Ndaà tjin; ngaji, chi'nda ndaà-né; ndaà kinikjiín ton xi chiba kjòngatsjei; i'ndeì, te naxandá sìnngatsja-lè xi jì kotìxoma-la.”

¹⁸ Ijchò ìjngoò xi ma-ne jò chi'nda, kitsò: “Na'èn, ton-lè xi kinìngatsja-ná, 'òn k'a okji kisìkijnesòn ki'ndí-la.” ¹⁹ Jè xitaxá ítjòn kitsò: “Tikoáá ngaji, 'òn naxandá sìnngatsja-lè xi jì kotìxoma-la.”

²⁰ 'J'ì ìjngoò xi kitsò: “Na'èn, i tjna ton-lè xi kinìngatsja-ná. Ndaà tsibìtjoà; pahìto tsibìjté'ñoá.

²¹ Kitsakjoón-lè; ngaji, xitá jti-takòn-né; chjoí xi mì ngajì tsibìjni tikoá bìxkoí xi mì ngajì tsibìtjìi.”

²² Jè xitaxá ítjòn kitsò: “Ngaji xi chi'nda ch'o 'mì-lè; tijè-ne 'én xi nokjoì sìnè-lè jé, nga si: xitá jti-takòn-né; chjoí xi mì ngajì tsibìjni tikoá bìxkoí xi mì ngajì tsibìtjìi. ²³ Tsà jye tíjin-lè,

¿mé-ne mì yaá kinikijna-ne ton-na ya banco nga kisìkijnesòn ki'ndí-la mé-ne k'e nga kjoì ìjngoò k'a-na sìnngatsja-ná ton-na?” ²⁴ K'eé kitsò-la jña xitá xi ya titsajna: “Chjaà'an-là ton; jè tji-là xitá xi te k'a kisìkijnesòn.”

²⁵ Jña xitá xi oki'mì-la kitsò: “Na'èn, xitá jè, jyeé kò te k'a kotjín tjin-la!” ²⁶ Jè xitaxá ítjòn kitsò: “K'oaá xán-nò, ngats'ìi xi tjin-la, k'oií-isa-la; tanga jè xi tsjin-la, skanda tjá'aán-la

mé xi chiba tjín-la. ²⁷ Tíkōa jñà xit̃a kondra-na xi majìn-la nga 'an kotìxoma-la, nchrohóko-ná ijndé, tìk'eèn nga nguixkoaàn.”

*K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Jerusalén
(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)*

²⁸ K'e nga jye okitsò Jesús, kiì ítjòn-la xit̃a-la nga kiìko ján Jerusalén. ²⁹ K'e nga jye ijchò chrañà jñà naxandá xi 'mì Betfagé ko Betania ya chrañàt'aà-la jè nindoò xi 'mì Yá Olivo, kisìkasén jò xit̃a xi kota'yàt'aà-la. ³⁰ Kitsò-la:

—Tanguió ján ndí naxandá ìtsé xi kijnat'aà ján; k'e nga kijchoò, yaá síjnat'aà'ñó jngoò ndí búrró ki'ndí xi nì sa yá xit̃a bìjnasòn-la. Chíjnda'ñó, nchrohóko. ³¹ Tsà yá xi kjòngangi-nò, tsà kitsò-nò: “¿Mé-ne chíjnda'ñó-nò?”, tin-là: “Jè xó Nà'èn-ná Jesús kochjeén-la.”

³² Kiì jñà xit̃a-la; k'oaá s'ín kisakò-la koni s'ín tsibénojmí-la Jesús. ³³ K'e nga nchikíjnda'ñó ndí búrró ki'ndí, kitsò nei-la:

—¿Mé-ne chíjnda'ñó-nò ndí búrró?

³⁴ Jñà xit̃a-la Jesús kitsò:

—Jè xó kochjeén-la Nà'èn-ná Jesús.

³⁵ K'e nga ijchòko ñánda tíjna Jesús, jñà kisìkjeén nikje-la nga tsohójtsa-la ndí búrró; ìkjoàn kisikíjnasòn-la. ³⁶ Koni s'ín tífi Jesús, jñà xit̃a tsohójngoò nikje-la ya iya ndiyá. ³⁷ K'e nga jye kjòchrañàt'aà nga nchífijen ya nindoò Yá Olivo, ngats'ìi xit̃a xi kota'yàt'aà-la xi tjìko tsibíts'ia nga 'ñó kiìchj̃a xi nguì tà kjòtsja-la nga kitsjaà-la kjondaà Nainá nga koií kjoa-la jñà kjòxkón xi jye kijtseè. ³⁸ Kitsò:

—Mé tà ndaà-là jè xitaxá ítjòn xi jè nchrobá ngajo-là Nainá. Tjín kjoa'nchán ít'aà ngajmiì. Tjikoà tjín kjoajeya.

³⁹ Jñà xitá fariseo xi ya taña tjiko xitá kjìn kitsò-la:

—¡Maestro, jchitikoji xitá xi kota'yàt'aà-lè!

⁴⁰ Tanga jè Jesús kitsò-la:

—K'oaá xán-nò tsà jñà xitá koi kítsajnajyò, jñà ndajo kichja.

⁴¹ Jesús, nga jye ijchò chraña naxandá Jerusalén, k'e nga kijtseèxkon, kiskindàyakeè xi ít'aà ts'e naxandá. ⁴² Kitsò:

—Jñò xi xitá naxandá Jerusalén 'mì-nò, tsà jè-là-ne nachrjein ì'ndeì kòkjeiín-nò ít'aà ts'e jè kjoa xi tsjá-nò kjoa'nchán; tanga ì'ndeì, tjí'maá-nò.

⁴³ Kjojí nachrjein k'e nga jñà kondra-nò kòìndiì-nò chrjó ndajo, sùkìnda-nò kò kít'aà-nò nga jngoò ít-jandiì. ⁴⁴ Jngoò k'a sùk'jehesòn-nò, sùk'en yijee-nò; niì tì jngoò ndajo sùyijòsòn-là xíkjín. Koií jé xi koma-nò nga mìkì kiyaxkoòn Nainá k'e nga j'ì katsejèn-nò.

Kií komà k'e nga jè Jesús tsachrje xitá xi otíjna tsojmì ya ingo ítjòn ts'e Jerusalén

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵ Jesús jahas'en ya ñánda kijna ingo ítjòn, ìkjoàn tsibíts'ia nga tsachrje jñà xitá xi nchihotíjna kò xi nchihotse tsojmì; ⁴⁶ kitsò-la:

—K'oaá s'ín tíchja Xojon xi tjít'aà 'Én Tsjeè-la Nainá: “Ni'ya-na, ni'ya ts'e ochikon-né, tanga jñò, nguijo-la xitá chijé títsa'nè.”

⁴⁷ Jesús, nachrjein inchiòn tsakóya-la xita ya nditsin ingo ítjòn; jña xita sko-la no'miì, xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés, ko jña xita sko-la naxandá, nchihótsji'nde-la nga mejèn-la sikk'en Jesús. ⁴⁸ Tanga mikii kisakò-la kó s'in sikkò nga jña xita naxandá, 'ño ndaà nchi'nchré-la koni s'in tsò 'én xi tibenjmi.

20

Kjotixoma-la Jesús

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

¹ Jngoò nachrjein, k'e nga jè Jesús tíhokóya-la xita 'én ndaà-la Nainá ya nditsin ingo ítjòn, ijchò xita sko-la no'miì ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés; kjihijtako xita jchinga. ² Kitsò-la:

—Koatìn-nájen, ¿mé kjotixoma xi tsjá'nde-lè koni s'in 'ni? ¿Yá xi kitsjaà-lè kjotixoma koi?

³ Kùichja Jesús, kitsò:

—Tìkoáá 'an, jngoò kjoa skònangui-nò. Koatìn-ná: ⁴ ¿Yá xi kitsjaà-la kjotixoma Juan nga kis'iìn bautizar xita? ¿A Nainá-né xi tìjna ngajmiì, o xi tà xita-né?

⁵ Jña xita koi k'eé tsajoóya-ne; kitsò-la xíkjín:

—Tsà kixoán: “Nainá kitsjaà-la kjotixoma”, kitso-né: “¿Mé-ne nga mikii kòkjeiìn-nò it'aà ts'e?” ⁶ Tìkoá tsà kixoán: “It'aà ts'e xita-né”, jña xita naxandá ndajoó koi'nè-ná nga k'oaá s'in mokjeiìn-la nga jè Juan xi kùichja ngajo-la Nainá.

⁷ K'eé kitsò:

—Mikii 'ya-jen yá xi kitsjaà-la kjotixoma.

⁸ Jè Jesús, kitsò-la:

—Tikoaá 'an, mìkìl k'oḡ xán-nò yá-né xi kits-jaà-na kjotíxoma koni s'ín s'iaàn.

Kjoa xi mangásòn ts'e jñà ch'inda ts'en
(Mateo 21:33-44; Marcos 12:1-11)

⁹ Ikjoàn tsibíts'ia Jesús nga kùichja-la xita naxandá; tsibénojímí jngoò-la kjoa xi mangásòn, kitsò:

—Jngoò k'a jngoò xita tsibítje toò uva, ikjoàn kisikìña-la xita xi k'ejí nga kisixásòn; jè nei-la nangui, kjiin nó kiì. ¹⁰ K'e nga ijchò nachrjein nga jye kòjchá toò uva, jè nei-la, kisikasén jngoò ch'inda-la nga tjoé chiba-la chjí-la toò uva xi jè oko-la; tanga jñà xita xi kisixásòn nangui, tà kiskaàn-ko-né, tà kisikasén tiyaá-ne. ¹¹ Xi komà iskan, jè nei-la nangui ìjngoò xita ch'inda-la kisikasén; k'oaá tís'ín kisiko; kiskaàn-ko, ch'o kisiko, ikjoàn kisikasén tiya-ne. ¹² Ìjngoò kisikasén xi ma-ne jàn xita ch'inda; tà ngásòn kisiko; kisiki'on, koa tsachrjekàjìin nangui-la.

¹³ 'K'eé kitsò jè nei-la nangui: “¿Mé xi s'iaàn? Jè-la sikasén ki'ndí-na xi 'ñó tsjakeè; jè-la xi skoexkón.” ¹⁴ Tanga jñà xita ch'inda koi, k'e nga kijtseèxkon, kitsò-la xíkjin: “Jè jèe xi tjoé kjotjò-la ìnde; sik'eén mé-ne nga tsaján koma ìnde.” ¹⁵ Tsachrjekàjìin ya ñánda tíjtje toò uva; ikjoàn kisik'en.

'Jñò, ¿kó bixón? Nei-la nangui, ¿mé xi siko xita koi? ¹⁶ Kjojí sík'en xita koi; kj'ejí xita sìngatsja jè nangui ñánda tjín toò uva.

Jñà xita xi nchi'nchré-la Jesús kitsò:

—ìNikjé-ne k'oas'ín koma!

¹⁷ Tanga Jesús, kiskoò'an, kitsò-la:

—Tsà majìn, ¿kó bixón? ¿Kó tsòya-ne koni s'ín tíchja Xojon xi tjí't'aa 'Én-là Nainá nga tsò?:

“Jè ndajo xi tsachrjekàngui chjinechrjó nga sa ítjòn, jè-né xi komà ndajo tàts'en chrjó-là ni'ya.”

¹⁸ Ngats'ìi xi ya kixosòn ndajo jè, koxkoaya-né; ko tsà jè ndajo skané xita, kochijo-né.

¹⁹ Jñà xita sko-là no'miì ko xita xi okóya kjotixoma-là Nainá xi kiskii Moisés, mejèn-là nga tije-ne hora tsobà'ño Jesús, nga jè kjoa xi mangàsòn, kiskaaya-là nga kondra ts'e koni s'ín tsibénojmi; tanga jñà xita naxandá kitsakjòn-là.

Kjoa ts'e xi machítjì tsojmi

(Mateo 21:45-46; 22:15-22; Marcos 12:12-17)

²⁰ Jñà xita sko-là no'miì kisikinda; kisikasén-'ma-là xita xi ijchò 'nchré-là xi k'oas'ín kis'iìn koni tsà xita ndaà nga mejèn-là sakòtsji jngò-là 'én xi ch'o tsò mé-ne nga koma siìngatsja-ne jè gobernador xi tjiya kjotixoma tsja nga jè koìindaajìin. ²¹ Jñà xita koi kiskònangui-là, kitsò-là:

—Maestro, 'ya-nájen jñà 'én xi nokjoi, ndaà okoòyi; mikii chjaajìin xita; k'oaa s'ín okoòyi ndiyá-là Nainá koni s'ín tjin xi kjoa kixi. ²² ¿A ndaà tjin nga kichítjì-jen tsojmi it'aa ts'e xitaxá ítjòn ts'e Roma? ¿A xi majìn-né?

²³ Jesús, tik'eé kijtseèya-là nga nchikonachan-là, kitsò-là:

—¿Mé-ne nga mejèn-nò nga 'an chít'aa-ná?

²⁴ Takó jngò-ná ton. ¿Yá ts'e isén ko 'ín xi tjí't'aa?

Kitsò xita koi:

—Ts'eé César xi xitaxá ítjòn ts'e Roma.

²⁵ Jesús kitsò:

—Tjiì-lá César xi ts'e César, koa tjiì-là Nainá xi ts'e Nainá.

²⁶ Ngats'iì 'én xi kiìchja Jesús nga nguixkon xita naxandá, mìkiì kisakò-là xi koma kohòngui-ne. Tà kjòxkón-là; tà saá tà jyò tsibìtsajna.

*Kós'ín kiskònangui kjoa ts'e nga faáya-la mik'en
(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)*

²⁷ Jñà xita saduceo xi mìkiì mokjeiín-là nga faáya-la xita xi jye k'en ijchò kjònangui-là Jesús, kitsò-la:

²⁸ —Maestro, Moisés, k'oaá s'ín kiskii: Tsà jngoò xita xi kiyá 'ndse, tsà tsjin-là ixti k'e nga kiyá, jè chjoón-là mik'en, tije-ne 'ndse kixan-ko ijngoò k'a-ne mé-ne nga s'e-la ixti xi tje ts'e 'ndse. ²⁹ Kis'e xó jngoò k'a xita xi itoò komà 'ndse. Jè xi síjna ítjòn, kis'e xó-la chjoón; tanga mìkiì kis'e-la ixti skanda kóni nga k'en. ³⁰ Jè 'ndse xi ma-ne jò, chixàn-koó; tikoá k'e nga k'en, mìkiì kis'e-la ixti. ³¹ Chjoón jè, chixàn-koó xi ma-ne jàn; k'oaá xó s'ín chixàn-ko ngats'iì nga itoò 'ndse, tanga nijngoò xi kis'e-la ixti skanda k'e nga k'en. ³² Xi komà iskan, tikoá k'en jè chjoón. ³³ K'e nga tsà kjoaáya-la, nga itoò 'ndse, ¿yá-né xi chjoón-là koma? Nga jñà tsibìtsajna ko nga itoò 'ndse.

³⁴ Jesús, k'ée kitsò-la:

—Jñà xita xi tjin naxrjein i'nde, ko chjoón ko x'in, bixan-né. ³⁵ Tanga jñà xita xi Nainá okitso nga ok'in-là nga kjoaáya-la nga kítsajna isò'nde xi sa kjoí, mì tì kiì kixan-ne. ³⁶ Tikoá mì tì kii kiyá-ne. K'oaá s'ín ngàsòn kítsajnakon koni àkjale; yaá kítsajna ko Nainá nga ixti-là ma nga jye kòfaáya-la. ³⁷ Tije-ne Moisés k'oaá s'ín okóya nga

jñà xi jye k'en, kjoaáya-la. K'oaá s'ín tjí't'aa xojoṇ it'aa ts'e yá na'yá xi tí'ti k'e nga tsò Moisés: “Jè xi Nainá 'mì-lá, tikoáá Nainá tsò-la Abraham, Isaac, ko Jacob.”³⁸ jñà xi jye k'en, mitsà Nainá tsò-la xi Nainá; tà jñà xi títsajnakon xi Nainá tsò-la! It'aa ts'e Nainá, ngats'iì-né nga títsajnakon.

³⁹ K'eé kùichja xítà xi okóya kjo'tíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, kitsò:

—Maestro, kixíi kjoa 'én xi nokjoì.

⁴⁰ Ni tì jngoò xítà xi kjò'ñó-ne ikon nga kiskònangui-ísa-la.

Ñánda kitjen-la Cristo [xítà xi xó kisikasén-ne Nainá]

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Jesús kitsò:

—¿Mé-ne kotsò-ne jñà xítà nga jè xi Cristo, [xítà xi xó sùikasén-ne Nainá], nga ya kjinchrobát'aà-ne tje-la xítaxá ítjòn David? ⁴² Tjìjè-ne David, tsò xojoṇ-la ya ts'e Salmo:

Jè Nainá kitsò-la Cristo, jè xi otíxoma-na:

“Tijnat'aà-ná i kixi-na,

⁴³ skanda k'e nga sùkítsajnanguia kondra-lè

ñánda nchasòn ndsokoiì nga 'an, jye kisikijne-la.”

⁴⁴ Jè David, tsà kos'ín kitsò-la Cristo, ¿kó s'ín tjin-ne nga ya nchrobát'aà-ne tje-la David?

Kii kitsò Jesús it'aa ts'e xítà xi okóya kjo'tíxoma-la Nainá

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54)

⁴⁵ K'e nga nchi'nchré ngats'iì xítà naxandá, Jesús kitsò-la xítà xi kota'yát'aà-la:

46 —Tikindaa yijo-nò it'aà ts'e xita xi okóya kjoṭixoma-la Nainá xi kiskiù Moisés. Sasén-la nga nikje ndojò ókjá. Tikoáá tsjaá ma-la nga ndaà beèxkón xita xi kjeí, ndaà síhixat'aà ya nditsin. Tikoáá jñà ótsji íxile xi jncha ítjòn ya ni'ya ingo sinagoga, kò mejèn-la nga jñà kítsat'aà ítjòn ímíxa k'e nga kjèn xita ñánda tjín s'eí. ⁴⁷ Faá'an ni'ya-la íchjín ka'àn xi jye k'en x'in-la. Ikjoàn 'ñó ndojò fiko oḥikon-la nga mejèn-la nga bitsajna'ma nga mì jcha-la mé kjoa xi s'ín. Jñà xita koi isaá tse kjo'in s'e-la.

21

*Ton xi kitsjaà kjoṭjò chjoón ka'àn xi 'ñó ima
(Marcos 12:41-44)*

¹ Jesús k'e nga kiskoòtsejèn, kijtsee xita nchiná xi 'ñó tjín-la ton nga nchibítsajnaya ton-la ya kaxa ñánda sinchá ton kjoṭjò-la Nainá. ² Tikoáá kijtsee jngoò chjoón ka'àn xi 'ñó ima nga tsibítsajnaya jò ndí ton xi chibachjí chjí-la. ³ K'ée kitsò:

—Xi kjoa kixi, k'oaá xán-nò, chjoón ka'àn ima jè, isaá tse ton kòbíjna mì k'oaá-ne ngats'ì xita xi i'nga. ⁴ Ngats'ì xita koi xi tjín-la ton, koií tsjá-la Nainá jè xi ningui-la, tanga jè chjoón ima, kàtsjá yijeé ton xi tjín-la xi tímajchá-ne.

*K'e nga kùchja Jesús it'aà ts'e ingo kó s'ín tjìnè-la
nga kixoña*

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Tikoá nchijoóya i'nga-ne xita xi nchikotsejèn-la ingo ítjòn nga ndaà kjoàn ndajo-la; tikoá ndaà kjoàn tsojmì xi kitsjaà kjoṭjò-la Nainá jñà xita. Jesús kitsò-la:

6 —Kjoí nāchrjein k'e nga jñà ndajo kò tsojmì xi ndaà kjoàn xi chitsejèn-là, níí tí jngoò siyijòsòn-la xíkjín, kixoña yije-né.

Seña xi s'e k'e nga nchrobá machraña nāchrjein nga kjoehet'aà isò'nde

(Mateo 24:3-28; Marcos 13:3-23)

7 K'eé kiskōnangui-lā kitsò-lā:

—Maestro, ¿mé nāchrjein-ne nga okoma kjoa koi? ¿Mé seña xi s'e k'e nga jye kōchraña nga k'oas'ín koma kjoa koi?

8 Jesús kitsò:

—Tikindaa yijo-nò nga mì yá xitā xi skónachan-nò. Kjìn xitā kjoíí xi 'ín ts'an siikjeén; kitsò: “An-ná xi Cristo, [nga 'aán kisikasén-na Nainá]”, tikoā kitsò-nò: “Jyeé tíjna chraña nāchrjein nga 'an kotixoma.” Kì kii onguítjinguì-là. ⁹ K'e nga kìná'ya kjoa ts'e kjojchán, kjoasiì, kì tsakjoòn-jèn; mochjeén-né nga k'oas'ín koma ítjòn tanga kj'eè tsà jè nāchrjein nga kjoehet'aà.

10 Kitsò-ìsa-lā:

—Naxandá skaàn-kjoò xi kj'eíí naxandá. Koa xitaxá koìts'ia nga skaàn-kjoòkò xitaxá xi kj'eíí naxandá. ¹¹ Ndaà jchán k'oa ch'ón xkón; xkì xi ján naxandá s'e kjinchrá kò ch'in xi 'ñó kjan. Ján ngajmì jcha-lā kjoxxkón xi ch'o tjín kò xi ch'o kjoàn.

¹² 'Tanga jñò, ítjòn tsoḃa'ño-nò xitā; kjitjinguikèè-nò kjìkò-nò yā ni'ya ingò sinagoga nga yā sindaajìn. Skinìs'en-nò ndayá; kjìkò-nò it'aà ts'e xitaxá ítjòn kò ts'e gobernador, tà koií kjoa-lā nga mokjeiín-nò it'aà ts'an. ¹³ K'e nga k'oas'ín komat'ioòn, jè hora nga kénajmì-là xitā xi

it'aà ts'an. ¹⁴ K'oaá s'ín t'è-là takòn, kì tà chjà ítjòn nìkítsjeèn kó kixón nga kìnókjoaa nga kìnchakoo yijo-nò, ¹⁵ koií kjoa-la nga 'an, tsjaà-nò 'én tìkoa tsjaà-nò kjoa kjin-takòn kó s'ín kìnókjoaa mé-ne nga jña xita kondra-nò mìkiì sùikijne-nò k'e nga chibàkjoò. ¹⁶ Skanda jña sùingatsja-nò xi na'èn-nò, 'ndsè, xinguiòo kò amigo-nò, tìkoa sùik'en i'nga-nò. ¹⁷ Ngats'ii xita isò'nde kojtikeyé-nò xi kjoa ts'an. ¹⁸ Tanga nijngoò tsjaskoò chija. ¹⁹ Jè xi kichikjoa-la kjo'in, kijnakon inima-la!

²⁰ 'K'e nga jchaa naxandá Jerusalén nga kit-seè jngoò itjandi-la soldado, k'oaá s'ín tíjin-nò nga jye kjòchraña nga jngoò k'a kjoehesòn yije mé xi tjín. ²¹ Jña xita xi títsajna Judea, kàtanga, kàtji ñánda nindoò choòn; jña xi títsajna Jerusalén, kàtitjokàjin naxandá, jña xi ján títsajna campo, kì tì kii nchrobá-ne jjin naxandá-la. ²² Koií kjoa-la nga nachrjein ts'e kjo'in-né mé-ne nga kítasòn yije-ne koni s'ín tíchja Xojon xi tjít'aà 'Én Tsjeè-la Nainá. ²³ Jima xó-ne jña íchjín xi ki'ndí 'ya kò xi ixti xó nchisíkaki jña nachrjein koi, nga 'ño tse kjo'in s'e it'aà nangui! Xi kjoajti-la Nainá, tse kjo'in koi'nè-la xita naxandá Israel. ²⁴ Tjín xita xi kicha machitìn kiyá-ne; tìkoaá tjín xi kj'eíí nangui kjikò preso jña xita kojchán. Jña xi mitsà xita judío, 'ño ch'o sùiko nga skoetoòn jña xita naxandá Jerusalén; jña kotixoma skanda k'e nga kítasòn nachrjein-la xita koi.

*K'e nga kjoíí ijngoò k'a-ne Ki'ndí-la Xita
(Mateo 24:29-35, 42-44; Marcos 13:24-37)*

²⁵ 'Ikjoàn jcha-la jè ts'oií, sá kò ni'ño nga kotsejèn-la seña xi ch'o kjoàn. I it'aà nangui,

ngats'iì xita 'ñó tsakjón nga kji'nchré-la nga 'ñó kfone nga fi nchrobá ndáchikon. ²⁶ Jñà xita chiba-la kiyáya-né nga tsakjón k'e nga skoe kjoa xi komat'in isò'nde. Skanda jñà ni'ño xi tjín ngajmiì kijtiyaá-la. ²⁷ Ikjoàn skoe-na xita xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na nga kjinchrobàjñàà ijìn ifi. Tseé nga'ño kò kjoajeya kjoikoaa. ²⁸ K'e nga kots'ia kjoa koi nga k'oas'ín koma, kixi tìnchaà, chjimiì'ngaà skoò, tsja t'è-là inima-nò, chíñakjoaa nga jyeé kjòchraña nachrjein nga jñò kitsajnandeí-nò.

²⁹ K'eé tsibénojmi jngoò-la kjoa xi mangásòn; kitsò-la:

—Chítsejèn-là yá toò iko, ngats'iì yá xi tjín. ³⁰ K'e nga jye bíts'ia nga bíjts'én xka-la yá, jyeé 'yaà nga nchrobá machraña chon ndobá. ³¹ K'oaá tis'ín tjín, k'e nga jcha nga k'oas'ín tíma kjoa koi, kàtasijìn-nò nga jye tíjnat'aà chraña-nò nachrjein nga jcha kó s'ín otixoma Nainá.

³² 'Xi okixi, k'oaá xán-nò: Mikì kiyá xita xi tjín nachrjein koi skanda kóni nga jye kitasòn yije jñà kjoa koi. ³³ Jè ngajmiì kò isò'nde kjoehet'aà-né, tanga jñà 'én-na mìkì kjoehet'aà; kitasòn-né.

³⁴ 'T'een kinda yijo-nò; mìkì bìl'nde nga sítajaajìn inima-nò jñà kjoa xi ch'o tjín koni kjoa ch'i, kjoa chrjá'a, kò kjoa xi nikájnoò i isò'nde. Tsà k'oas'ín s'een, mìkì titsajnandaà jè nachrjein k'e nga 'an kjoiaa jngoò k'a; tà niton kjoí nachrjein, skanè-nò koni jngoò ch'an. ³⁵ K'oaá s'ín komat'in ngats'iì xita xi tjín nga tíjtsa isò'nde. ³⁶ Jñò, ndaà títsajna, títsi'ba kijnda nga kjit'aà nachrjein mé-ne nga s'e-nò nga'ño nga koma kitjojñoò ngats'iì kjo'in xi k'oas'ín koma, tiko mé-ne nga mìkì kosobà-nò nga kìncha nguixkon Ki'ndí-la Xita.

³⁷ K'e nga nāchrjein, Jesús, yaá tsakóya ya nditsin ingo ítjòn. K'e nga majñò yaá fìsikjáya ya nindoò xi 'mì Yá Olivo. ³⁸ Kjìn xità naxandá, f'iikon ya nditsin ingo ítjòn nga xkì tajñòya; f'ii 'nchré-la mé 'én xi okóya.

22

Kiís'ín tsohótsji'nde-la xità kondra-la Jesús nga tsoqá'ñó

(Mateo 26:1-5, 14-16; Marcos 14:1-2, 10-11; Juan 11:45-53)

¹ Jyeé tímachraña nāchrjein nga bitjo s'eí Paxko k'e nga kjèn inchrājín xi tsjìn-la na'yò san jña xità judío. ² Jña xità sko-la nò'miì kò xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, nga tsakjón-la xità naxandá, tsohótsji'nde-la kó s'ín sjiìkò Jesús nga sjiìk'en.

³ Jè xità neí jahas'en-jìin inima-la jè Judas xi tikoá Iscariote 'mì, xi ya itjojìin ts'e xità xi tejà ma-ne xi tsajmeiìkò Jesús. ⁴ Judas, kiikáko jña xità sko-la nò'miì kò xità sko-la xi síkinda ingo ítjòn nga tsajoóya-ne kó s'ín sjiìngatsja Jesús. ⁵ Jña xità koi, tsjaá komà-la; tsibíndaajìin nga ton tsjá-la. ⁶ Judas, kòkjeiín-la, ikjoàn tsohótsji'nde-la kó s'ín sjiìngatsja Jesús nga mikii skoe jña xità naxandá.

K'e nga jè Jesús tsakjèn-kò xità xi kota'yàt'aà-la
(Mateo 26:17-29; Marcos 14:12-25; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

⁷ Ijchò nāchrjein-la s'eí ts'e inchrājín xi tsjìn-la na'yò san, k'e nga k'oas'ín tjínè-la nga biyaà orrè xi bíxteèn jní-la xi it'aà ts'e s'eí Paxko. ⁸ Jesús kisikasén Pedro kò Juan, kitsò-la:

—Tanguió kındaà tsojmì xi kjoa ts'e s'eí Paxko mé-ne nga kichiaá.

⁹ Jñà xita-la kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Ñánda mejèn-lè nga konguí kındaà-jen?

¹⁰ Jesús kitsò:

—K'e nga kitjás'en-jñoò naxandá, ya skakjoò jngoò xita x'in xi 'yajen jngoò nisa nandá. Tangúitjngui-la skanda ya ñánda kjoahas'en ni'ya.

¹¹ Kot'in-là nei-la ni'ya: “Jè Maestro kjònangui: ¿Ñánda tìjna cuarto-la ni'ya ñánda kókjen-koaa xita xi kota'yàt'aà-na ts'e s'eí Paxko?” ¹² Xita jè, kòkò jngoò-nò cuarto xi tiyà kji xi jye ndaà choòn xi ya tìjnasò'nga ni'ya. Ya tindaà nga kichiaá.

¹³ Jñà xita koi, kiì; k'oaá s'in kisakò-la koni s'in kitsò-la Jesús. Yaá tsibíndaà tsojmì xi kókjen kjoa ts'e s'eí Paxko.

¹⁴ K'e nga ijchò hora nga kókjen, Jesús tsibìjnat'aà ímixa ko xita-la xi tsibíxaya-la. ¹⁵ Kitsò-la:

—¡'Nó tìsikìtseèn nga mejèn-na kókjen-ko-nò ts'e s'eí Paxko nga tìkj'eè fi-na kjoa biyaà! ¹⁶ K'oaá xán-nò nga mì tì kiì kókjeen-na s'eí Paxko skanda k'e nga kitasòn yije kjoa ts'e s'eí Paxko jñà nàchrjein k'e nga Nainá kotìxoma.

¹⁷ K'eé kiskoé jngoò chitsín, kitsjaà-la kjondaà Nainá, kitsò:

—Chjóé, tika'bí-là xinguiò; ¹⁸ k'oaá xán-nò nga mì tì kiì ski-na vino skanda k'e nga kotìxoma Nainá.

¹⁹ Ikjoàn kiskoé inchrájin, kitsjaà-la kjondaà Nainá, kisìxkoaya, kitsjaà-la xita-la, kitsò:

—Inchrájin jè, yijo-na-né nga 'aán kiyá ngajo-nò. K'oa tìs'in t'een nga tìxkoaya inchrájin, mé-ne nga koìtseèn-nò xi it'aà ts'an.

²⁰ K'e nga jye tsakjèn, k'oaá t̄s'ín kis'ìn; kiskoé ch̄itsín, kitsò:

—Ch̄itsín jè, jè-né xi kjoa x̄itse xi b̄indaàj̄in-ko-nò xi it'aà ts'e j̄nì-na xi x̄ixteèn xi kjondaà tsajòn nga makixiya kjoa. ²¹ Í t̄jnat'aàko-ná ímixa, jè x̄ita xi s̄ìngatsja-na it'aà ts'e x̄ita kondra-na. ²² Xi okixi, 'an xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na, t̄jné-na nga kijá. Tanga, j̄ima xó-ne jè x̄ita xi s̄ìngatsja-na!

²³ J̄nà x̄ita-la tsibíts'ia nga kiskònangui-la x̄ikjín, kitsò:

—¿Yá-né xi k'oas'ín s̄ìngatsja?

Yá-né xi t̄jna ítjòn

²⁴ J̄nà x̄ita-la tsajoókjoò xi kjoa ts'e yá-né xi t̄jna ítjòn. ²⁵ Jesús kitsò-la:

—J̄nà x̄itaxá ítjòn-la xi mìtsà x̄ita judío, 'ñó beètoòn x̄ita naxandá-la, tanga j̄nà x̄itaxá koi, tsò-né nga ndaà x̄ita. ²⁶ Tanga j̄nò, mìkì k'oas'ín s'een. Jè xi t̄jna ítjòn, isaá nangui kàt̄jina; jè xi otíxá, tà saá jè kàtama ch̄'nda. ²⁷ ¿Yá-né xi t̄jna ítjòn? ¿A jè xi b̄jnat'aà ímixa, o xi jè xi bíya tsojmì? ¿A mìtsà jè xi b̄jnat'aà ímixa? Tanga i'ndeji, mìkì k'oas'ín koma. 'An, t̄jnaj̄in-nò koni j̄ngoò x̄ita ch̄'nda xi sixá-nò.

²⁸ 'Skanda kó-ne nga tàts'en-la kjoa, j̄nò-nò xi titsajnakò kjit'aà-ná n̄ita mé kjoa xi tímat'ian. ²⁹ Koií kjoa-la nga 'an s̄ìngatsja-nò kjot̄ixoma nga j̄nò kot̄ixomaà koni s'ín kisingatsja-na Nainá xi Nà'èn-na, ³⁰ mé-ne j̄nò, ya k̄ichioò t̄ikoja s'ioo ya it'aà ímixa-na ñánda t̄ihot̄ixoma, t̄ikoja ya k̄itsajnasòn íxile ts'e kjot̄ixoma nga j̄nò, k̄indaàj̄in-là x̄ita xi tejò tje-la ts'e naxandá Israel.

*Én xi kiichja Jesús nga jè Pedro kjó'mat'in
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan
13:36-38)*

³¹ Kiichja-isa Na'èn-ná, kitsò:

—Simón, Simón, jè xita nejí kisijé'nde nga mejèn-la 'ño skót'aà-nò. K'e nga skót'aà-nò, yaá jcha-la ya-né xi ndaà kò xi mìkì ndaà, koni s'ín nìkò trigo nga matsjeè.

³² 'Tanga 'an, tsibitsi'batji-lè mé-ne nga mì jchijat'aà-lè nga mokjeiín-lè xi it'aà ts'an. K'e nga jye sikátjifaya-ne xi it'aà ts'an, tìsikoìi xinguii nga kixi kítsajna.

³³ Simón kitsò:

—Na'èn, tijnandaà-ná nga kjíko-lè nas'ín ndayá k'oín, nas'ín skanda kiyáko-lè.

³⁴ Jesús kitsò-la:

—Ngaji Pedro, k'oaá xan-lè, i'ndeì, jàn k'a k'oa sí nga mìkì yaxkon-ná k'e nga tìkj'eè kjindáya kóxtí.

*K'e nga jye kjòchraña nàchrjein nga k'oi-la kjo'in
Jesús*

³⁵ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—K'e nga kisikasén-nò nga tsanguió nìka'bió 'én-na nga mìkì kich'à tòn, mìkì kich'à chijtsa, mìkì xoxté kitsjaya, ¿mé xi kisichjaat'aà-nò?

Jña xita kitsò:

—Nimé-jèn.

³⁶ K'eé kitsò-la:

—I'ndeì, jè xi tjín-la chijtsa tòn, kàtakjoé; tìkoa jè xi tjín-la na'ya kàtakjoé; kò jè xi tsjìn-la kichà ndojò, kàtatijna nàchròkisòn-la koa kàtatse kichà-la.

³⁷ K'oaá xán-nò nga tjínè-la nga kítasòn koni s'ín tíchja Xojòn xi tjít'aà 'Én Tsjeè-la Nainá xi it'aà ts'an

nga tsò: “K'oaá s'ín skoe-ikon koni jngoò x̄it̄a xi mikiì ndaà s'ín.” Koni s'ín tíchja 'Én Tsjeè-la Nainá xi it'aà ts'an, k̄itasòn yije-né.

³⁸ Jñà x̄it̄a-la kitsò:

—Na'èn, k̄jioò jò-najen k̄ich̄a ndojò ijndé.

Jè Jesús kitsò:

—Kàtje kjoa.

*K'e nga jè Jesús tsibítsi'ba ya nindoò Yá Olivo
(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)*

³⁹ Jesús kii nga kiichjat'aà-la Nainá ya ñánda 'mì nindoò Yá Olivo koni s'ín s'ín k̄it'aà; ik̄joàn kiit̄j̄ngui x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la. ⁴⁰ K'e nga ijchò j'nde jè, kitsò-la x̄it̄a-la:

—Tìtsi'ba-là Nainá mé-ne nga mì jé skajñoò.

⁴¹ K'eé tsasit'aà xìn chiba-la koni k̄ji saté jngoò ndajo k'e jngoò x̄it̄a osén. Tsasèn-xkó'nchi, ik̄joàn kiichjat'aà-la Nainá. ⁴² Kitsò:

—Na'èn, tsà mejèn-lè, chjaàxìn-ná k̄jo'in jè; tanga mìtsà jè k̄itasòn 'én-na, jè kàtabitasòn tsiji.

⁴³ K'e nga tíchjat'aà-la Nainá tsatsejèn jngoò àk̄jalè-la Nainá xi inchrobà-ne ngajmii nga kit-sjaà-isa-la nga'ño. ⁴⁴ Nga tse k̄jo'in tísíkjeiín in̄ima-la, isaá 'ño kiichjat'aà-la Nainá; chiba-la kitjoondá-né, jè ndátsjèya-la xi chixòt'aà nangui, jní kjoàn.

⁴⁵ K'e nga jye kiichjat'aà-la Nainá, kii jngoò k'a-ne ñánda tít̄sajna x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la. Tanga k'e nga ijchò, jyeé k̄jijyòfè, koií kjoa-la nga 'ño 'on ma-la in̄ima-la. ⁴⁶ Kitsò-la:

—¿Mé-ne tít̄sayiyòfè-nò? Tísít̄jeen, tìtsi'ba-là Nainá mé-ne nga mì jé skajñoò.

*Kii komà k'e nga kindobà'ño Jesús
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan
18:2-11)*

⁴⁷ Tákó t̄ik'eé tíchja-isa Jesús, k̄jìn x̄ita ijchò; jè tsó'ba ítjòn Judas, xi yà ítjojiìn ts'e x̄ita-la Jesús xi tejò ma-ne. K'e nga ijchò, kii kasit'aà chraña-la Jesús nga kiskine'a. ⁴⁸ Jè Jesús kitsò-la:

—Ngaji Judas, ¿a k'oaá s'ín tà jngoò kjoa xi chine'aá ñingatsja-ná 'an xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na?

⁴⁹ Jñà x̄ita-la xi i'nga, k'e nga kijtsee kjoa xi komat'in Jesús, kitsò:

—Na'èn, ¿a mejèn-lè nga k̄ich'on-jen k̄icha ndojò?

⁵⁰ Jngoò x̄ita-la Jesús tsajá-la k̄icha ndojò jè chí'nda-la nò'miì ítjòn, tsatet'aà líká kixi-la. ⁵¹ K'eé kitsò Jesús:

—¡Kì k'oaá ñikoo, kàtje kjoa!

Ikjoàn tsohót'aà-la tsja líká-la; ñitòón kjondaà-ne. ⁵² K'eé kitsò-la jñà x̄ita xi j'ìikjaá xi x̄ita sko-la nò'miì kò x̄ita xi síkinda ingo ítjòn kò x̄ita jchínga:

—¿Mé-ne k'oas'ín kà'nè-nò nga k̄icha machitìn kò yá kich'à koni tsà jngoò x̄ita chíjé kòf'ìichjaà?
⁵³ Nachrjein inchijòn tsohótijnako-nò yà nditsin ingo ítjòn; ¿mé-ne nga mìkìl yà kindobà'ño-ná? Koií kjoa-la nga jè hora jè nga jñò choòn, tsajòn-nò k'e nga jè x̄ita neí tíhotixoma.

*K'e nga jè Pedro mìkìl tsibénjmi nga beèxkon
Jesús*

*(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72;
Juan 18:12-18, 25-27)*

54 Jesús, kitsobà'ńó x̄ita, kiik̄o ni'ya-la n̄o'miil ítjòn. Jè Pedro, tà kjiìn tà kjiìn tsajmeètj̄ngui-la. 55 Ya jngoò osen nditsin, j̄nà x̄ita tsibítse jngoò ni'ín, ikjoàn tsibítsajna'ngui jngoò itjandiì. T̄ikoa jè Pedro tsibìjnajiìn-la x̄ita. 56 K'eé jngoò chjoón ch̄i'nda kijtseèxkon Pedro nga t̄jna'ngui; kiskoò'an, kitsò:

—X̄ita jè, t̄ikoaá yaá tsóhoko Jesús.

57 Tanga jè Pedro tsoho'mat'in-né, kitsò:

—Ngaji chjoón, x̄ita jè, mìkiì bexkoan.

58 Xi komà ìjngoò tjò, ngui jngoò x̄ita kijtseèxkon Pedro, kitsò-la:

—T̄ikoaá ngaji, yaá tjaàkoii Jesús.

K'eé kitsò Pedro:

—Ngaji x̄iin, mìtsà ya tsòhokoaa.

59 Nga komà ìskan, t̄jín-la tsà jngoò hora, t̄ikoaá 'ńó okitsò ngui jngoò x̄ita:

—Kixíi kjoa, x̄ita jè, yaá tsóhoko, t̄ikoaá yaá i'nde-la Galilea.

60 Pedro kitsò:

—Ngaji x̄iin, mìkiì be mé 'én xi k̄o'mì-la.

T̄ik'eé-ne tíchja Pedro kiskindàya kóxtí.

61 Kisikátjifaya Na'èn-ná Jesús, kiskoòtsejèn-la Pedro. K'eé tsibítsjeèn-la Pedro 'én xi kitsò-la Na'èn-ná Jesús nga kitsò-la: “Jàn k'a k'oạ sí nga mìkiì yaxkon-ná k'e nga t̄ikj'eè kjindáya kóxtí.”

62 Jè Pedro, k'eé itjo ni'ya, ikjoàn 'ńó jchán kiskindàya nga 'on komà-la inima-la.

*Kós'ín kùichja x̄ita xi kisìsobà-la Jesús
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)*

63 J̄nà x̄ita xi nchisíkinda Jesús, kisìsobà-la t̄ikoa tsajá-la. 64 Tsibíchjoà xkon, ikjoàn kiskònangui-la, kitsò-la:

—¡Koatìn-nájen yá xi tí'beé-lè!

⁶⁵ Kjin kjoa tjin-isa xi kj'eij xi 'ño 'on kitsò-la.

K'e nga kiiko Jesús ñánda tjna xitaxá ítjòn ts'e xita judío

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

⁶⁶ K'e nga kis'e isén, kjòxkóya jña xita jchinga ts'e xita judío, xita sko-la no'miì ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskiì Moisés; kiiko Jesús ya ñánda maxkóya jña xitaxá ítjòn; ikjoàn kiskònangui-la, kitsò-la:

⁶⁷ —Koatìn-nájen, ¿a ngaji-né xi Cristo, [xi xó kisikasén-lè Nainá], o xi majìn-né?

Jesús kitsò:

—Tsà k'oà xán-nò: “An-ná”, mìkiì kòkjeiín-nò.

⁶⁸ Tsà 'an skònangui-nò, jño, mìkiì kinókjoaa tikoaá mìkiì sikíjnandeij-ná. ⁶⁹ Jyeé ijchò hora-la nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na yaá kótijnat'aà kixi-la Nainá xi 'ño tse nga'ño tjin-la.

⁷⁰ Ngats'ìi xita kitsò:

—¿A ngaji-né xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè?

Jesús kitsò-la:

—Jño sobà xi obixón nga 'an-ná.

⁷¹ K'eé kitsò jña xita:

—¿Yá xita xi mochjeén-isa-ná xi tsja 'én? Jña sobá titsana'ya-lá koni s'ín tíchja-ne tso'ba.

23

K'e nga kiiko Jesús ñánda tjna Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Tsasítjen ngats'ìi x̄it̄a, k̄iik̄o Jesús ñánda t̄ijna Pilato. ² K'è nga ijchòk̄o nguixkon Pilato, j̄ñà x̄it̄a tsibíts'ia nga tsohóngui, kitsò:

—X̄it̄a jè, kjòtsji-najen nga kj'eíí ndiyá fik̄o naxandá-ná. Tsò-né nga mì xó k̄iì k̄íchjít̄jiá tsojmì xi ìt'aà ts'e César, x̄it̄axá ítjòn ts'e Roma; t̄ikoaá tsò-né nga jè xó xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá] nga x̄it̄axá ítjòn k̄ijna.

³ Jè Pilato kiskònangui, kitsò-la:

—¿A j̄i-né xi x̄it̄axá ítjòn-la j̄ñà x̄it̄a judío?

Kitsò Jesús:

—Ngajíí xi k'oa si nga 'an-ná.

⁴ Pilato kitsò-la j̄ñà x̄it̄a sko-la no'miì k̄o x̄it̄a naxandá:

—Nimé jé xi matsji-na ìt'aà ts'e x̄it̄a jè.

⁵ Tanga j̄ñà x̄it̄a, isaá 'ñó k̄iichja nga tsohóngui, kitsò:

—Kj'eíí s'ín okóya-la x̄it̄a naxandá nga ótsji-la kjoasiì. Tsibíts'ia-ne nangui Galilea, kóhok̄ji nangui Judea, skanda ì Jerusalén.

K'è nga k̄iik̄o Jesús ñánda t̄ijna Herodes

⁶ K'è nga k̄iì'nchré Pilato jè 'én xi tsò, Galilea, kiskònangui-la x̄it̄a: ¿A yaá ì'nde-la? ⁷ K'è nga kis'enojmí-la nga ya ì'nde-la, kisikasén-la jè x̄it̄a xi t̄ijna x̄it̄axá ítjòn Galilea xi 'mì Herodes; j̄ñà naxrjein koi, t̄ikoaá ján t̄ijna naxandá Jerusalén.

⁸ Herodes, k'è nga k̄ijtseèxkon Jesús, 'ñó tsja komà-la nga kjòtseé mejèn-la nga skoexkon, nga jyeé k̄j̄n kjoa k̄iì'nchré xi ìt'aà ts'e. Mejèn-la skoe jngoò k̄joxkón xi s'ín. ⁹ K̄j̄n skoya kjoa kiskònangui-la, tanga jè Jesús, nijngoò 'én k̄iichja.

¹⁰ T̄ikoaá yaá t̄itsajna j̄ñà x̄it̄a sko-la no'miì k̄o

x̄it̄a xi okóya k̄jotíxoma-l̄a Nainá xi kiskii Moisés nga 'ñó nchihóngui. ¹¹ Jè Herodes k̄o soldado-l̄a tsachrjekàngui-né; kisikákjá nikje xi 'ñó ndaà kjoàn koni ts'e x̄itaxá ítjòn nga kisìsobà-l̄a; ikjoàn kisikasén ìjngò k'a-l̄a jè Pilato. ¹² Nachrjein jè, tsajoóndaà-ne jè Pilato k̄o Herodes; k'e nga sa ítjòn, kondraá títsajna-l̄a xíkjin.

K'e nga kitjoònè kjoa Jesús nga kiyá

(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39–19:16)

¹³ Pilato tsibíxkóya jñà x̄it̄a sk̄o-l̄a n̄o'miì k̄o jñà x̄itaxá, ngats'ìi x̄it̄a naxandá, ¹⁴ kitsò-l̄a:

—Jñò, kinikasén-ná x̄it̄a jè nga onguioò; bixón-nó nga kjoasii ótsji-l̄a x̄it̄a naxandá; tanga 'an, kiskònanguí-l̄a nga nguixkoòn; ngats'ìi 'én xi 'bioò, n̄imé jé sakó-na ít'aà ts'e.

¹⁵ T̄ikoáá jè Herodes, kisikasén ìjngò k'a-na x̄it̄a jè nga n̄imé jé kisakòt'aà-l̄a. Tsjin-l̄a jé nga kiyá.

¹⁶ Tsjaà-l̄a kjo'in, ikjoàn siikijnandeí-na.

¹⁷ K'oaá s'ín tjínè-l̄a, k'e nga bitjo s'eí Paxk̄o, bijnandeí jngò x̄it̄a xi ndayá títsajna'ya. ¹⁸ Tanga jñà x̄it̄a naxandá, tà jngò jtaá kii ngats'ìi, kitsò:

—¡Kàtiyaà Jesús; t̄ikijnandeí-nájen Barrabás!

¹⁹ Barrabás, ndayá tíjna koií kjoa-l̄a nga x̄it̄a naxandá Jerusalén kisikjaán-kjoò t̄ikoá x̄it̄a kisik'en jngò. ²⁰ Pilato, mejèn-l̄a nga siikijnandeí Jesús; ìjngò k'a kiichja-l̄a x̄it̄a naxandá. ²¹ Tanga jñà x̄it̄a naxandá, isaá 'ñó kiichja, kitsò:

—¡Tjat'aà krò! ¡Tjat'aà krò!

²² Xi ma-ne jàn k'a kitsò-l̄a x̄it̄a naxandá:

—¿Mé jé xi tsohótsji, mé-ne kiyá-ne? 'An, nímé jé sakó-na xi it'aà ts'e nga kiyá. Tíkooá-ne tsjaà-la kjo'in, ikjoàn sìikíjnandeí-na.

²³ Sìi kis'iìn xita, 'ño kíichja nga mejèn-la krò sit'aà Jesús. Koií kjoa-la nga 'ño chja xita naxandá ko xita sko-la no'mii, kisikijne nga kisikitasòn Pilato. ²⁴ Jè Pilato kitsjaà okixi nga kàtitasòn koni s'ín síjé xita naxandá. ²⁵ Kisikíjnandeí Barrabás, xita xi xó k'oas'ín kisijé-ne naxandá xi tíjna'ya ndayá nga kjoasiì tsohótsji koa xita kisik'en. Ikjoàn kisíngatsja Jesús nga k'oas'ín kàtasíko koni s'ín mejèn-la.

K'e nga kisit'aà krò Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

²⁶ K'e nga kiìko Jesús nga kiì sík'en it'aà krò, kit-sobà'ño jngoò xita xi tínchrobá-ne rancho-la xi 'mì Simón xi ya i'nde-la ñánda 'mì Cirene; jè kisik'ajen krò nga kiitjinguiko-la Jesús.

²⁷ Kjin xita naxandá tjingui-la, tikoá kjin íchjín tjingui-la xi kjindáyakeè nga mahimakeè kjoa xi tímat'in Jesús. ²⁸ Jesús, kisikátji, kiskoòtsejèn-la, kitsò:

—Íchjín xi Jerusalén tsajòn, kì 'an chihindáyachaà-ná, chihindáyachaà yijo-nò ko ts'e ixti-nò. ²⁹ Kijchò nachrjein k'e nga tse kjo'in s'e nga kitso xita: “Mé tà ndaà-la jña íchjín xi 'ndi, xi tsjìn-la ixti, xi mìkì ki'ndi tsi'beé, xi mì ixti kisikaki nga isaá chiba sìikájno.” ³⁰ Ikjoàn kojìts'ia nga kitso-la nindoò: “¿Kàtakaànè-najen!” K'oa tí kitso-la chrjangui-la nindoò: “¿Tijtsa'nde-nájen!” ³¹ 'An, koni jngoò yá xkoén, tanga 'ño ch'o síko-na

xita; jñò xi xita Jerusalén tsajòn, isaá tà 'ño ch'o sikkò-nò xita koni jña yá kixi.

³² Tikoá kikkò jò xita xi tse jé tjín-la nga tikoa krò kiyát'aà. ³³ K'e nga ijchòko ya i'nde ñánda 'mì I'nde Sko Mik'en, tsasíjnat'aà krò Jesús ko xita xi jò ma-ne, jña xi tse jé tjín-la; jngoò, tsasíjnat'aà nga kixi-la koá jngoò, tsasíjnat'aà nga ngaskón-la. ³⁴ K'ée kitsò Jesús:

—Na'èn, tijchàat'aà-la; mìkiì beè mé kjoá xi s'in.

Ijjoàn jña soldado kisiskáko nikje-la Jesús nga kisika'bí-la xíkjin yá ts'e koma. ³⁵ Jña xita naxandá nchikotsejèn-la; tikoa jña xitaxá ítjòn nchisísobà-la, nchitsò:

—Xita xi kjeíj tsachrjetjì kjo'in; tsà kixi kjoá nga jè xi Cristo xi xó k'oas'in jaàjìin-ne Nainá, kàtachrjetjì kjo'in yijo-la.

³⁶ Tikoáá jña soldado kisísobà-la Jesús. Ijchò kinchat'aà chraña-la; kitsjaà-la nandá vinagre nga sikkì. ³⁷ Kitsò-la:

—Tsà ji-né xi xitaxá ítjòn-la xita judío, tikíjmandeíj yijo-lè!

³⁸ Tikoá tjít'aàsòn-la sko krò xi 'én griego, 'én latín, ko 'én hebreo xi tsò: “Jè jèe xi Xitaxá ítjòn-la xita judío.”

³⁹ Jña xita xi tse jé tjín-la xi tikoa ya tjohónguit'aà krò, jngoò xi 'ño 'nga kiichjako Jesús, kitsò-la:

—Tsà ji-né xi Cristo [xi xó kisikasén-lè Nainá], tikíjmandeíj yijo-lè tikoa tikítsajmandeíj-nájen!

⁴⁰ Jè xita xi jngoò tsohótiko xíkjin, kitsò-la:

—¿A mì tsakjoòn-la Nainá nga ngàsòn kjo'in titsanìkjaán? ⁴¹ Xi okixi, jña ok'in-ná nga sikkjaán

kjo'in nga kíchjiá jé-ná, koi kjoa-la nga 'ño ch'o ki'né; tanga jè xita jè, nímé xi ch'o kis'iin.

⁴² K'eé kitsò-la Jesús:

—Tíkítsjeèn-ná k'e nga jye kíts'ji nga kotixomai.

⁴³ K'eé kitsò Jesús:

—Okixí xi xan-lè; i'nde, ján kijnako-ná ngajmii ya i'nde ñánda 'ño ndaà choòn.

K'e nga k'en Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

⁴⁴ K'e nga ijchò nchisen, kòjñò nga tíjtsa isò'nde skanda xi jàn nga nguixòn. ⁴⁵ Jè ts'oi, kòjñò, koa jè nikje xi tjohóya jngohosen ingo ítjòn, jòya komà nga kixojndà. ⁴⁶ Jesús 'ño kiichja, kitsò:

—iNa'èn, ndseji bíjnaya inima-na!

K'e nga jye okitsò, k'en.

⁴⁷ Jè xita sko-la soldado, k'e nga kijtseè kjoa koi koni s'in komà, kijtseèxkón Nainá, kitsò:

—Kixí kjoa, xita jè, xita kixi-né.

⁴⁸ Ngats'ii xita xi chixoña nga nchikotsejèn, k'e nga jye kijtseè kjoa xi komà, kiì-ne ni'ya-la; kisijts'iin-sòn inima-la nga 'ño tse kjoaba kis'ejiin inima-la. ⁴⁹ Ngats'ii xita xi beèxkon Jesús ko íchjín xi inchrobà-tjngui-la skanda ján Galilea, kjiin jncha-ne nga nchikotsejèn-la.

K'e nga kishijiin Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

⁵⁰ Tíjna jngòò xita xi 'mì José xi 'ño ndaà xita, tikoáá xita kixi-né. Yaá i'nde-la ñánda 'mì Ari-matea, jngòò naxandá xi chja-ne Judea. Tikoáá xá ítjòn tjín-la ts'e xita judío. ⁵¹ Jè José, tikoáá

tíkòñaá-la nga mejèn-la skoe kó s'ín otíxoma Nainá; mìkì tìjngòò-ikon koni s'ín tsajoóya-ne xítaxá xíkjín koni s'ín kisìko Jesús. ⁵² Kiikon Pilato; kii síjé'nde-la nga kjinchrobàko yijo-la Jesús. ⁵³ Kiskónájen-t'aà krò; kisìkájte jngòò nikje lino chroba. Ikjoàn kii kíhijìin. Kiskinìs'en-ngui jngòò ngajo mik'en ñánda nga xó k'oas'ín kitáx'a-ne naxi. I'nde jè, ni saá jngòò mik'en sihijìin. ⁵⁴ Nàchrjein jè, víspera-la s'eí Paxko-né; jye kjomeè bijchó hora nga kòts'ia jè nàchrjein nikjáya.

⁵⁵ Jñà íchjín xi tjiko kóni nga inchrobà-ne Galilea, kiitjingui-la; kijtseèxkon ngajo mik'en kó s'ín kisijna yijo-la Jesús. ⁵⁶ K'e nga j'ii-ne ni'ya-la tsibítsajnaandaà xkii xi 'ño ndaà jne ko xkii na'yo. Ikjoàn kisikjáya íchjín jè nàchrjein nikjáya, koni s'ín tíchja kjotíxoma.

24

Mé xi komà k'e nga jaáya-la Jesús

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

¹ Jè nàchrjein nga tàts'en xomàna, 'ño tájñòya kii jñà íchjín ya ngajo mik'en ñánda kisihijìin Jesús nga kiikò xkii jne xi tsibítsajnaandaà nga kixten-jno yijo-la Jesús; tikoà kjihijtako íchjín xi kj'eí. ² K'e nga ijchò, kijtseè jè ndajo xi tíchjoàjto-la ngajo mik'en, xìn kijna. ³ K'e nga jahas'en-ngui ngajo mì tì kii kjòtsji-la yijo-la Na'èn-ná Jesús. ⁴ K'e nga nchisíkájno íchjín koi, tà nìtoón chinchat'aà jò-la xita x'in xi íkjá nikje xi ote ni'ín kjoàn. ⁵ Íchjín koi, tà kitsakjòn-la; chincha-ñiat'aà nangui. K'ée kitsò jñà xita x'in xi jò ma-ne:

—¿Mé-ne i binchaàtsjijiìn-là mik'en jè xita xi tijnakon? ⁶ Mi ti yá tjin-ne ijndé, jyeé kòfaáya-là. Tíkítsjeèn koni s'ín kitsò-nò k'e nga tisa tsibìjna Galilea, ⁷ nga kitsò: “Mochjeén-né nga jè Ki'ndí-là Xita, jña kongatsja xita jé nga koòt'aà krò tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein kjoaáya-là.”

⁸ Jña íchjín koi, k'ée tsibítsjeèn-là koni s'ín kitsò Jesús. ⁹ K'e nga j'ii-ne nga kii katsejèn-là ngajo mik'en, tsibénojmi-là jña xita xi tsibíxáya-là xi tejn-goò ma-ne ko xita xi i'nga. ¹⁰ Jña íchjín koi, jè xi 'mì María Magdalena, Juana, María xi nea-là ma-ne Jacobo ko xi kje'ejí íchjín-ísa; jña xi ijchòko 'én nga tsibénojmi-là jña xita xi tsibíxáya-là. ¹¹ Tanga jña xita-là Jesús, xi kjoa nìton, tà kjoaská komà-là; mìkii kòkjeiín-là 'én xi tsibénojmi-là jña íchjín.

¹² Tanga jè Pedro, tsangachikon, kii katsejèn-là ngajo mik'en; k'e nga kiskoòtsejèn-s'en ngajo, kijt-seè nga tà jña kjioò nikje xi kisijtéjiìn Jesús. Ikjoàn kii-ne ni'ya-là; tà kjòxkón-là kjoa xi komà.

Ndiyá Emaús (*Marcos 16:12-13*)

¹³ Tijè-ne nachrjein, jò xita xi kota'yàt'aà-là Jesús nchifì jngoò naxandá xi 'mì Emaús, xi tjin-là tsà tejn-goò kilómetro skanda jàn Jerusalén. ¹⁴ Nga nchifì ya ndiyá, koií nchijoóya-ne ngats'ii kjoa xi komà. ¹⁵ Nga nchijoónojmi tikoá nchikjòngui-là xíkjín ijchòtjingui chraña-là xi tijè-ne Jesús xi taña tsobáhijtao. ¹⁶ Tanga jña, k'oaá komà-là koni tsà tíchjoa xkon, mìkii kijtseèxkon. ¹⁷ Jesús kiskòngui-là, kitsò-là:

—¿Mé 'én xi ondaà chibàya-nò nga tjaàya ndiyá?
¿Mé-ne ba tjin-nò?

18 K'eé kiichja Cleofas, kitsò:

—Ngats'ìi xita naxandá Jerusalén, tà jì tà jn-goò-lè xi mikìi tjiin-lè jè kjoa xi komà ján Jerusalén, jña naxrjein xi tsato.

19 Jesús kitsò:

—¿Mé kjoa-ne?

Jña xita koi kitsò-la:

—Kjoa ts'e Jesús xi Nazaret i'nde-la, jè xi kiichja ngajo-la Nainá; kis'eé-la nga'ño, ma yijeé-la nita mé kjoa-ne, nita mé 'én-ne nga nguixkon Nainá, nguixkon ngats'ìi xita naxandá. 20 Xita sko-la no'mii, ko xitaxá tsajen, kisingatsja xita Romano nga kisik'en, tsohót'aà krò. 21 Ngajen, titsachiñá-lajen, bixón-nájen tsà jè Mesías xi sikkítsajnandeií-ne xita naxandá Israel. Tanga i'nde, jyeé tjin-la jàn naxrjein nga k'oas'in komà kjoa koi. 22 Tikoaá tjin i'nga íchjin xi titsajnajin-najen, xi tajñòya kòfi katsejèn-la jè ngajo mik'en. K'e nga kòf'ìi-ne kàbincháxkón-najen nga kàbénojmi-najen 23 nga mì xó kiì kàsakó-la yijo-la Jesús; tikoa kàbeèxkon xó àkjalè xi kàtsò-xó-la: Jesús tijnakon-né. 24 K'eé kòfi i'nga xita xingui-jen xi kòfi katsejèn-la ngajo mik'en, k'oaá tis'in kàbeèxkon koni s'in kàtsò jña íchjin tanga jè Jesús, mì xó kiì kòbeè.

25 K'eé kitsò Jesús:

—¿Mé tà tònò-nò tikoa mé tà tájaajin tjin inima-nò nga mikìi ndaà mokjein-nò kjoa xi kitsò jña xita xi kiichja ngajo-la Nainá! 26 ¿A mìtsà tjiin-nò? K'oaá s'in tjinè-la Cristo, [xita xi xó kisikasén-ne Nainá], nga ítjòn sikkjein kjo'in, ikjoàn kjoahas'en ngajmii ñanda jeya kijná.

27 Tsibénojmiya-la kó tsòya-ne koni s'ín tíchja ngats'ì Xojon-la Nainá it'aà ts'e Cristo. Tsibíts'iaako-ne xojon xi kiskii Moisés; ikjoàn tsibénojmiya-la ngats'ì xojon xi kiskii jñà xita xi kiichja ngajo-la Nainá.

28 K'e nga ijchò ya naxandá ñánda nchifì xita koi, Jesús, k'oaá kis'iin koni tsà isa kjiin tífi. 29 Tanga jñà xita koi, kjo'ño kis'iin-la nga kisikjna; kitsò-la:

—Tijnako-nájen; jyeé kjòhoxòn, jye kiskaàtji ts'ói.

Jè Jesús, kòkjeiín-la; jahas'en ni'ya; tsibijnako. 30 K'e nga jye títsajnat'aà ímixa, kiskoé inchrajín, kitsjaà-la kjondaà Nainá, kisixkoaya, ikjoàn kitsjaà-la jñà xita. 31 K'ée kitáx'a xkon; kijtseèxkon nga jè Jesús; tanga jè Jesús, tà kichijà-né nga nguixkon xita koi. 32 K'ée kitsò-la xíkjin:

—Koií-la kjoa-la nga ndaà kòmatsja-la inima-ná k'e nga tíhókonojmí-ná ya iya ndiyá nga tibénojmi-ná kjoa ts'e Xojon-la Nainá.

33 Mì tì kii kiskoòña-ne, kisikátji nitoón-ne nga kii-ne Jerusalén; ijchò ijngoò k'a-ne jngoò ni'ya ñánda títsajnajtín xíkjin xi tejngoò ma-ne ko xita xi kj'ejí-isa. 34 Jñà xita xi tejngoò ma-ne kitsò-la xíkjin:

—Kixij kjoa, jyeé kòfaáya-la Na'èn-ná Jesús; jyeé kòbeèxkon Simón.

35 K'ée tsibénojmi jñà xita xi jò ma-ne kó s'ín komàt'in ya iya ndiyá koa kó s'ín komà nga kijtseèxkon Jesús k'e nga kisixkoaya inchrajín.

K'e nga jè Jesús tsatsejèn-jiin osen ñánda títsajna xita xi kota'yàt'aà-la

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23)

³⁶ Tákó t̄ik'eé nchichja-ìsa nga nchibénojímí-là xíkjín kjoa koi, nga tsasìjnajìin osen-là Jesús; kisihixat'aà, kitsò-là:

—Nainá, 'nchán kàtasíkítsajna-nò.

³⁷ Jñà x̄ita koi, tsí ndaà kitsakjòn, koa tsí ndaà kisinchaàxkón; k'e nga kijtseè, komà-là tsà tà inìma-là mik'en-né. ³⁸ Tanga Jesús kitsò-là:

—¿Mé tà ndaà tsakjoòn-nò? ¿Mé-ne k'oa tsò-ne kjohítsjeèn xi bitjojiìn inìma-nò? ³⁹ Chítsejèn-là ndsaa kò ndsokoaà. 'An-ná. Tjat'aà-ná ndsaa koa chítsejèn-ná. Jngoò x̄ita xi tà inìma, tsjìn-là yijo, t̄ikoaá tsjìn-là nindaà, tanga 'an, tjín-na koni s'ín t̄itsa'yaà-ná.

⁴⁰ K'e nga jye okitsò-là, tsakó-là tsja kò ndsokò.

⁴¹ Tanga jñà x̄ita-là mìkiì xátí kòkjeiín-là nga tsja komà-là t̄ikoa kisinchaàxkón nga kijtseèxkon Jesús; k'eé kiskònangui Jesús, kitsò-là:

—¿A tjín chiba-nò tsojmì xi ma chine?

⁴² Kitsjaà ìtsé-là t̄in xi jye kichjàn, kò tsjén-là cho cera. ⁴³ Jesús kiskoé, ìkjoàn kiskine nga nguixkòn jñà x̄ita-là. ⁴⁴ K'eé kitsò-là jñà x̄ita-là:

—Jñà kjoa xi komàt'ian, jñà-né xi tsibenojmí-nò k'e nga t̄isa tsohótijnako-nò. K'oaá s'ín kixan-nò nga kítasòn yije-né koni s'ín t̄ichja xojon ìt'aà ts'an, jè kjotíxoma-là Nainá xi kiskìì Moisés kò ts'e x̄ita xi kiichja ngajo-là Nainá kò xi t̄jít'aà libro ts'e Salmo.

⁴⁵ K'eé kisìkichiya-là kjohítsjeèn-là mé-ne nga kàtjahas'en-jìin-là koni s'ín t̄ichja Xojon xi t̄jít'aà 'Èn Tsjeè-là Nainá. ⁴⁶ Kitsò-là:

—K'oaá s'ín t̄ichja Xojon-là Nainá nga tsò nga 'an xi Cristo, [xi xó kisikasén-na Nainá], k'oaá s'ín tjínè-na nga kiyá; tanga k'e nga kijchò jàn

nachrjein, kjoaáya-na it'aà ts'e kjoa biyaà. ⁴⁷ Xi it'aà ts'an, Nainá sijnchàat'aà-la jé-la xita k'e nga sikkájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne. Jè 'én koi, mochjeén-né nga kinókjoayajin yiye-la xita mats'iaako-ne Jerusalén kó nga tíjtsa isò'nde. ⁴⁸ Jñò kénajmió kjoa kixi koni s'in komà. ⁴⁹ An sikasén-nò jè kjojò xi tsjá Na'èn-na koni s'in kitsjaà tso'ba. Tanga jñò, í tìtsajna naxandá Jerusalén skanda k'e nga tjoé-nò nga'ño-la Nainá xi nchrobá-ne ngajmii.

K'e nga kùmjìn ngajmii Jesús

(Marcos 16:19-20)

⁵⁰ K'ée kiiko xita-la skanda ján naxandá Betania. Kiskimii'nga tsja nga kisijét'aà-la Nainá nga kàtasíchikon-t'in jñà xita koi. ⁵¹ K'e nga tísjét'aà-la, kitjámii'nga nga kiì-ne ngajmii. ⁵² Jñà xita-la, k'e nga jye chincha-xkó'nchit'aà-la nga jeya kisikíjna Jesús, kiì-ne Jerusalén; 'ño tsja kis'e-la. ⁵³ Nachrjein inchijòn tsibìtsajnaya ingo ítjòn nga kitsjaà-la kjondaà Nainá tikoja jeya kisikíjna.

'Én-lá Nainá xi kjoa ts'e Jesucristo
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Tecoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0